

FISKERIDIREKTORATET

Årsrapport 2019

Innhold

Del 1 Leders beretning	4
Del 2 Om Fiskeridirektoratet	8
Del 3 Årets aktiviteter	16
Havressursforvaltning.....	18
Utviklingen i fiskeriene – bærekraftig høsting	18
Internasjonalt samarbeid	23
Prioriterte bestander og utviklingstiltak	24
Opprensning av tapte fiskeredskap.....	26
Fritids- og turistfiske	28
Ressurskontroll	30
Fiskeridirektoratets sjøtjeneste	36
Akvakulturforvaltning.....	38
Salg og lønnsomhet	38
Tildelingen av særtillatelser	41
Havbruk til havs.....	46
Trafikklyssystemet – vekst i næringen	48
Landbasert oppdrett	48
Utviklingen av tilsynet med oppdrettsnæringen	49
Rømming fra oppdrettsanlegg.....	51
Miljøpåvirkning	54
Forurensningsregelverket for akvakultur	56
Vannforskriften	56
Integrert havbruk (IMTA)	57
Algeoppblomstringen våren 2019	57
Marin arealforvaltning.....	58
Marin forsøpling	59
Overordnede forvaltningsplaner	60
Sameksistens	60
Marine verneplaner og arealplaner	61
Marint biologisk mangfold – kyst.....	62
MAREANO	62
Kartverktøyet Yggdrasil	63
Digitalisering i direktoratet	64
Kommunikasjon og formidling.....	66
Del 4 Styling og kontroll i virksomheten	68
Del 5 Vurdering av framtidutsikter	74
Del 6 Årsregnskap	76
Vedlegg.....	101

1

«Livet i havet er viktig for Norge, og vi har en stor oppgave med å forvalte disse verdiene til det beste for både oss og kommende generasjoner.»

Leders beretning

Fiskeridirektoratet har et meningsfullt og viktig samfunnsoppdrag. Vi skal forvalte marine næringer og ressurser slik at det kan skapes verdier for samfunnet både i dag og i et evighetsperspektiv. Dette oppdraget utførte vi etter min mening på en god måte også i 2019.

Norge eksporterte sjømat til en verdi av 107,3 milliarder kroner i 2019. Dette var en økning på 8,3 prosent sammenlignet med året før. Målt i volum har norsk sjømateksport ligget noenlunde stabilt de siste 10 årene, rundt 2,6 millioner tonn. Det er derfor prisvekst som har ført til at sjømateksporten passerte 100 milliarder kroner for første gang i fjor.

Det er stor enighet om at havet og kysten vil være svært viktig for norsk økonomi i årene framover. Det er potensial for vekst og utvikling i flere havbaserte næringer, inkludert sjømat. En kunnskapsbasert og innovativ forvaltning er sentral for vekst i marin sektor.

En av våre viktige oppgaver er å utrede ulike problemstillinger og utarbeide forslag til nytt og endret regelverk. I 2019 har vi blant mye annet foreslått ny forskrift om utøvelse av fisket, og sammen med Miljødirektoratet foreslått endringer i forurensningsregelverket for sjøbasert akvakultur. Vi har gjort en første utredning av områder som kan være aktuelle for havbruksinstallasjoner lenger til havs, og vi har som tidligere laget undersøkelser av lønnsomheten i fiskeri- og havbruksnæringen.

Vi skal også sette regelverk ut i livet gjennom å behandle søknader og gjennomføre tilsyn og kontroller. Vi mottar årlig svært mange søknader om kjøp og salg av fartøy og tilhørende rettigheter til å fiske. Disse blir i all hovedsak behandlet i våre regioner, og det samarbeides tett for å sikre en enhetlig behandling av sakene.

Fiskeridirektoratet har ansvar for å tildele tillatelser til særlige formål innen akvakultur. Det kan være tillatelser til forskning, stamfisk, visning og undervisning. I løpet av 2019 ble førstegangsbehandling av 104 søknader om utviklingstillatelser ferdigstilt. Det pågår fortsatt klagebehandling både i direktoratet og i Nærings- og fiskeridepartementet. Så langt har vi ferdigstilt tilsagnsdokumenter for 16 ulike konsept, mens vi er i prosess for å skrive ut ytterligere tre. Formålet med ordningen er å bidra til å utvikle kunnskap og teknologi som kan redusere negativ miljøpåvirkning.

Tilsyn og kontroll med at regelverket blir etterlevd er viktig for å sikre bærekraft, men også for like konkurransevilkår blant næringsaktørene og omdømmet til norsk sjømat. Vårt arbeid skal være risikostyrt. Vi vurderer hvilke regelbrudd som medfører størst risiko for negativ miljøpåvirkning eller urettmessig økonomisk gevinst. Videre vurderer vi hvilke tiltak som vil være mest effektive for å oppnå målet om etterlevelse av regelverket.

For å jobbe så rasjonelt og målrettet som mulig, er det helt nødvendig med god kunnskap om næringsaktørene og deres drift. Vi mottar allerede en god del data om aktiviteten både innen fiskeri og havbruk, men mener at det er behov for ytterligere data for å kunne dokumentere at fisken er lovlig høstet og produsert. Innsamling av data må skje på en så enkel måte som mulig, og vi ønsker derfor i enda større grad å legge til rette for automatisk innsamling av data fra næringsaktørenes egne datasystem.

Rapporten «Framtidens fiskerikontroll» (NOU 2019:21) ble lagt fram mot slutten av fjoråret. Etter vår vurdering har utvalget gjort en god analyse av status, og vi deler oppfatningen av at det må utvikles et automatisert dokumentasjonssystem for utveksling av relevante data slik at næringen kan dokumentere ressursuttaket, miljøavtrykket og fiskens gang gjennom verdikjeden til forbruker. Utvalget foreslår at dette må gjøres i et privat-offentlig samarbeid, og vi ser fram til å bidra i dette arbeidet.

Rømming av fisk er en av oppdrettsnæringens mange utfordringer. Rømt fisk kan innebære en miljøtrussel, og er samtidig et økonomisk tap for oppdretter. I 2019 har vi ved utgangen av desember mottatt 53 rapporter om rømmingshendelser på om lag 266 000 rømte laks og 2000 rømte regnbueørret. Tilsvarende tall for 2018 var 44 hendelser og 160 000 laks og 3000 regnbueørret. Bak tallene for 2019 er det én hendelse med rømming av 200 000 laks fra et settefiskanlegg, noe som viser at tallene er vare for enkelthendelser. Det er altså grunn til å opprettholde og forsterke arbeidet med å forebygge rømming både i forvaltningen og hos næringsaktørene. Det er viktig å ha effektive tiltak for hånd for å forhindre genetisk innblanding med vill fisk dersom rømming likevel skjer.

Det har vært og ligger an til å bli flere store endringer i vårt arbeid framover. En ordning for å justere veksten innen oppdrett av laks og regnbueørret «trafikklyssystemet» har vært på plass i noen år, og det skal gjøres en ny kapasitetsjustering i 2020. Stortinget skal også behandle regjeringens forslag om nytt kvotesystem for fiskeriene. Oppfølgingen av fiskerikontrollutvalget vil dessuten kunne få følger for Fiskeridirektoratet.

«Livet i havet – vårt felles ansvar»

Felles for alt dette er at utviklingen av digitale løsninger vil være en nøkkel for å sikre effektiv implementering av endringer i regelverket. Direktoratet bruker en stadig større del av ressursene til å utvikle og drifte digitale løsninger. Sentralt står registrene våre, som gir oversikt over rettigheter og andre viktige data, og som legger til rette for analyse, deling, formidling og selvbetjente løsninger for brukerne. I 2019 har vi arbeidet mye med å fornye sentrale registre, som kvoteregisteret og akvakulturregisteret. En første versjon av begge skal etter planen være på plass i 2020. Vi har også tatt i bruk ytterligere funksjonalitet i vårt tilsyns- og kontrollsystem, SAGA, og vi har jobbet videre med tjenester og digital kommunikasjon gjennom Min side. Registrering som hummerfisker og som turistfiskevirksomhet skjer nå gjennom Min side. Fritids- og turistfiske er et område som krever stadig mer innsats av forvaltningen, både når det gjelder utviklingen av regelverket, men også oppfølging av aktiviteten, herunder informasjon om gjeldende regler. Gode og brukervennlige nettsider er sentralt i så måte og www.fiskeridir.no er derfor under kontinuerlig utvikling. Vi har dessuten i 2019 gjort et omfattende arbeid med å fornye «fritidsfiskeappen» slik at den skal kunne lanseres i 2020.

Et rent hav er en forutsetning for å kunne tilby forbrukerne trygg sjømat. De siste årene har det vært stadig større oppmerksomhet om problemet med marin forsøpling. Fiskeridirektoratet har gjennom flere tiår gjennomført opprenskningstokt av tapte redskap til havs. Formålet har tradisjonelt vært å hindre såkalt spøkelsesfiske, men opprydningen bidrar samtidig til å redusere marin forsøpling. I 2019 ble det også gjennomført et pilotforsøk i Østfold med opprenskning i kystnære, grunnere områder etter tapt redskap fra både fritidsfiske og yrkesfiske.

Fiskeridirektoratet fyller 120 år i 2020. Vi har med andre ord en lang historie bak oss. I 1900 var det nok ikke noe som het visjon, men det er all grunn til å tro at den visjonen vi har i dag «**Livet i havet – vårt felles ansvar**» kunne vært dekkende også for ansvaret som våre aller første kollegaer hadde. Livet i havet er viktig for Norge, og vi har en stor oppgave med å forvalte disse verdiene til det beste for både oss og kommende generasjoner. Dette er en oppgave vi tar på alvor og ser fram til.

Bergen, 27. februar 2020

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

2

«Ved å være faglig premissgiver og medspiller for næring, forskning, nasjonale og lokale myndigheter, media og samfunnet forøvrig, er Fiskeridirektoratet en sentral aktør i regjeringens havsatsing.»

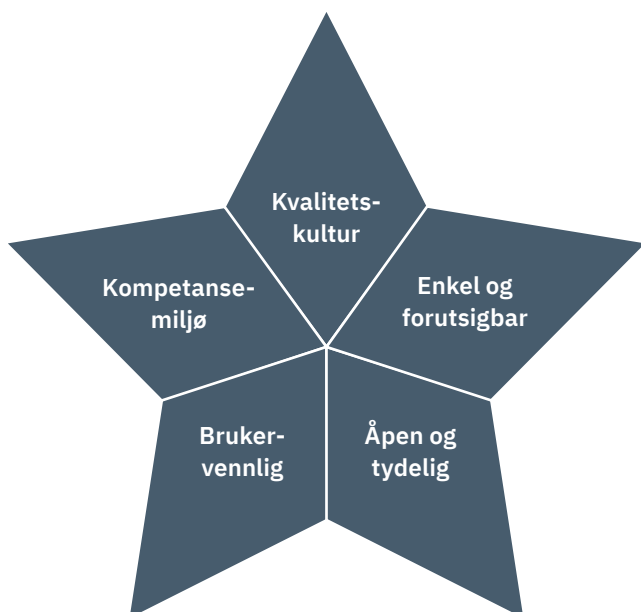

Om Fiskeridirektoratet

Vårt samfunnsoppdrag er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Samfunnsoppdrag

Fiskeridirektoratet er det sentrale rådgivende og utøvende forvaltningsorganet for fiskeri- og akvakulturnæringen, og er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Vi gir kunnskapsbaserte råd som bidrar til å utvikle og iverksette politikken innen akvakultur, fiskeri og marin arealforvaltning.

Slik løser vi samfunnsoppdraget

Fiskeridirektoratet har en virksomhetsstrategi med fem satsingsområder¹. Disse er sentrale for at direktoratet skal kunne løse samfunnsoppdraget.

1. Åpen og tydelig forvaltning
2. Enkel og forutsigbar forvaltning
3. Sterkt kompetansemiljø
4. Sterk kvalitetskultur
5. Brukervennlig offentlig sektor

Ved å være faglig premissgiver og medspiller for næring, forskning, nasjonale og lokale myndigheter, media og samfunnet forøvrig, er Fiskeridirektoratet en sentral aktør i regjeringens havsatsing.

Satsingsområdene og rollen som faglig premissgiver oppfyller vi ved å:

- ♦ Innhente, bruke og formidle kunnskap og data
- ♦ Utvikle regelverk og forvaltningsverktøy
- ♦ Iverksette reguleringer og veilede om rettigheter og plikter
- ♦ Behandle saker og utføre tilsyn og kontroll
- ♦ Delta og gi råd og innspill i prosesser og debatter
- ♦ Følge samfunnsutviklingen og se nye muligheter
- ♦ Evaluere og forbedre

¹ Utdypende om satsingsområdene på <https://www.fiskeridir.no/Om-oss/Strategi-og-satsinger/Samfunnsoppdrag-og-satsinger>

Resultatkjeden

Fiskeridirektoratet bruker resultatkjeden for å se til at våre ressurser og aktiviteter fører til de produkter, brukereffekter og samfunnseffekter vi ønsker å oppnå.

Organisasjonen

Fiskeridirektoratets hovedkontor ligger i Bergen, mens 20 kontor er fordelt på fem regioner langs kysten. I 2019 hadde vi i snitt 406 avtalte årsverk, fordelt 51,3 prosent ved hovedkontoret og 48,7 prosent i regionene. Vi har hatt en gradvis reduksjon i antall årsverk.

Havressursforvaltning utgjør hoveddelen av årsverkene, med 204 avtalte årsverk. Deretter kommer akvakulturforvaltning, med 80 årsverk. 25 årsverk brukes til marin arealforvaltning. 69 årsverk går til IKT, administrasjon og kommunikasjon. Innen administrasjon har antall årsverk gått betydelig ned, kommunikasjon har holdt seg stabilt, mens vi har hatt, og kommer til å ha, en helt nødvendig satsing på IKT på grunn av forventet digitalisering av offentlig sektor.

406
avtalte årsverk

20 kontorer fordelt
på 5 regioner

567 millioner i
samlet tildeling

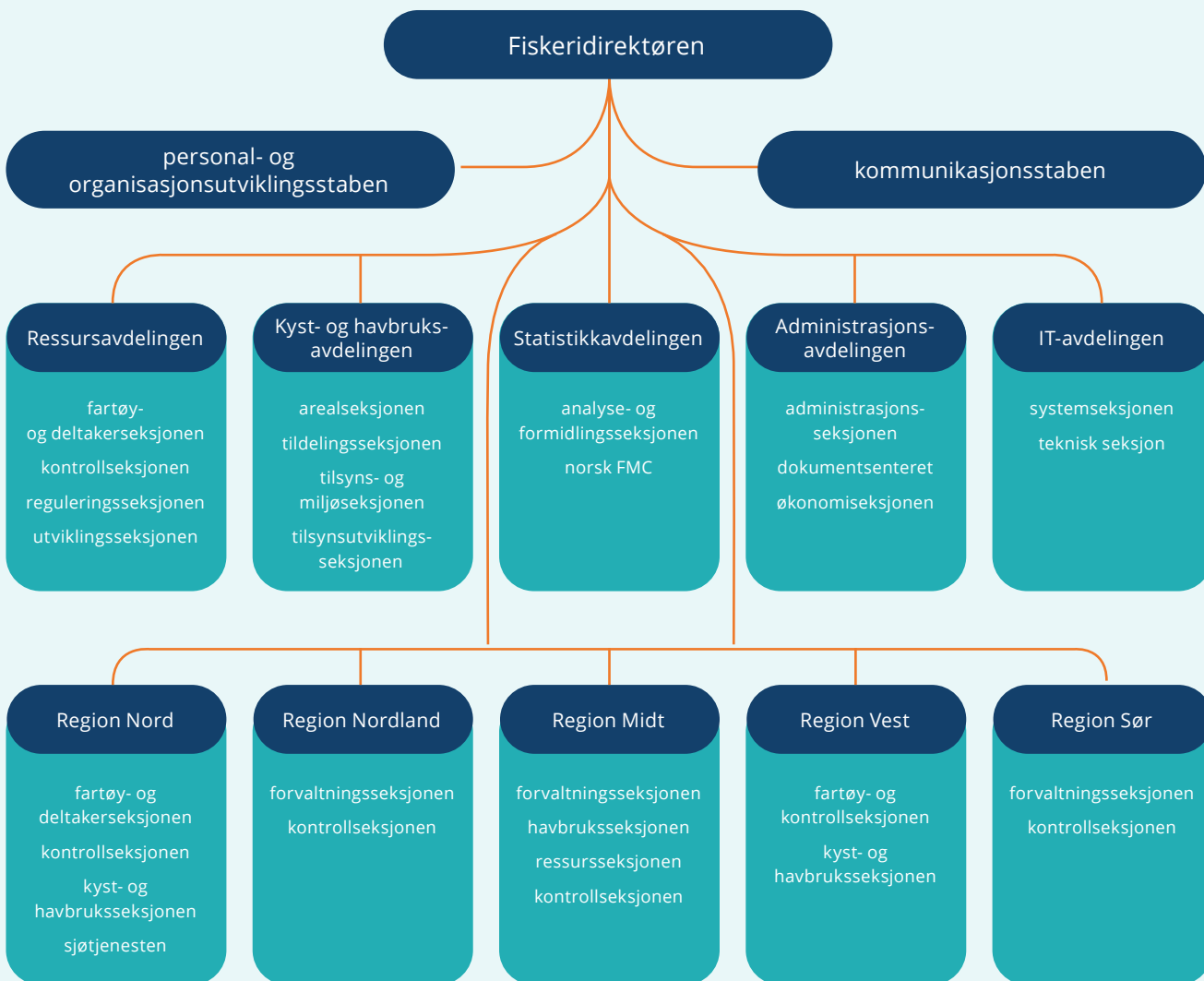
Fordeling av avtalte årsverk 2019²

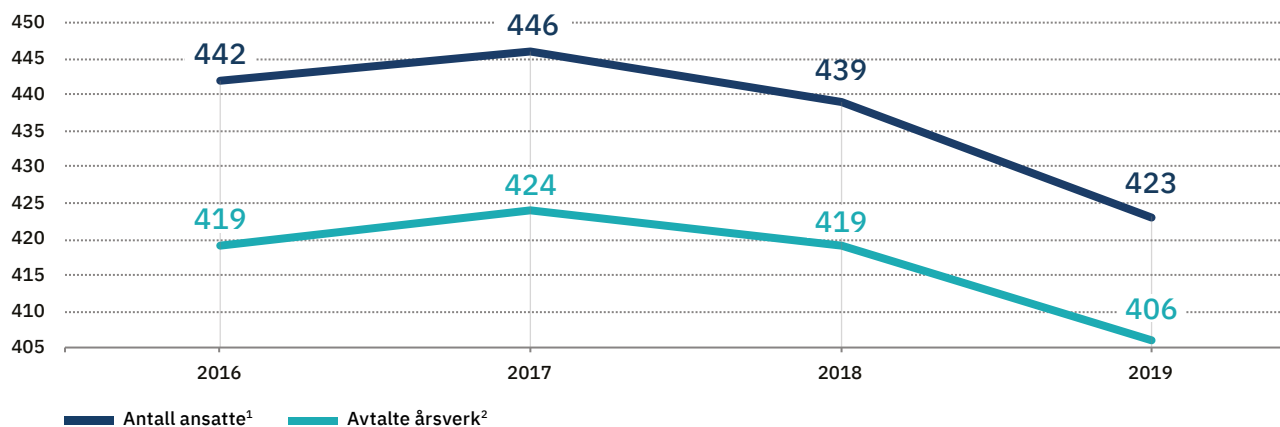

² I tillegg kommer fravær og permisjon med lønn på 29 årsverk

Organiseringen i avdelinger og regioner

Antall ansatte og avtalte årsverk, 2016-2019

- 1 Antall ansatte:** Ansatte omfatter alle som mottar kompensasjon for arbeid i form av lønn o.l. Ansatte omfatter ikke frilansere, oppdragstakere og personer som mottar honorar. For ansatte med flere arbeidsforhold er ett av arbeidsforholdene fastsatt som det viktigste (hovedarbeidsforholdet).
- 2 Avtalte årsverk:** Avtalte årsverk omfatter det man forventer å arbeide ifølge arbeidskontrakten, og man tar ikke hensyn til overtid og ulike typer fravær. Avtalte årsverk defineres som summen av antall jobber (arbeidsforhold) omregnet til heltidsjobber.

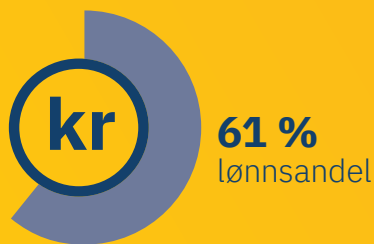
Sentrale nøkkeltall fra årsregnskapet 2019

	2017	2018	2019
Antall utførte årsverk*	393	383	376
Samlet tildeling post 01-45	548 354 153	556 968 009	566 538 348
Utnyttelsesgrad post 01	95%	96%	96%
Driftskostnader post 01-45	515 571 831	524 658 655	531 434 539
Lønnsandelen av driftskostnader	59%	59%	61%
Lønnskostnader per utført årsverk	780 000	808 000	859 000

*) Antall utførte årsverk følger av definisjon i PM-2019-13.

Ved beregning av antall utførte årsverk kommer reisetid, overtid og annet betalt merarbeid, som er avtalt og godkjent, til utbetaling i tillegg. Tillegg for merarbeid skal være i forhold til den ansattes arbeidstidsavtale, målt opp mot en full stilling. Beregningen av utførte årsverk påvirkes ikke av ferieavvikling, hjemmekontor, eller opparbeiding og avvikling av reisetid, overtid og fleksitid til avspasering. Fravær på mindre enn en dag regnes ikke med ved beregning av utførte årsverk. Alt annet fravær på en dag eller mer kommer til fratrukk ved beregning av utførte årsverk. Om fraværet er med eller uten lønn har ingen betydning (<https://lovdata.no/dokument/SPHPM/pm-2019-13>)

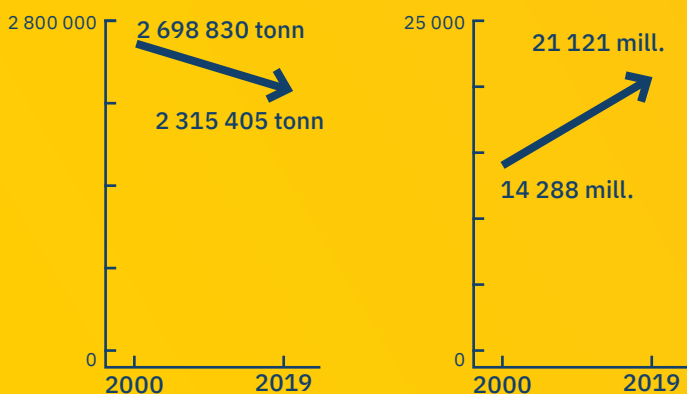
Hovedtall 2019

531 434 539
driftskostnader

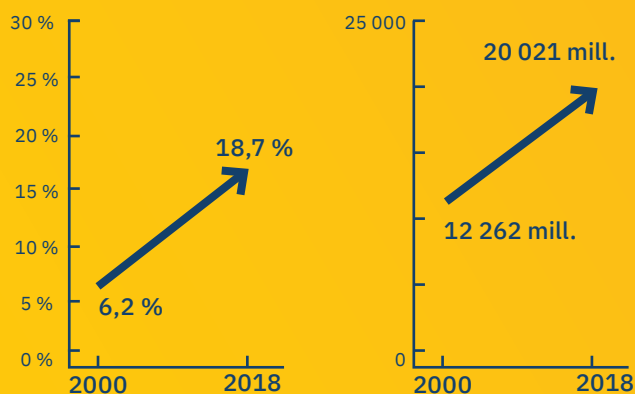
Nøkkeltall som viser samfunnseffekter

Fiskeriene – fangstmengde og fangstverdi

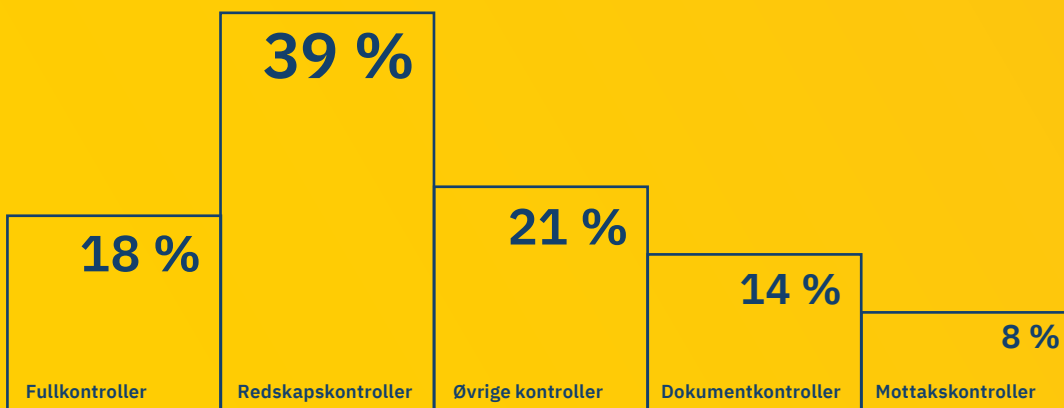
Figur 1: Fangstmengde og fangstverdi (reelle verdier), år 2000 og 2019. Les mer på side 18-19.

Lønnsomhet i fiskeflåten

Figur 2: Driftsmargin og totale driftsinntekter i fiskeflåten (reelle verdier), år 2000 og 2018. Les mer på side 21.

Fiskerikontroller

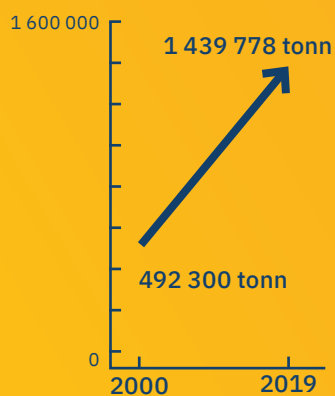

Figur 6: Fiskerikontroller i 2019. Les mer på side 32-34.

Oppdrettsnæringen – totalt solgt mengde og salgsverdi

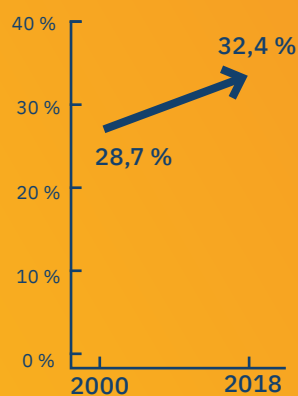

Figur 3: Solgt mengde fisk i oppdrettsnæringen, 2000 og 2019. Les mer på side 39.

Figur 4: Salgsverdi (reell verdi) for fisk i oppdrettsnæringen, år 2000 og 2018.

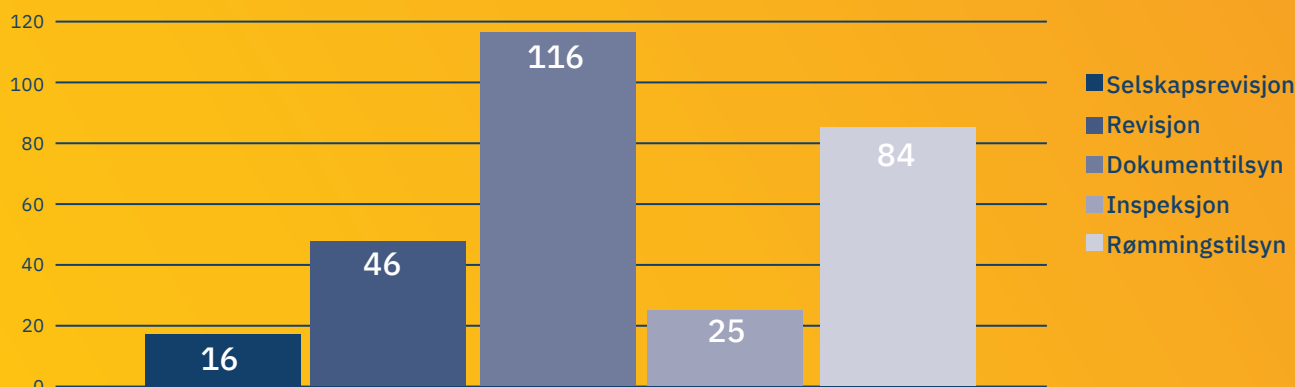
Lønnsomhet i oppdrettsnæringen

Figur 5: Driftsmargin og produksjonskostnader pr. kg (reelle verdier) i oppdrettsnæringen, år 2000 og 2018. Les mer på side 40.

Tilsyn med oppdrettsselskap

Figur 7: Tilsyn med oppdrettsselskap, antall og type. Les mer på side 49.

3

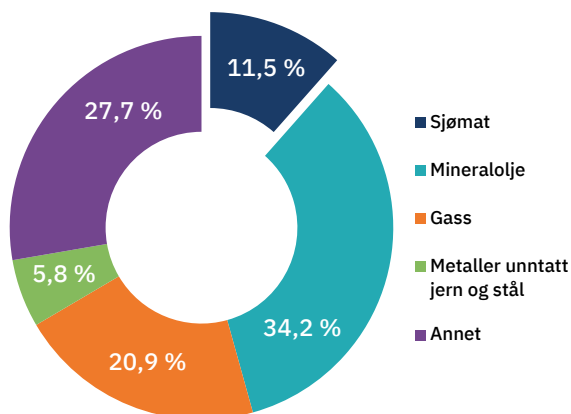
«En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen og havområdene med utviklingsmuligheter for marine næringer.»

Årets aktiviteter

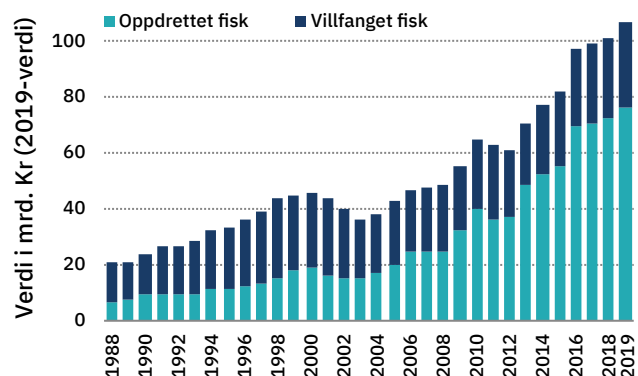
Sjømatnæringene gir grunnlag for arbeidsplasser, bosetting langs kysten og store eksportinntekter. I 2019 eksporterte Norge sjømat til en verdi av 107 milliarder kroner, og næringen er Norges tredje største eksportnæring. En god fiskeri- og akvakulturforvaltning, basert på lang erfaring, god kunnskapsutveksling og satsing på forskning er en av grunnene for dette.

Samfunnets interesse for hvordan de felles marine ressursene og kystområdene blir forvaltet øker og utviklingstakten i næringene er stor. Dette setter stadig økte krav til Fiskeridirektoratets kunnskap og hvordan vi løser samfunnsoppdraget.

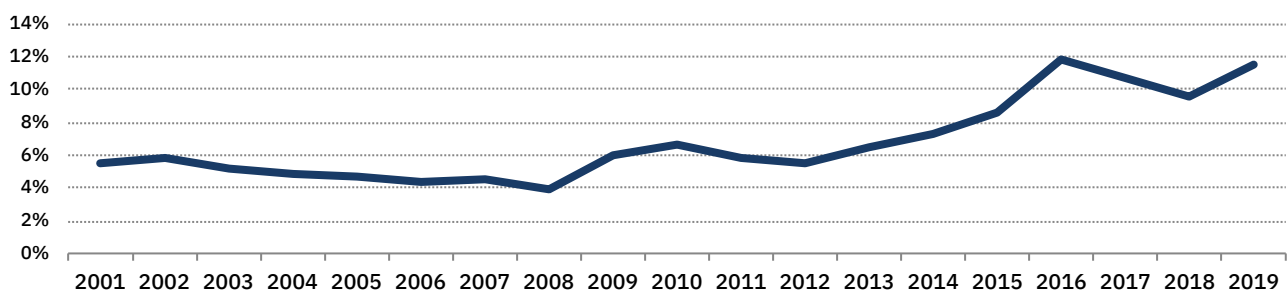
Andelen av samlet eksportverdi som kommer fra sjømatnæringene har over tid vært økende og viser betydningen denne næringen har for norsk økonomi.

Figur 8: Sjømatnæringens andel av norsk eksport 2019. Kilde: SSB

Figur 9: Norsk eksport av sjømat 1988-2019. Kilde: Norges Sjømatråd

Figur 10: Utvikling i sjømatnæringens andel av norsk eksport 2001-2019. Kilde: SSB

Havressursforvaltning

Forvaltningen har bidratt til lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Fiskeridirektoratet mener at målet for havressursforvaltningen er innfridd på overordnet nivå, men det legges til grunn at økt etterlevelse ville bidratt til videre økt lønnsomhet og verdiskaping. I 2019 brukte direktoratet rundt 204 avtalte årsverk på havressursforvaltning.

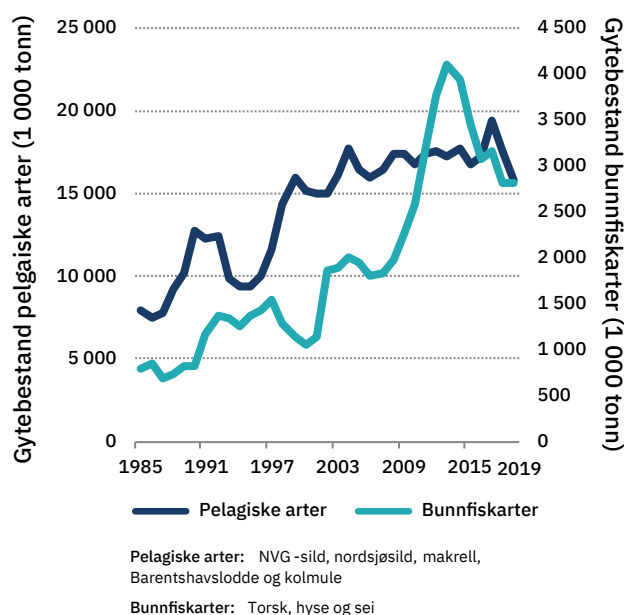
Utviklingen i fiskeriene – bærekraftig høsting

Målet for havressursforvaltningen er at Fiskeridirektoratet skal regulere og kontrollere fiske og fangst på en måte som skaper langsiktig balanse mellom høsting og beskyttelse av ressursene, og slik ivareta både næringsinteresser og miljøhensyn.

Dette er konkretisert i to delmål:

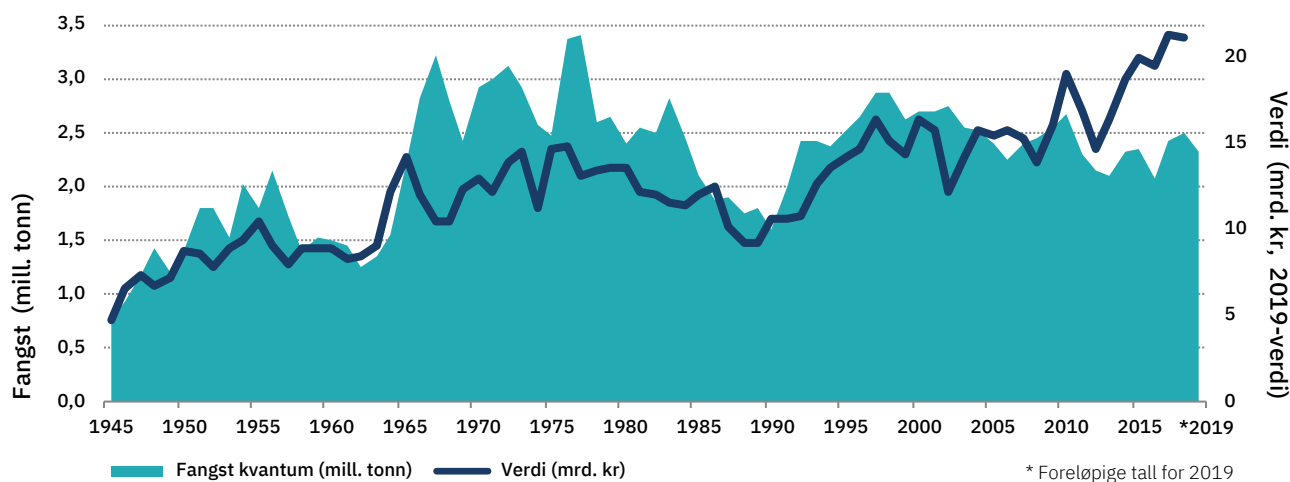
1. **Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer bærekraft og lønnsomhet**
2. **Høsting av marine ressurser i samsvar med nasjonale og internasjonale reguleringer**

Figur 11 viser utviklingen i gytebestanden for de økonomisk viktigste fiskeriene, og den dokumenterer at det er god balanse mellom høsting og beskyttelse. Naturlige svingninger vil påvirke utviklingen, mens god forskning og forvaltning vil kunne dempe svingningene. Historisk sett er gytebestandene på et svært høyt nivå, selv om vi ser en liten reduksjon de siste årene.

Figur 11: Utviklingen i gytebestand 1985-2019

De siste årenes utvikling i pris, og dermed førstehåndsverdien, har vært positiv. Foreløpige tall for 2019 viser en nedgang i landet kvantum, men fortsatt høy førstehåndsverdi med 21 milliarder kroner. God prisutvikling for viktige fiskeslag som makrell, sei og torsk har kompensert for kvantumsnedgangen. Figur 12 viser utviklingen i kvantum og førstehåndsverdi for de norske fiskeriene.

Figur 12 Norsk fangst 1945-2019 – kvantum og førstehåndsverdi

For å drive økologisk bærekraftig forvaltning av fiske-ressursene, baserer Fiskeridirektoratet seg på råd fra Havforskningsinstituttet (HI) og Det internasjonale råd for havforskning (ICES). Direktoratet gir fangstdata til HI og ICES. Myndighetenes fastsettelse av ressursuttaket er forankret i et internasjonalt forskerkollegium.

Fiskeridirektoratet utarbeider forslag til og gjennomfører årlige reguleringer for fiskeriene. Vi har god kontakt med næringsorganisasjonene og andre interessegrupper slik at reguleringsopplegget kan endres gjennom året, for eksempel for å sikre at kvoter blir oppfisket. I 2019 ble det behandlet 30 saker i reguleringsmøtene i juni og november. Sakspapirene finnes på www.fiskeridir.no¹. Det pågår et arbeid for å forenkle reglene for utøvelsen av fisket. I tildelingsbrevet fra NFD står det at vi i vårt arbeid med regelverket skal sikre brukervennlighet og forenkling. Reguleringene skal imidlertid ivareta en rekke politiske vedtak der målet både er å oppnå bærekraftig forvaltning av fiskeressursene og rettferdig fordeling av mulighetene til å fiske. Disse hensynene kan være vanskelige å balansere og kan stå i motstrid til hverandre.

Fiskeridirektoratet
behandlet
3000 fartøysaker

¹ <https://fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/Reguleringsmoetet>

Et sentralt redskap for norsk fiskeriforvaltning er fastsettelsen av kvoter for de enkelte fiskeslagene og fordeling av disse på de enkelte fartøyene. Fiskeridirektoratet har ført et register over fiskerifartøyenes kvoter i adgangsregulerte (lukkede) fiskerier siden tidlig på 2000-tallet. Nye reguleringer, og utviklingen av informasjonsteknologi, har imidlertid ført til behov for et nytt kvoteregister. Fiskeridirektoratet har i 2019 etablert kvoteregisteret på ny, fremtidsrettet plattform, og testet funksjonaliteten ved å sjekke at kvoter, fangst og restkvoter i fisket etter norsk vårgytende sild (NVG-sild) blir håndtert på korrekt måte. Planen er at fiskerne i mars 2020 skal kunne se sin restkvote for NVG-sild ved å logge på Min side hos Fiskeridirektoratet. Vi skal også legge en offentlig visning ut på www.fiskeridir.no. Utviklingen av nytt kvoteregister, med blant annet flere arter og mer funksjonalitet, vil fortsette i 2020.

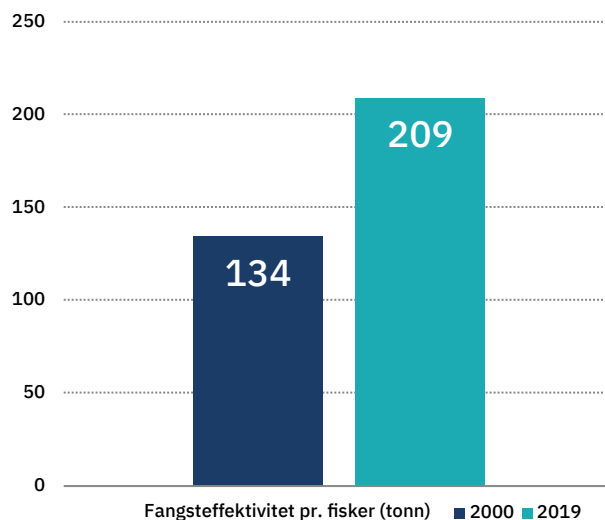
Fiskeridirektoratet tildeler tillatelser til å delta i fiskeriene og kontrollerer at vilkårene for tillatelsene blir overholdt. Én slik tildeling det er verdt å trekke fram, er at det er besluttet å innføre et begrenset fiske etter raudåte. I 2019 er det derfor utlyst konsesjoner for dette fisket. Vi sikrer også at strukturiltakene blir innført gjennom god saksbehandling i komplekse saker. Effektiv saksbehandling i fartøysaker hindrer unødvendige drifts-avbrudd, noe som har betydning for lønnsomheten i flåten. Direktoratet behandlet cirka 3000 fartøysaker i 2019. I tillegg kommer saksbehandlingen rundt de årlige avgiftene og manntallet.

Fiskeridirektoratet er en av de største produsentene av offisiell statistikk i Norge. Data leveres til Statistisk sentralbyrå (SSB) og vi har felles publisering med SSB. I tillegg sender vi betydelige mengder statistikk til internasjonale og nasjonale organisasjoner, blant annet til Eurostat, FAO, OECD og regionale fiskerierorganisasjoner som ICCAT, NAFO og NEAFC. I løpet av et år sender vi rundt 100 slike rapporter. Fiskeridirektoratets nettside er hovedkanalen for formidling av data og statistikk. Dette bidrar til økt kunnskap om næringene blant publikum, journalister, forskere og beslutningstakere. I tillegg er det stor etterspørsel etter data til forskning som krever tilrettelegging.

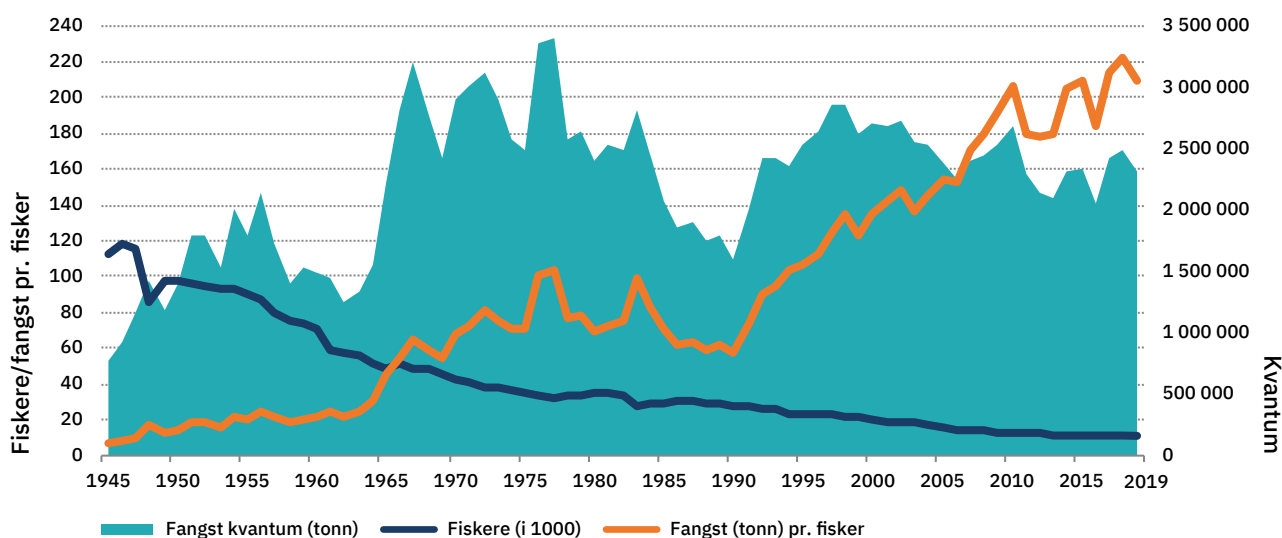
Direktoratet har også begynt å formidle åpne mikrodata på www.fiskeridir.no. Per i dag er det fangstdata fra landings- og sluttseidlene som er tilgjengelige og disse oppdateres daglig, men det er også startet et tilretteleggingsarbeid for å få ut rapporterte fangst- og aktivitetsdata (ERS) og sporingsdata (VMS). Å øke tilgjengeligheten av data gjør det mulig for allmennheten å lage egne løsninger basert på data som forvaltningen har samlet inn, samtidig som det gir mulighet til å følge med på det forvaltningen gjør.

Fiskeridirektoratet har døgnåpen forvaltning gjennom Fisheries Monitoring Centre (FMC). Senteret fokuserer spesielt på veiledning og kontakt med den norske fiskeflåten for at den skal oppfylle sine rapporteringsforpliktelser til nasjonale og internasjonale myndigheter. FMC mottar også tips og beredskapsmeldinger. De siste tre årene har senteret håndtert cirka 25 000 kontakter med fiskere/publikum årlig.

Figur 13 viser effekten av den bærekraftige forvaltningen av fiskebestandene og den gjennomførte struktureringen i fiskeflåten. Fangsteffektiviteten har økt fra 6-7 tonn per fisker i 1945 til 209 tonn per fisker i 2019. Økningen er spesielt tydelig etter 1990.

Figur 14: Fangsteffektivitet i tonn per fisker i årene 2000 og 2019

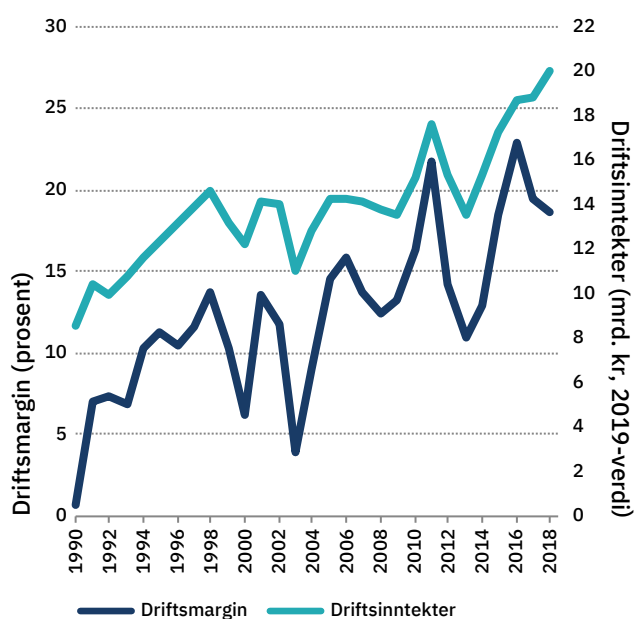

Figur 13: Norsk fangst 1945-2019. Antall fiskere og fangst per fisker.

Effektiviseringen i fiskeriene har over tid altså ført til færre fiskere og fiskefartøy. Likevel har fordelingen av antall fartøy, antall fiskere og verdien av levert fangst mellom Sør-Norge og Nord-Norge holdt seg relativt stabil siden 2000. I 2019 er 54 prosent av alle registrerte fartøy hjemmehørende i Nord-Norge, mens 46 prosent er hjemmehørende i Sør-Norge.

Driftsmarginen gir inntrykk av lønnsomheten i fiskeriene ved å vise hvor mye som tjenes for hver 100 kroner solgt. Det er naturlig med variasjoner fra år til år, men figur 15 viser at fiskeflåten over tid har hatt vekst i driftsmarginen. I 2018 oppnådde fiskeflåten en driftsmargin på 18,7 prosent og dette er en høy driftsmargin². Det er kun tre ganger tidligere oppnådd høyere driftsmargin (2017, 2016 og 2011). Samtidig skal man være klar over at det til tider kan være ganske store variasjoner i lønnsomheten mellom ulike fartøygrupper.

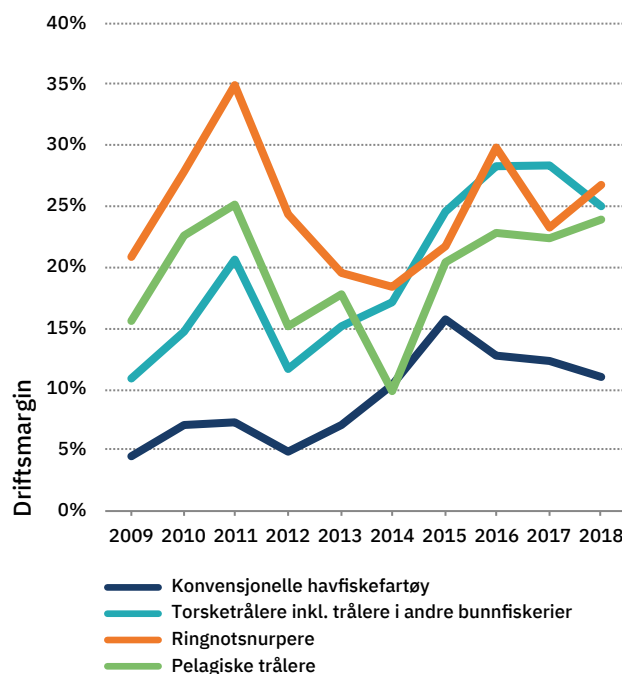

Figur 15: Gjennomsnittlig driftsmargin og totale driftsinntekter 1990-2018

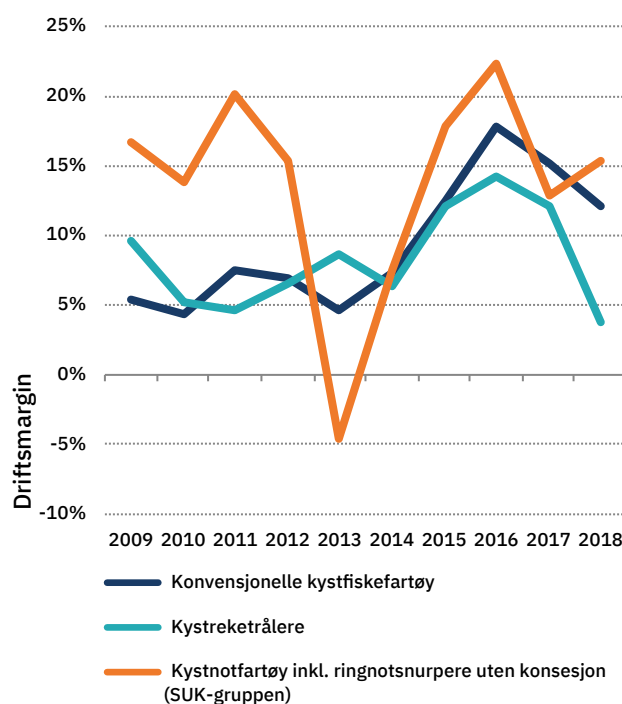
Figur 16 og 17 viser driftsmarginen for fiskeflåten fordelt på fartøygruppene de siste fem årene. Det er ringnotsnurperne og torsketrålerne som oppnår de høyeste driftsmarginene. De siste årene har også de pelagiske trålerne hatt en driftsmargin opp mot nivået til ringnot og torsketrål. Kystfiskefartøyene og den konvensjonelle havfiskeflåten ligger noe lavere i driftsmargin.

² Årsaken til at vi i enkelte figurer ikke viser 2019-tall, skyldes i de fleste tilfellene at dataene hentes inn i forbindelse med lønnsomhetsundersøkelsen og at vi dermed ikke har tall for 2019 før senhøstes 2020.

Fartøygruppen havgående krabbefartøy består av fartøy som i hovedsak fisker etter snøkrabbe. Dette er et relativt nytt fiskeri og fartøygruppen kom inn i lønnsomhetsundersøkelsen i 2015. Det er få fartøy som deltar i dette fiskeriet og fartøyene har per i dag ikke en lønnsom drift.

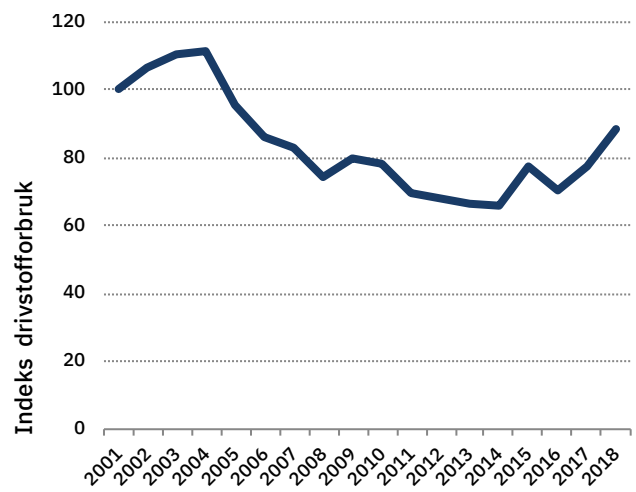
Tabell 16: Driftsmargin utvalgte havfiskegrupper 2009-2018

Tabell 17: Driftsmargin kystfiskegrupper 2009-2018

Vi har data for drivstofforbruket til fartøy som står for cirka 90 prosent av norsk fangst. Nedgang i antall fartøy, sammen med den teknologiske utviklingen, har bidratt til at drivstofforbruket i flåten er redusert med 12 prosent fra 2001 til 2018. Dette innebærer en reduksjon av klimagassutslippene fra de norske fiskeriene. De siste årene har det imidlertid vært en økning i drivstofforbruket. Dette henger nok mye sammen med hvilke fiskerier som foregår. Det er en kjensgjerning at trålfiskeri, som for eksempel rekefiske, krever mye mer drivstoff enn andre fiskeri. I tillegg er fisket etter snøkrabbe kommet inn.

Figur 18: Drivstofforbruk i fiskeflåten 2001-2018

Internasjonalt samarbeid

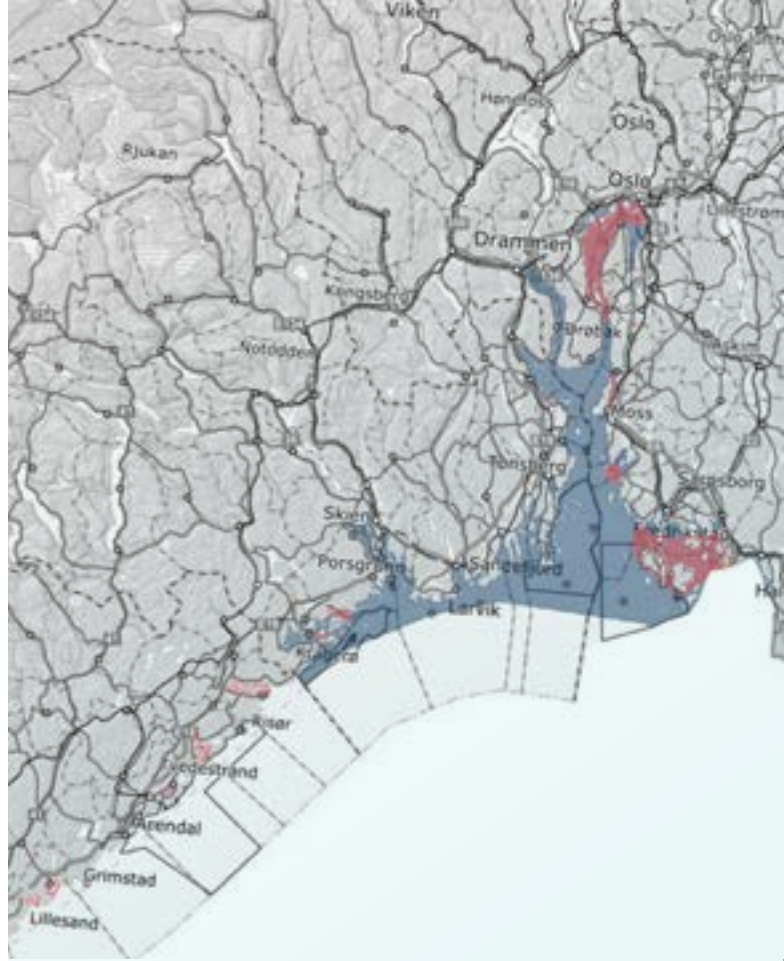
Norske fiskere høster av fiskebestander som deles med andre nasjoner, først og fremst Russland og EU. Internasjonalt samarbeid om forvaltningen av disse bestandene er en viktig del av Fiskeridirektoratets arbeid for å regulere fiskeriene. I 2019 har vi lagt ned mye arbeid for å tilrettelegge for alle endringene som Brexit vil medføre. Dette gjelder for avtaler og reguleringer, men også for digitale løsninger og deling av data mellom landene. Endringene er nødvendige for at fiskeriene skal kunne fortsette med minst mulig hindringer som følge av Brexit.

Fiskeridirektoratet er engasjert i bistandsarbeid både gjennom bilaterale prosjekter finansiert gjennom Norad og Nansen-programmet som ledes av FAO i Roma. I tråd med forventningene har omfanget økt gjennom 2019 etter hvert som prosjekter har beveget seg fra å være under planlegging til å komme over i gjennomføringsfasen.

Illustrasjon 1: Norges maritime grenser

Illustrasjon 2: Kart over områder som er regulert for å beskytte kysttorsk

Prioriterte bestander og utviklingstiltak

Fiskeridirektoratet skal arbeide særskilt for at bestander høstes bærekraftig samt følge opp forvaltningsprinsippet. Flere av bestandene som det står dårlig til med er arter med lav reproduksjon. Det vil således ta lang tid å bygge opp igjen disse bestandene. Pigghå og uer er eksempler på saktevoksende arter med lav reproduksjon. Man kan med andre ord ikke forvente positive samfunnseffekter av iverksatte reguleringstiltak før det har gått flere år.

Etter forvaltningsprinsippet i havressursloven har myndighetene ansvar for å vurdere alle bestander og iverksette tiltak for å sikre bærekraftig forvaltning. Fiskeridirektoratet har utarbeidet et forvaltningsverktøy som sikrer dette. Nærmere om de enkelte punktene i verktøyet finnes på www.fiskeridir.no³.

De prioriterte bestandene for forvaltningstiltak i 2019 var blålange, breiflabb, kveite, kysttorsk (nord og sør), kongsnegl, leppefisk, pigghå, sjøkreps, sjøpølse, skater, snøkrabbe, stillehavsøsters, vanlig uer og ål. Prioriterte forvaltningstiltak knyttet til utøvelsen av fisket gjaldt særlig rekefisket i sør, i Barentshavet og i Tanafjorden/Porsangerfjorden.

Prosjektet knyttet til kartlegging av fangstsammensetning i industritrålfisket ble ferdigstilt. Vi har hatt et felles prosjekt med HI hvor omfanget av urapportert fangst og utkast er tema. Dette prosjektet vil fortsette i årene framover. Det ble startet opp et prosjekt som ser på muligheten for å redusere faren for sprengning av trålpoper i fisket etter kolmule. Dette vil fortsette i 2020. I 2019 har vi også fulgt prøvefisket etter sjøpølse og prøvefisket etter mesopelagiske arter. Dette for å høste erfaringer som kan nyttes i forvaltningen. Ulike tiltak rettet mot å redusere spøkelsesfiske, herunder redskapsopprensning samt tiltak for å bidra til sirkulær økonomi er igangsatt. For mer informasjon om dette arbeidet vises det til «Handlingsplan 2019 – Ordningen med fiskeforsøk og utviklingstiltak»⁴.

For å ivareta kysttorskbestandene i Oslofjorden og langs sørlandskysten ble det sommeren 2019 innført generelt fiskeforbud i gytetiden i utvalgte gytetfelt for torsk (rosa områder i illustrasjon 2). Det ble dessuten fastsatt forbud mot å fiske torsk på kyststrekningen fra og med Telemark til grensen mot Sverige (grå områder i illustrasjon 2).

³ Sak 2 i sakspapirene til reguleringsmøte i juni 2019

⁴ <https://fiskeridir.no/Sjoeareal/Nyheter/2020/Sterkare-miljoeprofil-ved-bruk-av-forskningsavgifta>

Reguleringen av fangst av snøkrabbe ble evaluert, og Fiskeridirektoratet bidrar i arbeidet som HI er i gang med når det gjelder ny gjenoppbyggingsplan for kysttorsk i nord, gjennomgang av kunnskapsstatus og vurdering av forslag til nye vernetiltak. 1.oktober 2019 ble det opprettet tre nye fredningsområder for hummer og det totale antallet fredningsområder for hummer er nå kommet opp i 41. Målet er å ha et nettverk langs kysten med fredningsområder for hummer⁵.

Fiskeridirektoratet fokuserer på hvor mye og hvordan det fiskes, det vil si hvilke årsklasser det fiskes på og eventuell bifangst av andre arter. Vern av yngel og småfisk, blant annet gjennom stenging av områder administrert av Fiskeridirektoratet (se side 37), har i en årrekke vært et bærende prinsipp i norsk fiskeriforvaltning. Dette, samt innføringen av tekniske reguleringer, selektive redskap, utkastforbud og langsiktige høstingsregler, har bidratt til en positiv utvikling av de kommersielt viktige fiskebestandene.

I 2019 har vi jobbet særlig med fisket etter reker sør for 62°N. Vi har innført midlertidige stengte områder, og ulike utforminger av trål og sorteringsrist er forsøkt for å oppnå et mer selektivt fiske. Effekten for brukerne av redskapen skal være gode, selv om det mest vesentlige ved et mer selektivt fiske, er å oppnå biologisk bærekraftige fiskerier som på sikt gir god samfunns effekt. For øvrig viser vi til den nevnte handlingsplanen for fiskeforsøk og utviklings tiltak.

41
fredningsområder
for hummer

⁵ <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Arter-med-saerlege-reglar/Hummarfiske/Fredings-og-bevaringsomraade>.

Opprensning av tapte fiskeredskap

Opprensning etter tapte og gjenstående fiskeredskap i 2019 strakk seg over tidenes lengste geografiske område, helt fra Bergen til Svalbardsonen. Dette toktet ble også tidenes nordligste med opprensning av snøkrabbeteiner i Svalbardsonen. Hvor mye som tas opp av ulike redskap blir styrt og påvirket av prioriteringer og innsatsområde. Tapte garn har høy prioritet fordi vi ønsker å redusere spøkelsesfiske og faren for marin forsøpling. Mengden som tas opp hvert år er ganske stabil, se tabell 1. Siden starten for opprensningsarbeidet på 1980-tallet er det tatt opp over 1000 tonn redskap, herav 22 000 garn med over 600 kilometers lengde, altså tilsvarende avstanden mellom Norge og Færøyene. Arbeidet presenteres i årlige sluttrapporter, men for å gjøre funnene mer visuelt forståelige for målgruppene, presenteres de også i en digital kartløsning like etter toktslutt.

I 2019 ble det gjennomført et pilotforsøk i Østfold med opprensning i kystnære, grunnere områder etter tapt redskap fra både fritidsfiske og yrkesfiske. Det ble her testet ulike metoder og innretninger knyttet til funksjonalitet og effektivitet. I 2020 vil kystnær opprensning bli gjennomført med to ulike piloter, en i Oslofjorden og en på Vestlandet. For mer informasjon, se «Handlingsplan 2020 – Ordningen med fiskeforsøk og utviklingstiltak»⁶.

I våre opprensningsprosjekter ser vi at den stadig økende mengden havbunnskabler er årsaken til en del tap og medfører utfordringer for søkerne etter redskap. Det er viktig at kabler legges slik at de er overfiskbare (spyles ned eller ved bruk av steinfyllinger).

⁶ <https://www.fiskeridir.no/Sjoearreal/Nyheter/2020/Sterkare-miljoeprofil-ved-bruk-av-forskningsavgifta>

Dette er noe vi formidler i aktuelle saker. Det er også viktig med ettersyn og vedlikehold slik at de forsetter å være overfiskbare over tid.

I tråd med god sirkulær økonomi forsøker vi å finne løsninger for å levere tilbake gjenfunnet fiskeredskap til eieren så langt det er praktisk mulig. I 2020 har vi flere prosjekter som er rettet inn mot sirkulær økonomi, for eksempel gjenvinning av kasserte linebruk og materialvalg i redskap for å oppnå større grad av gjenvinning.

Tap av teiner med påfølgende spøkelsesfiske er identifisert som mer betydelig enn tidligere antatt. Det er i den forbindelse satt i gang et program for å utvikle og implementere tilpassede løsninger i ulike teinefiskerier, slik at teiner opphører som «fangstfeller» etter en begrenset tid når en teine blir mistet eller står igjen i sjøen av andre årsaker. Programmet, som ble etablert i 2019, samlet flere teineprosjekter slik at synergieffekter kan utnyttes.

Løsninger er nå innført i hummerfiske (såkalt rømmingshull med bomullstråd) og delvis i fisket etter taskekrabbe. Etter hvert som løsninger er tilstrekkelig utprøvd og klare for implementering, vil det komme fortløpende for flere teinefiskerier.

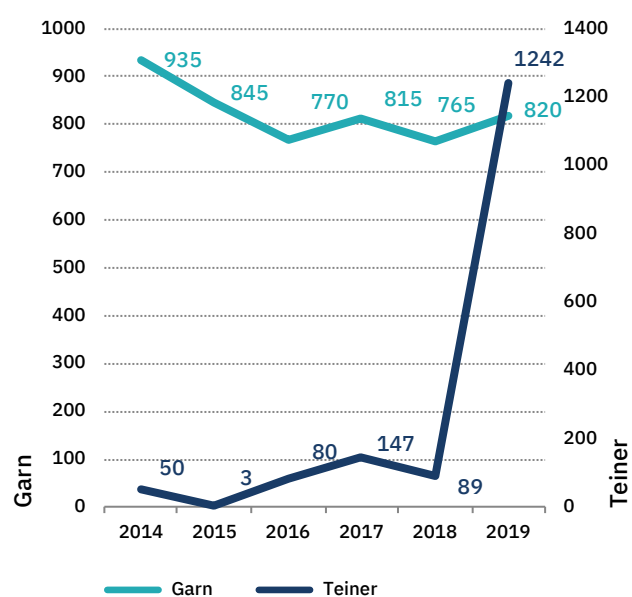
Vi har også prosjekt på merking av selve redskapen samt innretning i teiner for å redusere spøkelsesfiske ved tap av teinene. Vi mener disse prosjektene vil gi positive samfunns effekter.

Se for øvrig kapitlet Marin forsøpling på side 59.

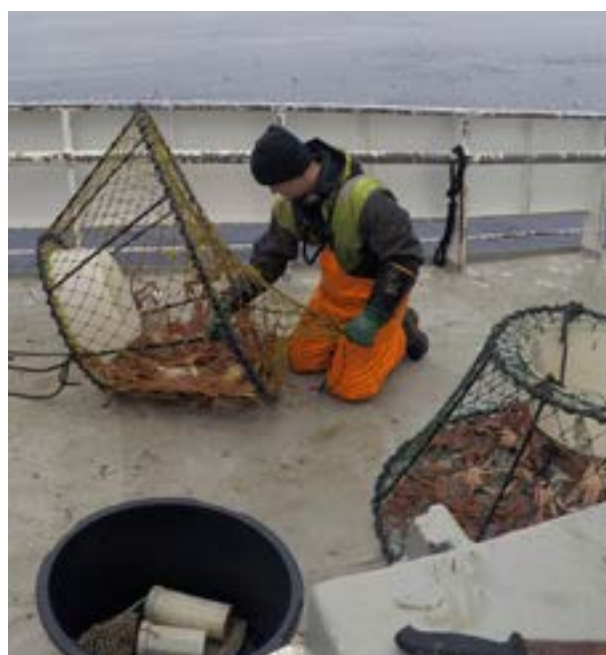
Tabell 1: Redskap ryddet under tokt (type og mengde), 2014-2019

År	Garn (stk)	Teiner (stk)	Liner (meter)	Wire (meter)	Tauverk (meter)	Trål/not (hel/del)	Anker/ dregg (stk)	Bøyer/ flaggm (stk)
2014	935	50	12000	3600	10000	2	7	4
2015	815	3	20000	3000	4000	5	10	10
2016	770	80	45000	4000	9000	5	13	4
2017	815	147	27000	2000	16400	6	13	25
2018	765	89	29800	3591	11260	11	14	12
2018 ⁷		8600			269900			
2019	820	1242	23700	800	56700	6	28	19

⁷ Ekstraordinært tokt for å fjerne gjenstående snøkrabbeteiner i Barentshavet

Figur 19: Funn av tapte teiner og garn ved opprenskingstokt, 2014-2019

Fritids- og turistfiske

Fritidsfiske defineres som fiske utført av fastboende i Norge, altså norske statsborgere og utlendinger bosatt i Norge. Turistfiske utføres av utenlandske personer på ferie i Norge. Det er anslått at omkring to millioner fritidsfiskere fisker i sjøen hvert år, og at antall turistfiskere i Norge kan være 400 000. Frem til 2017 var håndhevelsen av regelverket for fritids- og turistfiske hovedsakelig holdningsskapende arbeid og dialog samt noe tilsyn. I 2017 ble det innført registrering av hummerfiskere, i 2018 registrering av turistfiskebedrifter og gjestenes fangst.

Kunnskapen om reglene og holdningen til livet i havet er blant fritidsfiskere og turistfiskere ikke god nok. De siste årene har konfliktnivået mellom ulike grupper av fiskere økt. Det kan være mellom fiskere/lokalbefolkning og turistfiskeaktører, mellom seriøse og useriøse turistfiskebedrifter eller mellom opinionen i Norge og turistnæringen.

En av Fiskeridirektoratets hovedoppgaver er å forvalte fritids- og turistfisket. Denne oppgaven har vokst de siste årene og det er ingenting som tilsier at oppgaven skal minke. Målgruppene er vanskeligere å nå enn yrkesutøvere, fordi de er mange og uensartet.

Det satses tungt på å selge havnasjonen Norge, og Fiskeridirektoratets oppgave i den sammenheng er blant annet å utvikle kunnskapsbasert regelverk, sørge for godt datagrunnlag og brukervennlige digitale løsninger og drive målrettet tilsyns- og kommunikasjonsarbeid.

Dette er et godt bidrag for å bygge grunnmuren for en allmenn oppfatning av Norge som bærekraftig havnasjon.

I arbeidet med fritids- og turistfiske ønsker vi å oppnå; økt kunnskap og interesse for bruk og vern av kysten flere som følger reglene fordi de ønsker å bidra til naturvennlig bruk av kysten, flere data og mer kunnskap til nytte for forskningen og forvaltningen, bedre grunnlag for kontroller, færre konflikter om konkurrerende arealer i kystsonen, færre tapte fiskeredskap og dermed mindre fare for spøkelsesfiske og økt tillit til norsk havforvaltning, både nasjonalt og internasjonalt.

6400 redskap
ryddet av
dykkerklubber

29 000 registrerte
hummerfiskere

1100 registrerte
turistfiskebedrifter

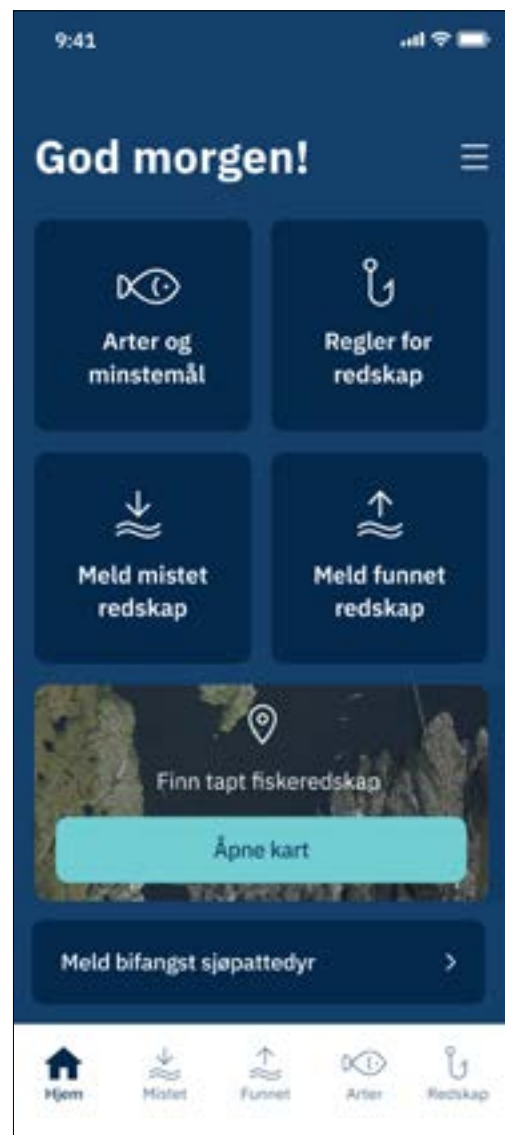

Hva er nytt i 2019?

- ♦ Appen «Fritidsfiske». Videreutviklet funksjonalitet når det gjelder å melde tapt og funnet redskap. Det er fra 2017 og fram til i dag registrert i appen rundt 6400 funnede redskap. Dataene brukes blant annet av HI. Appen er under utvikling slik at den blir teknisk mer moderne og mer brukervennlig. Lansering av ny app skal etter planen skje i mars 2020.
- ♦ Hummerfiske. Utviklet elektronisk registrering for deltakelse i hummerfiske på Min side. Resultatet er sikrere registrering og bedre datagrunnlag. 29 000 registrerte fiskere i 2019.
- ♦ Turistfiske i Min side. Videreutviklet funksjonalitet slik at turistfiskebedrifter kan registrere, avregistrere og endre opplysninger om virksomheten via Min side. Det var nesten 1100 registrerte turistfiskebedrifter ved utgangen av 2019.
- ♦ Offentliggjøring av data. Mer informasjon om turistfiske og hummerregistreringen på fiskeridir.no⁸.

I tillegg samarbeider vi tett med næringsaktører innenfor turistfiske og aktører knyttet til fritidsfiske, som Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges dykkeforbund, om informasjon og holdningsskapende arbeid. Vi jobber stadig med å forbedre datagrunnlaget.

⁸ <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Tal-og-analyse>

Ressurskontroll

Fiskeridirektøren har det øverste ansvaret for ressurskontrollen. Fiskeridirektoratets regioner, inkludert Sjøtjenesten, Kystvakten og fiskesalgslagene har operasjonelt ansvar for utøvelse av ressurskontroll innenfor sine ansvarsområder. Ressurskontroll defineres som summen av de tiltak som bidrar til å nå målet om høsting av de villlevende marine ressurser i samsvar med nasjonale og internasjonale reguleringer. Det vil si at ressurskontrollen skal sikre etterlevelse av regelverket og dermed bidra til like rammevilkår for næringsaktørene.

En effektiv og troverdig ressurskontroll er en forutsetning for bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom fiskeriforvaltning. Ressurskontrollen skal være risikostyrt. Fiskeridirektoratet, Kystvakten og salgslagene utarbeider hvert år en felles Nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) med prioriteringer på strategisk nivå. Denne blir hvert år publisert på www.fiskeridir.no.

Seks hovedrisikoområder ble pekt ut og prioritert i 2019:

1. Brudd på ilandføringsplikten i form av ulovlig utkast, slipping, utsortering av mindre verdifull fisk og annen neddreping av fisk
2. Mangelfull identifisering av fangstens art, kvantum og størrelse, og feilrapportering av fangst (art og kvantum) fra skipper til norske myndigheter
3. Uregistrerte, feilregistrerte og ulovlige fangstoperasjoner og landinger ved at:
  - uriktige eller manglende opplysninger føres på seddel
  - fangst omsettes svart
  - fartøy rapporterer feil fangstzone (sonetriksing)
4. Brudd på kravene i landingsforskriften om å holde fangster adskilt, ikke frakte bort fisk før sluttseddel er skrevet og manglende implementering av journalkravet
5. Brudd på deltakerlovens bestemmelser om bosted, at det reelle eierskapet skal fremgå av fartøyregisteret og at fangst føres på et annet fartøy enn det som faktisk har fisket
6. Negativ påvirkning på økosystemer og marine bunnhabitater som følge av manglende etterlevelse av kravene til skånsom høsting og mangelfull rapportering av enkelte typer bifangst og bunnhabitat

Tiltak og rammebetingelser

Fiskeridirektoratet har i 2019 fortsatt arbeidet med å redusere identifiserte risikoer gjennom effektiv bruk av egne kontrollressurser. Det er opprettet tverregionale grupper med ansvar for å utarbeide operasjonelle risikovurderinger for hvitfisk, pelagiske arter og svart omsetning. Disse gruppene samarbeider også med andre kontrollmyndigheter. I tillegg er det opprettet to tverregionale operative grupper for etterfølgende kontroll, med ansvar for henholdsvis pelagisk og hvitfisk. Disse gruppene er opprettet for at vi skal bli mer treffsikre i den risikostyrte kontrollvirksomheten og øke fleksibiliteten ved håndteringen av de identifiserte risikoene – og slik sikre høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med nasjonale og internasjonale reguleringer. Fiskeridirektoratet har også etablert en satsing på analyse for å styrke grunnlaget for den risikostyrte ressurskontrollen og arbeidet med formidling av data for å øke åpenheten mot offentligheten.

Den opplevde effekten av disse tiltakene er at vi er mer treffsikre i kontrollarbeidet og at vi klarer å håndtere risikoobjekter mer effektivt. Samtidig må vi understreke at vår egen innsats for å legge om kontrollarbeidet innenfor eksisterende rammer ikke vil være tilstrekkelig til å snu den negative trenden vi mener å se på de nevnte hovedrisikoområdene.

Den største utfordringen for dagens ressurskontroll er at det mangler verifiserbare data om høsting, omsetning, bearbeiding og fiskens videre vei til markedet. Det gir et handlingsrom for lovbrudd og vanskeliggjør et effektivt kontrollarbeid. Mangelen på verifiserte data gjør det også vanskelig for næringen å oppfylle forventninger fra importland og markedsaktører om dokumentasjon og sporing gjennom verdikjeden, og for forvaltningen å kunne gå god for dokumentasjon som er fremlagt av næringen.

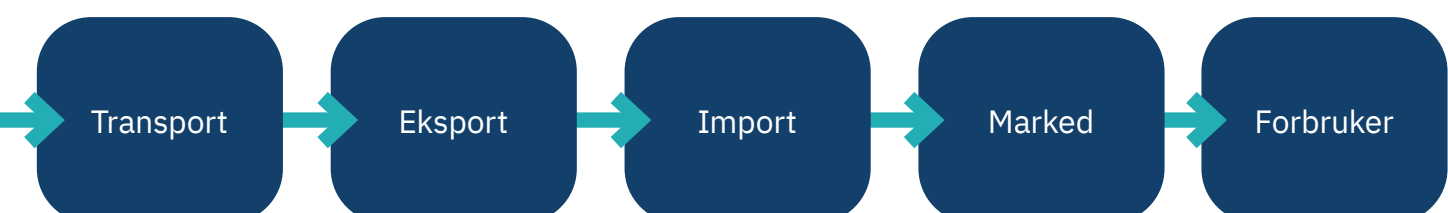

Korrekt registrering av ressursuttaket er et premiss for bærekraftig forvaltning og høsting av fellesskapets ressurser. Dette er et viktig fundament ved fastsettelsen av total høstingskvote nasjonalt, men også ved inngåelse av avtaler om totale høstingskvoter med andre land. For ressurskontrollen er utfordringen å sikre et regnskap over ressursuttaket som samsvarer med virkeligheten.

En gjennomgående utfordring er at data som fiskeri-næringen i dag er pålagt å registrere og rapportere til norske myndigheter er basert på selvangivelse og manuelle registreringer. Selv om rapporteringsløsningene i all hovedsak er elektroniske, registreres opplysningene som oftest manuelt i systemene uten at det stilles krav om dokumentasjon. I tillegg mangler myndighetene tilgang til en del sentrale data i verdikjeden, blant annet fra den minste flåten og fra bearbeidingsleddet. Det gjør det svært vanskelig for kontrollmyndighetene å verifisere at rapporterte data er korrekte.

Mangelen på etterprøvbare data gir et betydelig handlingsrom for å oppnå uberettiget økonomisk vinning gjennom bevisst feilrapportering. Manuelle registreringer gir i tillegg en stor risiko for redusert datakvalitet ved ubevisst feilrapportering. Risikoen for manglende etterlevelse forsterkes av at muligheten for gevinst er stor, oppdagelsesrisikoen er lav og at sentrale deler av fiskerilovgivning har svak legitimitet hos enkelte i næringen.

Det må derfor etableres nye løsninger på kort og lang sikt for å oppnå korrekt registrering av ressursuttaket, og disse må virke forebyggende. Med dette som formål, har Fiskeridirektoratet sammen med Justervesenet, utarbeidet forslag til nye krav til veiesystemer, vi arbeider med forslag til utvidelse av rapporteringsplikten til fiskefartøyene og ønsker forbedringer i journalkravene til mottaker. Troverdigheten til ressursregistreringen vil være avhengig av at disse tiltakene innføres. Videre vil direktoratet framover fokusere på nye teknologiske løsninger for fangstidentifisering som grunnlag for korrekt registrering av ressursuttaket. Vi viser forøvrig til rapporten Framtidens Fiskerikontroll (NOU 2019: 21), som tar opp disse og andre tiltak, og mener at det vil være helt avgjørende at forslagene i rapporten følges opp.

549 fullkontroller

774 kontroller med reaksjon*

*) De fleste kontroller med reaksjoner er basert på redskapskontroller og ulovlig fiske med teiner.

Kontrollstatistikk med tidsserier

Statistikken i dette kapitlet viser alle inspeksjoner utført av Fiskeridirektoratet, inkludert Sjøtjenesten. Tall som viser Sjøtjenestens innsats spesifikt, framstilles i neste kapittel, «Fiskeridirektoratets sjøtjeneste». Økningen i antall redskapskontroller i 2019 skyldes økt kapasitet i Sjøtjenesten.

Statistikken tar utgangspunkt i startdato for en kontroll i tidsrommet januar 2016 til desember 2019. Det er viktig å merke seg at det kan være etterslep i registreringen av data etter en kontroll, blant annet fordi noen saker krever lenger saksbehandling.

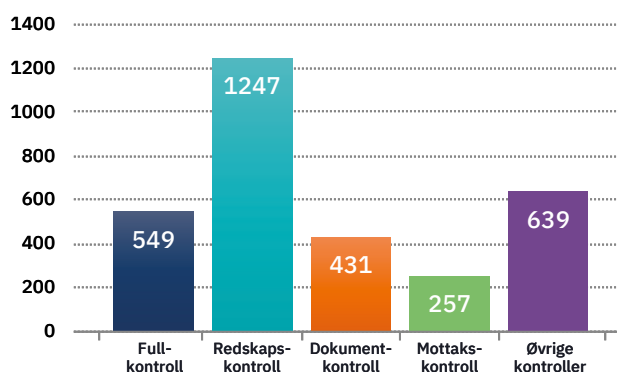
På uttrekksdato har en del inspeksjoner ennå ikke fått tildelt saksbehandler og disse inspeksjonene har derav ikke fått en saksavgjørelse/reaksjon. Slike inspeksjoner har fått benevnelsen «null»/ ikke saksbehandlet. Kategorien «intet» betyr at ingen reaksjon ble gitt. En reaksjon kan omfatte flere lovbrudd.

I Inspeksjonsdatabasen, som er en av datakildene, kan inspeksjoner ha to rettssubjekt (fartøy og bedrift).

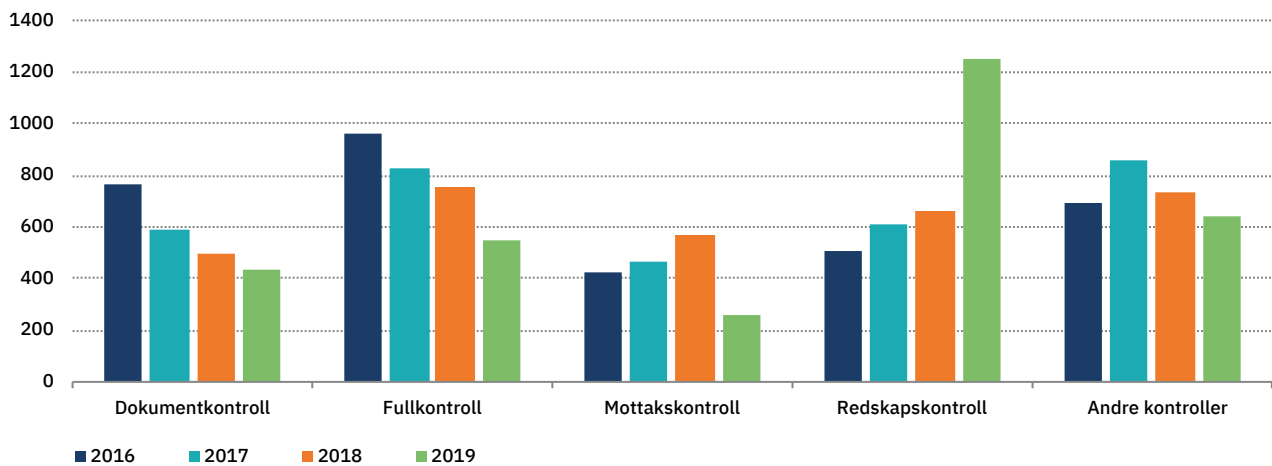
Imidlertid er flesteparten av inspeksjonene ført med kun én saksbehandling og derav én reaksjon. Det er derfor talt kun én saksavgjørelse per rettssubjekt, også i de tilfellene det er ført på begge.

For å avgrense statistikken, er følgende inspeksjonstyper med i datagrunnlaget: dokumentkontroll, eksportkontroll, fangstkontroll, fullkontroll (to datakilder, ny datakilde fra 2019), kontroll av sporingsutstyr, kontrollområde, lagerkontroll, låssettingskontroll, mottakskontroll, omsetningskontroll, redskapskontroll, transportkontroll og vektkontroll. Fiskeridirektoratets sjøtjeneste benytter koden «ingen inspeksjon» for å vise sin toktaktivitet. Denne inspeksjonstypen er også med i datagrunnlaget. Øvrige inspeksjonstyper, som for eksempel lagertelling eller utbyttemåling, er utelatt.

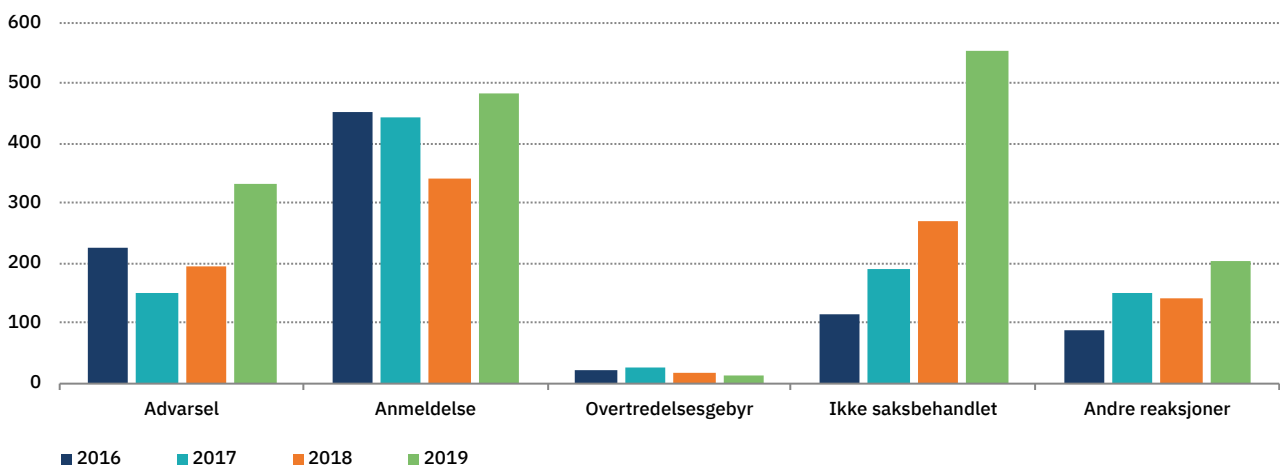
Fra januar 2019 har Fiskeridirektoratet tatt i bruk det nye kontroll- og tilsynssystem, SAGA, for blant annet å registrere fullkontroller. Måten fullkontroller dokumenteres og registreres på er vesentlig endret fra tidligere og statistikk fra denne perioden er derfor visualisert i egne tabeller og figurer.

Figur 20: Kontroller i fiskeriene, 2019

Figur 21: Kontroller i fiskeriene, 2016-2019

Figur 22: Reaksjonstype ved kontroller, 2016-2019

Tabell 2: Antall kontroller med reaksjon 2016-2019.

Fiskeridirektoratets sjøtjeneste benytter koden «ingen inspeksjon» for å vise sin toktaktivitet. Denne kontrolltypen er også med i datagrunnlaget.

Tabellen inneholder ikke kontroller i SAGA for 2019, se tabell 3 for dette.

Forklaring på de ulike reaksjonene ligger på www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Kontroll/Reaksjonar-ved-regelbrot

År	Kontrolltype	Ikke saksbehandlet	Advarsel	Advarsel/ inndragning	Anmeldelse	Anmeldt/ tilbakekalt	Avkorting	Bortvist	Gebyr	Ikke avgjort	Inndragning	Inntet	Tilbakekall	Total
2016	Dokumentkontroll	28	134		23			1	5	11	3	556		761
	Eksportkontroll									1		1		2
	Fangstkontroll	1	3		1					1	4	93		103
	Fullkontroll	3	57		17				17	24	6	841		965
	Ingen inspeksjon	53	2		5			2		7	2	334		405
	Kontroll av sporingsutstyr		2									54		56
	Kontrollområde											2		2
	Lagerkontroll		1							1		31		33
	Låssettingskontroll	1	6		1					2		21		31
	Mottakskontroll	9	14	1	7				1	14		382		428
	Omsetningskontroll	2	1		3					2		13		21
	Redskapskontroll	15	4		394			1		2	2	92		510
	Transportkontroll											1		1
Vektkontroll	4	1									37		42	
Total		116	225	1	451			4	23	65	17	2458		3360
2017	Dokumentkontroll	72	28		22			1	2	34	1	428		588
	Eksportkontroll											3		3
	Fangstkontroll	1	3		2			1		3		140		150
	Fullkontroll	6	51		18			1	22	23	3	708		832
	Ingen inspeksjon	97	2							5		446		550
	Kontroll av sporingsutstyr				1					1		52		54
	Lagerkontroll									3		19		22
	Låssettingskontroll	1										15		16
	Mottakskontroll	8	17		11				4	35	1	391		467
	Omsetningskontroll		2		2					2		6		12
	Redskapskontroll	3	50		388	1				8	16	140		606
	Transportkontroll											1		1
	Vektkontroll	2								10		33		45
Total		190	153		444	1		3	28	124	21	2382		3346
2018	Dokumentkontroll	55	19	3	16		1	1	2	33	2	364	1	497
	Fangstkontroll	46	2							4		79		131
	Fullkontroll	2	29		15				14	30	5	658		753
	Ingen inspeksjon	17	3		6					7		410		443
	Kontroll av sporingsutstyr	2	1							10		41		54
	Lagerkontroll				1							45		46
	Låssettingskontroll				2					1		4		7
	Mottakskontroll	9	32		12				3	27	1	483		567
	Omsetningskontroll				2							7		9
	Redskapskontroll	139	107		285	1				13	1	116		662
	Transportkontroll				1					1		9		11
	Vektkontroll	1	3							1		33		38
	Total		271	196	3	340	1	1	1	19	127	9	2249	1
2019	Dokumentkontroll	92	29	1	6				1	63	5	234		431
	Eksportkontroll											1		1
	Fangstkontroll	38	4		1					6		84		133
	Fullkontroll	6	5						2	5		23		41
	Ingen inspeksjon	103			2			2		8		313		428
	Kontroll av sporingsutstyr	4						1		4		14		23
	Lagerkontroll									2		13		15
	Låssettingskontroll	4										6		10
	Mottakskontroll	59	20		5				1	23	1	147	1	257
	Omsetningskontroll	1										1		2
	Redskapskontroll	175	247		458			2		59	1	305		1247
	Transportkontroll	3										1		4
	Vektkontroll									2		21		23
Total		485	305	1	472			5	4	172	7	1163	1	2615

Tabell 3: Antall kontroller med reaksjon og brudd 2019, som er fra ny datakilde, SAGA.

Totaltallet for fullkontroller fra denne tabellen, 508, må altså legges til totaltallet for fullkontroller i 2019 i tabell 2.

Reaksjon	Ikke saksbehandlet	Forskrift om fiske i fiskevernsone, Svalbard	Forskrift om kystfiskeappet	Forskrift om posisjonsrapportering mv.	Forskrift om rapportering, utlendingers fiske i NØS mv.	Forskrift om utlendingers fiske i NØS	Havressurslova	Landingsforskriften	Total
Ikke saksbehandlet	69								69
Administrativ inndragning	1	5	5	5	5	5	5	5	5
Advarsel	3	9	20	20	9	9	26	26	26
Anmeldelse		10	10	10	10	10	11	11	11
Ingen reaksjon (Annet)	47	62	62	62	62	62	69	69	72
Ingen reaksjon (Ingen brudd avdekket)	326	293	294	294	293	293	336	336	336
Ingen reaksjon (Manglende bevis for objektive brudd)	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Ingen reaksjon (Skyldkrav ikke oppfylt)	36	46	46	46	46	46	47	47	47
Overtredelsesgebyr		3	10	10	3	3	10	10	10
Skriftlig veiledning	4	6	9	9	6	6	14	14	14
Total	482	431	439	439	431	431	439	439	508

Fiskeridirektoratets sjøtjeneste

Hurtigbåtene «Rind» og «Eir»

Basert på Nasjonal strategisk risikovurdering, Sjøtjenestens generelle risikovurdering av de ulike fiskerierne samt innspill fra regionene, er det satt opp en overordnet seilingsplan for Sjøtjenestens hurtigbåter. I tillegg til de ordinære kontrolltypene har vi gjennomført en del samarbeidskontroller med eksterne aktører som Kystvakten, politiet og Statens naturoppsyn (SNO).

Hurtigbåtene er i tjeneste nesten hele året, men to fartøy er likevel ikke tilstrekkelig til å rekke over alle behov langs en langstrakt kyst og når ulike fiskerier pågår samtidig.

Tall fra Sjøtjenesten

Tabell 4 viser oppdrag Sjøtjenesten utfører, som ikke er knyttet til Fiskeridirektoratets ressurskontroll.

Tabell 4: Oppdrag Sjøtjenesten

Oppdrag for andre i direktoratet og eksterne	Oppdrag	Dager
Andre	11	3,85
Annen forskning	73	0
Fiskeridirektoratet ⁹	11	14
Havbruk	18	15,5
Havforskningsinstituttet – tokt	6	51
Havforskningsinstituttet – prøvetaking	1	0
Statens naturoppsyn (SNO)	3	3
SAR (redningstjeneste)	5	2
Sum alle	128	89,35

⁹ Bistand og transport av personell i regionene (landkontroll), fiskeriministeren og ledelsen i direktoratet, Arendalsuka, Fiskeriets dag i Egersund.

Kontrollaktivitet på ordinære og leide fiskefartøy

Foruten fartøyene «Rind» og «Eir», har Sjøtjenesten inspektører om bord på ordinære og leide fiskefartøy samt at de deltar på enkelte tokt med kystvaktfartøy. I alt har vi i løpet av 2019 gjennomført 102 tokt, som har resultert i 1457 personelldøgn og 2056 kontrollerte fangster (stasjoner).

Formålet med disse toktene er å finne ut om det er grunnlag for å stenge eller åpne fiskefelt. Dersom det er for mye fisk under fastsatte minstemål og bifangst, blir områder stengt for fiske. Dette gjøres for å verne om de marine ressursene og maksimere ressursutnyttelsen. Fiskeridirektoratets personell på fartøyene måler blant annet fangstene, kontrollerer redskap og rapporterer fangst- og aktivitetsdata. I 2019 var overvåkingen av fisket etter snøkrabbe særlig interessant, fordi dette fisket i liten grad har innarbeidede rutiner og dermed har et høyt antall avvik fra reguleringene.

Tabell 5: Sjøtjenestens (minus «Eir» og «Rind») kontroller og aktiviteter i de ulike fiskeriene i 2019. Disse kontrollene inngår også i tabell 2 på side 34 («Antall inspeksjoner med reaksjon 2016-2019»). Årsaken er at Sjøtjenestens inspektører i en del tilfeller arbeider sammen med regionenes inspektører.

Fiskeri	Ant. døgn personell	Ant. stasjoner	Ant. tokt
Leid torskestrål	210	366	5
Leid snurrevad	68	61	4
Leid rekestrål kyst	77	28	1
Leid rekestrål hav	79	92	2
Leid fløytline	14	28	1
Leid seinot	46	59	2
Torskestrål	194	383	6
Seinot	16	39	2
Rekestrål kyst	95	126	20
Snurrevad	228	452	18
Makrell	25	18	3
Industristrål	77	86	7
Vassild	74	42	7
Raudåte	31	34	2
NVG	117	109	13
Nordsjøssild	36	28	3
Makrellstørje	4	5	2
Snøkrabbe	49	84	2
Kolmule	12	12	1
Tokt Kystvakten	5	4	1
Sum	1457	2056	102

Stenging og åpning av fiskefelt

I 2019 ble det gjort 90 vedtak, 50 av disse var stenginger. Særlig i rekefisket langs kysten ser vi en økning i antall stenginger. Det skyldes innblanding av fiskeyngel i Finnmark og Troms og undermålsreker langs Helgelandskysten, i Nordsjøen og Skagerrak. De siste årene har Sjøtjenesten økt aktiviteten i Nordsjøen og Skagerrak. I perioder må denne kontrollaktiviteten økes på grunn av mistanke om dumping av røreker (se side 25).

I fiskevernsonen ved Svalbard har det siden 2017 vært en gradvis vekst i mengden undermålsfisk, særlig i området rundt Bjørnøya. Fra august og ut året er fiskeriaktiviteten rundt Bjørnøya svært stor. Det er norske og utenlandske torskestrålere og snurrevadfartøy som fangster i dette området. Det fiskes også mye undermåls fangst med snurrevad i fiskevernsonen ved Svalbard. I andre halvdel av 2019 har vi derfor hatt økt tilstedeværelse i dette området.

Tabell 6: Stenging og åpning av fiskefelt

Fiskeri	Stenginger	Åpninger
Fløytline	3	0
NVG	1	1
Rekestrål hav	3	3
Rekestrål kyst	30	24
Seinot	3	0
Snurrevad	2	3
Torskestrål	7	7
Vassild	1	2
	50	40

Akvakulturforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor akvakulturforvaltningen:

1. **Regelverk og tillatelsessystemer som fremmer bærekraft og lønnsomhet**
2. **Akvakultur i tråd med fastsatte krav**

Salg og lønnsomhet

Foreløpige tall for 2019 viser en liten økning i mengden solgt laks og regnbueørret fra oppdrett sammenliknet med året før. Mengden solgt laks og regnbueørret per sysselsatt lå i perioden 2005-2015 på det samme nivået, rundt 300 tonn per sysselsatt. I 2016 sank dette tallet til 235 tonn, og nedgangen fortsatte i 2017 og 2018. I 2018 var solgt mengde per sysselsatt 220 tonn. Samtidig har produksjonen per lokalitet doblet seg i samme periode, og ligger nå på over 1600 tonn per lokalitet.

1051 tildelte tillatelser matfisk

966 tildelte lokaliter i sjø

839 882 tonn tillatelses-MTB i sjø

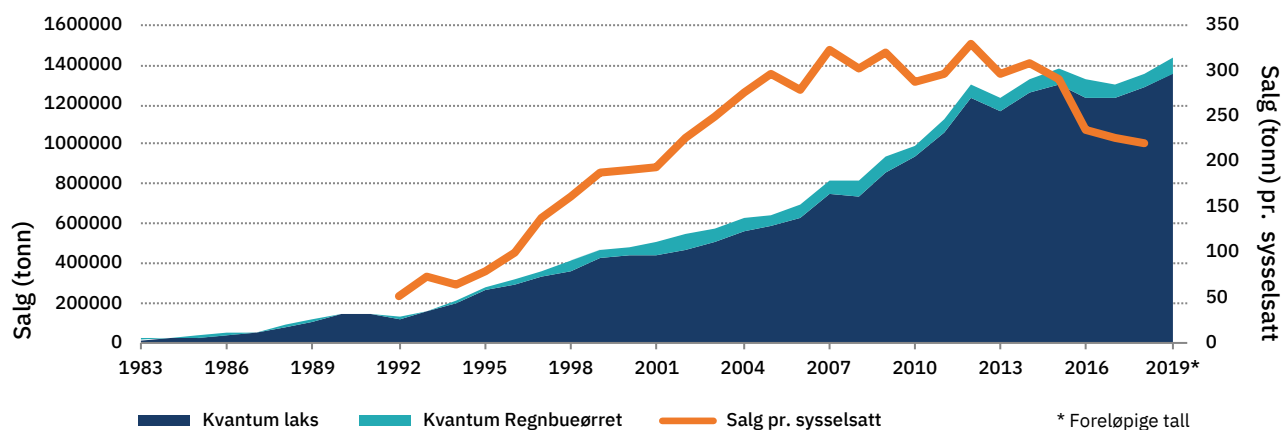

443 millioner fisk

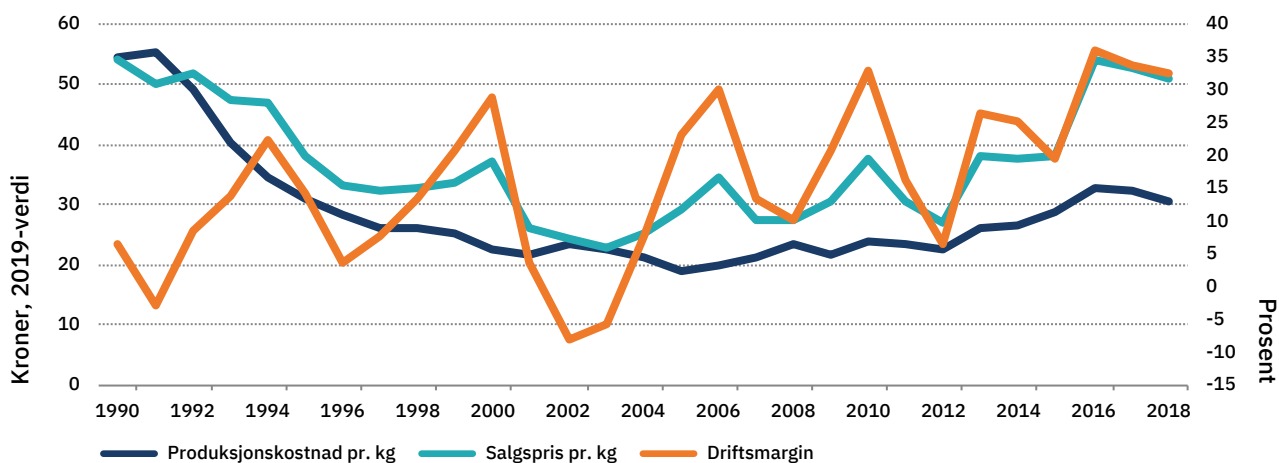
Tabell 7: Tildelte tillatelser for laks, ørret og regnbueørret pr. 31.12.2019 | Kilde: Akvakulturregisteret

Fylke	Matfisk	Stamfisk	Forskning	Undervisning	Utvikling	Visning	Settefisk
Finmark	102	0	4	1	0	1	7
Troms	109	2	8	3	8	4	12
Nordland	187	10	18	5	15	9	33
Trøndelag	170	9	18	2	13	3	34
Møre og Romsdal	117	6	5	1	0	1	34
Sogn og Fjordane	92	4	6	1	0	2	20
Hordaland	166	6	14	1	0	5	56
Rogaland	59	5	15	1	0	1	17
Vest-Agder	19	0	0	0	0	0	2
Aust-Agder	3	1	0	0	0	0	1
Øvrige fylker	27	2	1	1	0	0	5
Totalt	1051	45	89	16	36	26	221
Tildelt MTB i sjø (tonn)	839 882	30 235	63 568	8 740	27 830	18 320	-

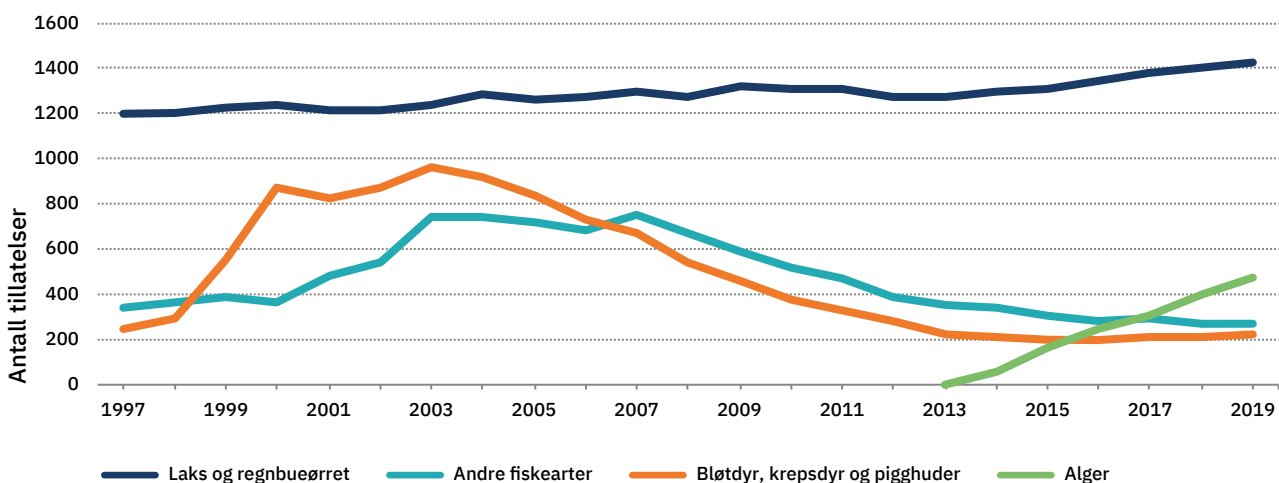
Figur 23: Salg av laks og regnbueørret og salg per sysselsatt 1981-2019

Lønnsomheten i matfiskproduksjonen av laks har historisk sett variert mye, særlig som følge av svingninger i markedet. De siste årene har driftsmarginen vært gjennomgående høy som følge av høye priser på laks.

Figur 24: Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kg laks og regnbueørret 1989-2018

Det var en økning i antall tildelte tillatelser fra 2018 til 2019. Størst økning var det i antall tillatelser for dyrking av alger, men også for laks, regnbueørret og ørret var det en økning. For sistnevnte var det først og fremst antall forsknings-tillatelser som økte.

Figur 25: Antall tildelte tillatelser for ulike produksjonsformer 1997-2019

I neste kapittel omtales tildelingen av tillatelser til særlige formål, som er Fiskeridirektoratets ansvarsområde. Tildeling av tillatelser til marine arter, tare, skjell, landbaserte anlegg og andre tillatelser som ikke er antallsbegrensede gjøres av fylkeskommunene. Fylkeskommunene behandler også fortløpende søknader om nye lokaliteter og endring av eksisterende lokaliteter.

Tildelingen av særtillatelser

Laksetildelingsforskriften åpner for tildeling av ulike typer tidsavgrensede tillatelser til særlige formål. Disse ordningene er for tiden til vurdering, både gjennom eksterne evalueringer av innleide konsulenter og med basis i helhetlige tilsyn i regi av Fiskeridirektoratet. På bestilling fra NFD ble ordningen med forskningstillatelser evaluert av Deloitte i 2018 og rapporten publisert i mai 2019¹⁰. Likeledes er ordningen for stamfiskstillatelser evaluert av BDO og rapport levert NFD som oppdragsgiver. Den er foreløpig ikke publisert.

36
utviklingstillatelser

89 forsknings-
tillatelser

45
stamfisktillatelser

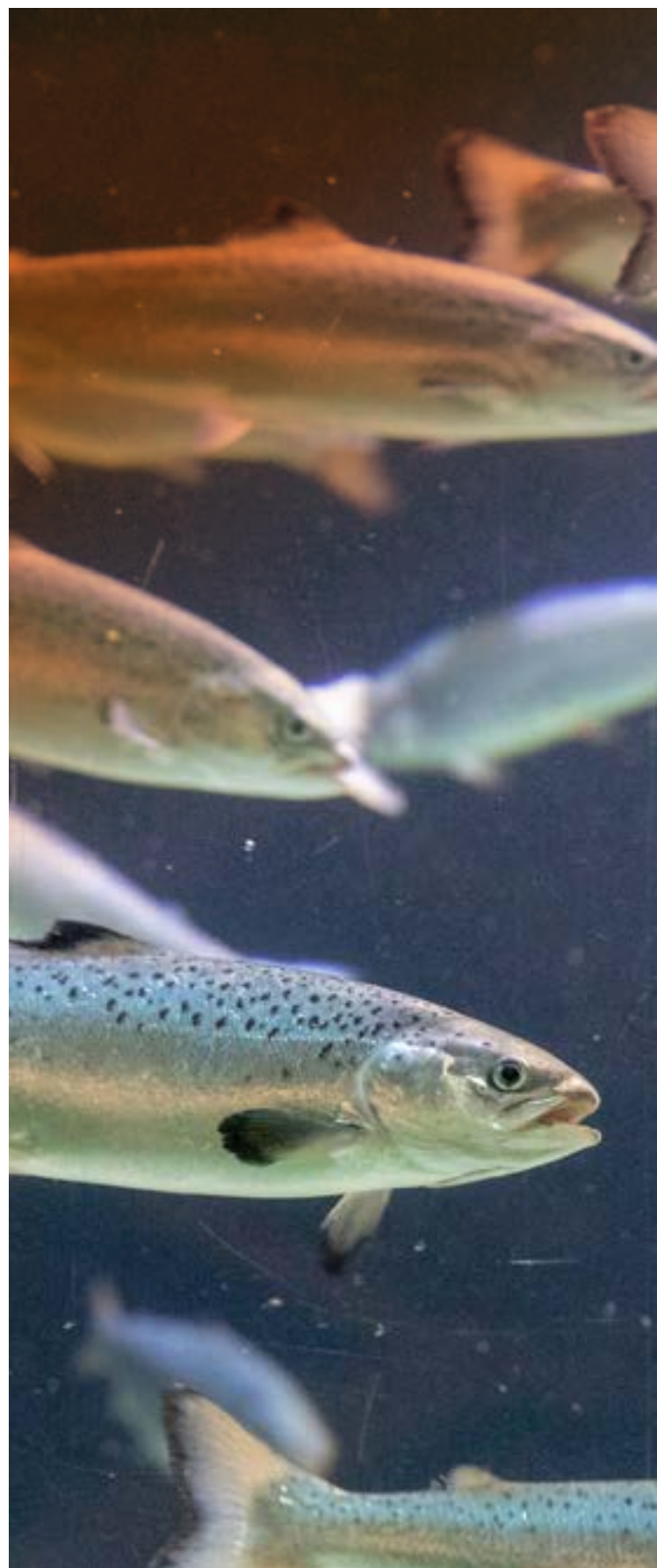

16 undervisnings-
tillatelser

26
visningstillatelser

¹⁰ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Dokumenter/Rapporter/Evaluering-av-ordningen-med-akvakulturtillatelser-av-laks-og-regnbueoerret-til-forskningsformaal>

Utviklingstillatelser

Fiskeridirektoratet har siden november 2015 behandlet søknader om utviklingstillatelser til teknologiprojekter som innebærer «betydelig innovasjon» og «betydelige investeringer». Formålet med ordningen er å løse en eller flere av de miljø- og arealutfordringene som akvakulturnæringen står overfor. Utviklingstillatelsene skal omfatte de store prosjektene, som næringen selv ikke vil ta risikoen ved å realisere, uten at staten bidrar ved tildeling av utviklingstillatelser.

Fra ordningen trådte i kraft i 2015 til søknadsfristen gikk ut i november 2017, mottok direktoratet i alt 104 søknader om utviklingstillatelser. Samtlige søknader var ferdig behandlet i førsteinstans 30. april 2019. Videre vil samtlige klager på førsteinstansvedtakene være oversendt NFD innen utgangen av januar 2020. Status viser at det ved årskiftet 2019-2020 er gitt tilsagn om i alt 96,93 tillatelser à 780 tonn MTB (maksimalt tillatt biomasse). Det gjenstår fortsatt å ferdigstille tilsagnsdokument med målkriterier for tre selskap.

Fiskeridirektoratet har også i 2019 praktisert stor åpenhet rundt behandlingen av søknadene om utviklingstillatelser. Oversikt over søkerne, viktige avklaringer og alle vedtak i fulltekst blir fortløpende publisert på www.fiskeridir.no¹¹ og resulterer i ukentlige medieoppslag.

¹¹ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Saertillatelser/Utviklingstillatelser>

36 utviklings-
tillatelser med
27 839 tonn MTB

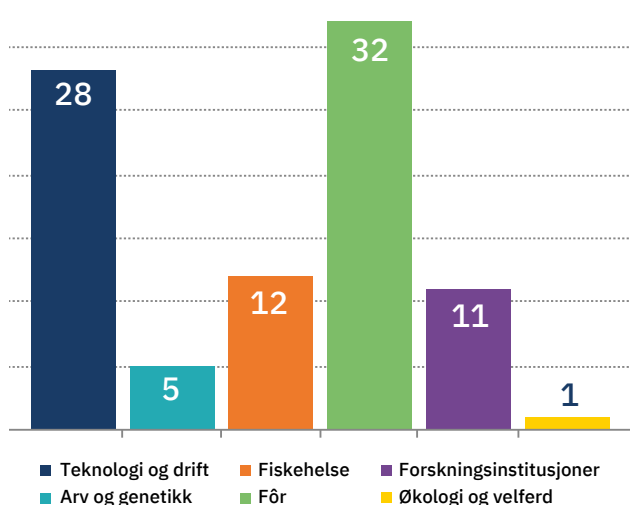
89 forsknings-
tillatelser med
63 568 tonn MTB

Forskningstillatelser

Formålet med forskningstillatelsene er å fremme forskningsprosjekter som kan bringe norsk oppdrettsnæring framover og der risikoen er for stor til at prosjektene kan gjennomføres innenfor ordinære matfisktillatelser.

Fiskeridirektoratet mottok i 2019 til sammen 16 nye søknader om forskningstillatelser. Ved utgangen av året var det i alt 89 aktive forskningstillatelser for laks, ørret og regnbueørret, med en samlet kapasitet på 63 568 tonn MTB. Dette er en økning på 8 tillatelser sammenliknet med forrige årsskifte. Forskningstillatelsene er fordelt langs hele kysten, med flest tillatelser i Trøndelag, Nordland og Vestland (Hordaland og Sogn og fjordane).

Sentrale forskningsinstitusjoner som NIVA, Nofima, SINTEF, HI, UiB, NTNU og NINA har til sammen 11 tillatelser til forskning som inngår i deres generelle forskningsaktiviteter. Det er ut over dette også gitt 11 tillatelser til andre forskningsinstitusjoner i tilknytning til konkrete prosjekter. Forskningsinstitusjoner og -bedrifter er i stor utstrekning involvert som faglig ansvarlige for planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjekter i tillatelsene tildelt andre virksomheter.

Figur 26: Tematisk fordeling av antall forskningstillatelser per 01.02.2020

Forskningstillatelsene blir brukt til kunnskapsutvikling på en rekke områder; nye fôrtyper, fôrblandinger og ingredienser til fôr blir testet og utprøvd av fôrfirmaene. Det blir spesielt forsket på å finne ingredienser som kan erstatte marine råstoff, som det er begrenset tilgang på, og planteråstoff som kan gi helse- og kvalitetsutfordringer. Det gjøres forsøk for å finne ut mer om sammenhenger mellom fôrets og fôringens påvirkning på fiskehelsen og vekst i sjøfasen. Forskningen øker også kunnskapen om ernæring og sammensetning av fôr til laks under arktiske miljøforhold i Finnmark, for å kunne optimalisere vekst, fôrutnyttelse, fiskehelse og produktkvalitet.

Fiskehelseforetakene gjør forsøk som omfatter kliniske feltstudier, uttesting av kommersielle vaksiner og nye bekjempelsesmetoder mot lus under ulike miljøbetingelser. Det blir forsket på biologisk avlusing og på effektivisering av ikke-medikamentelle behandlingsformer mot lakselus. Det gjøres også forsøk med signalsubstans som skal gjøre at laksen kommuniserer at den ikke er en egnet vert for lakselus. En vaksinekandidat mot lakselus som har vist gode resultater i småskalaforsøk skal utprøves.

Ulike typer lukkede, semi-lukkede og nedsenkbare merdsystemer blir testet for å forebygge helseskader, miljøpåvirkning og tap som følge av lakselus, AGD (amøbe-gjellesykdom) og andre agens¹². Det blir gjort forsøk som omhandler utprøving av teknologi for biomassemåling og rømmingskontroll. Andre forsøk er integrert produksjon av laks og tare på samme lokalitet (IMTA) for å utvikle produksjonsformen i kommersiell skala. Denne forskningen skal fremskaffe ny kunnskap om hvilken betydning lokalitet, plassering av anlegg og strømforhold har for lakseproduksjonen, og i hvilken grad dette innebærer en mer miljøvennlig og bærekraftig produksjon. De overordnede målene med IMTA er å gi merverdi for investeringene i oppdrett, og i tillegg bidra til å redusere mulige negative miljøeffekter fra utslipp av næringsstoffer fra fiskeoppdrett.

Les mer om IMTA på side 57.

¹² Et agens er et stoff, en organisme eller en kraft som er i stand til å fremkalle en biologisk, kjemisk eller fysisk forandring

Stamfisktillatelser

Akvakulturtillatelser til stamfiskformål skal bidra til produksjon av rogn og melke av sykdomsfri fisk som har høy avlsverdi eller er fra spesielle stammer. Ved tildeling vurderes avlsmål, avlskonsept og sikring av stabile rognleveranser til næringsaktørene gjennom geografisk spredning.

Per 31. desember 2019 er det ifølge Akvakulturregisteret registrert 41 kommersielle akvakulturtillatelser til stamfisk for laks og regnbueørret med en samlet biomasse på til sammen 30 235 tonn MTB. I tillegg eksisterer det fire stamfisktillatelser tildelt forskningsinstitusjoner eller andre ikke-kommersielle aktører med til sammen 1051 tonn MTB. Stamfisktillatelsene er fordelt langs hele kysten, med unntak av Finnmark. Flest tillatelser finner man i Trøndelag og Nordland.

Undervisningstillatelser

Undervisningstillatelser kan gis til utdanningsinstitusjoner som underviser i akvakultur på videregående nivå og som leder fram til fagbrev i akvakultur. Formålet er å tilby realistisk og kvalitativ god undervisning i praktisk akvakultur og bidra til rekruttering av personell med relevant kompetanse for akvakulturnæringen.

Det finnes ved årsskiftet totalt 16 aktive undervisningstillatelser spredd langs kysten fra Rogaland til Finnmark, samt i Oslo. I 2019 har Fiskeridirektoratet gitt tilsagn om én undervisningstillatelse, til Havbruksakademiet AS i Brønnøysund. Vi har ikke mottatt nye søknader om undervisningstillatelser i 2019. Vi har tre søknader til behandling: én fra 2017 og to fra 2018.

Fiskeridirektoratet har de senere årene deltatt og holdt innlegg på årskonferansen til FosFor (Fiskeri- og sikkerhetsfaglig Forum). FosFor er et nettverk som arbeider for skolenes og opplæringskontorenes interesser for å utveksle erfaringer og kompetanse i videregående opplæring.

Visningstillatelser

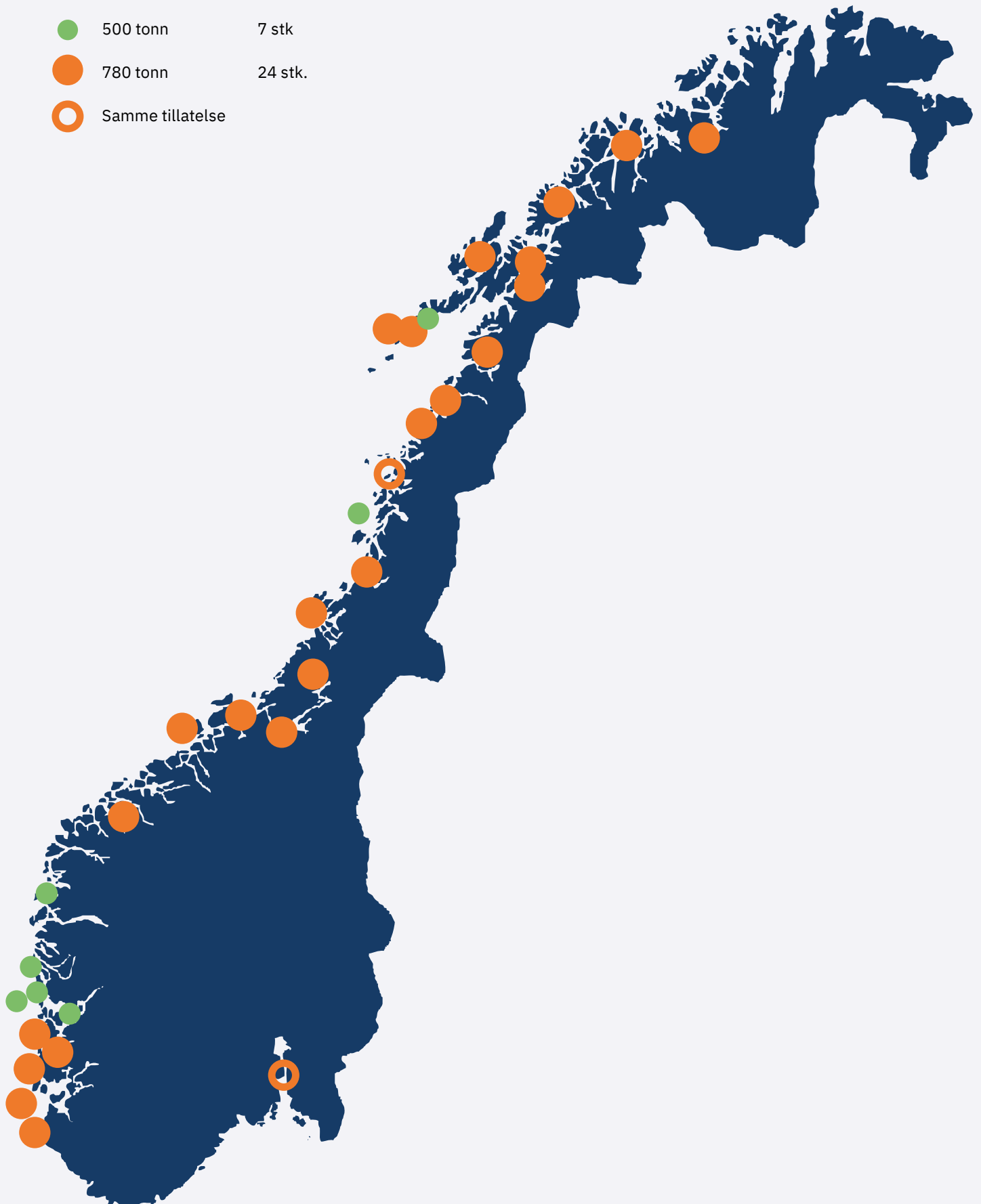
Ved årets slutt er det registrert 26 visningstillatelser. I tillegg er det gitt 5 tilsagn som foreløpig ikke er knyttet til en eller flere lokaliteter. Til sammen er kapasiteten på 21 660 tonn MTB. Det vil imidlertid ta noe tid før det er etablert ferdige visningsopplegg åpne for publikum i tilknytning til samtlige tilsagn som er gitt. Med unntak av Øst-Finnmark, mener vi at de oppdrettstette delene av norskekysten nå er godt dekket med visningstilbud. Ordningen sikrer publikum mulighet til å få innblikk i moderne norsk lakseoppdrett.

I 2019 mottok Fiskeridirektoratet 8 nye søknader om visningstillatelser. Vi har gitt tilsagn om to nye tillatelser; ett til Refsnes Laks AS med visningssenter i Trondheim, og ett til Eide Fjordbruk AS med visningssenter i Kvinnherad kommune i Hordaland. NFD har også gitt tilsagn om én visningstillatelse til Norsk Sjømat Oppdrett AS med visningssenter i Stordal kommune i Møre og Romsdal i 2019.

Behandlingen av nye søknader om visningstillatelser har i 2019 vært noe lavere prioritert til fordel for behandlingen av søknader om utviklingstillatelser og arbeidet med vekst i produksjonsområdene. Driftsrelaterte henvendelser fra visningsanleggene, som søknader om endret lokalitetsstruktur og praktiske tilpasninger har blitt prioritert som før. Vårt generelle inntrykk er at det stadig er betydelig variasjon i kvaliteten på nye søknader. Næringen bør fortsatt oppfordres til å vise med konkrete og utdypende planer at tildelingsvilkårene er oppfylt.

Illustrasjon 3: Visningstillatelse per 31.12.2109

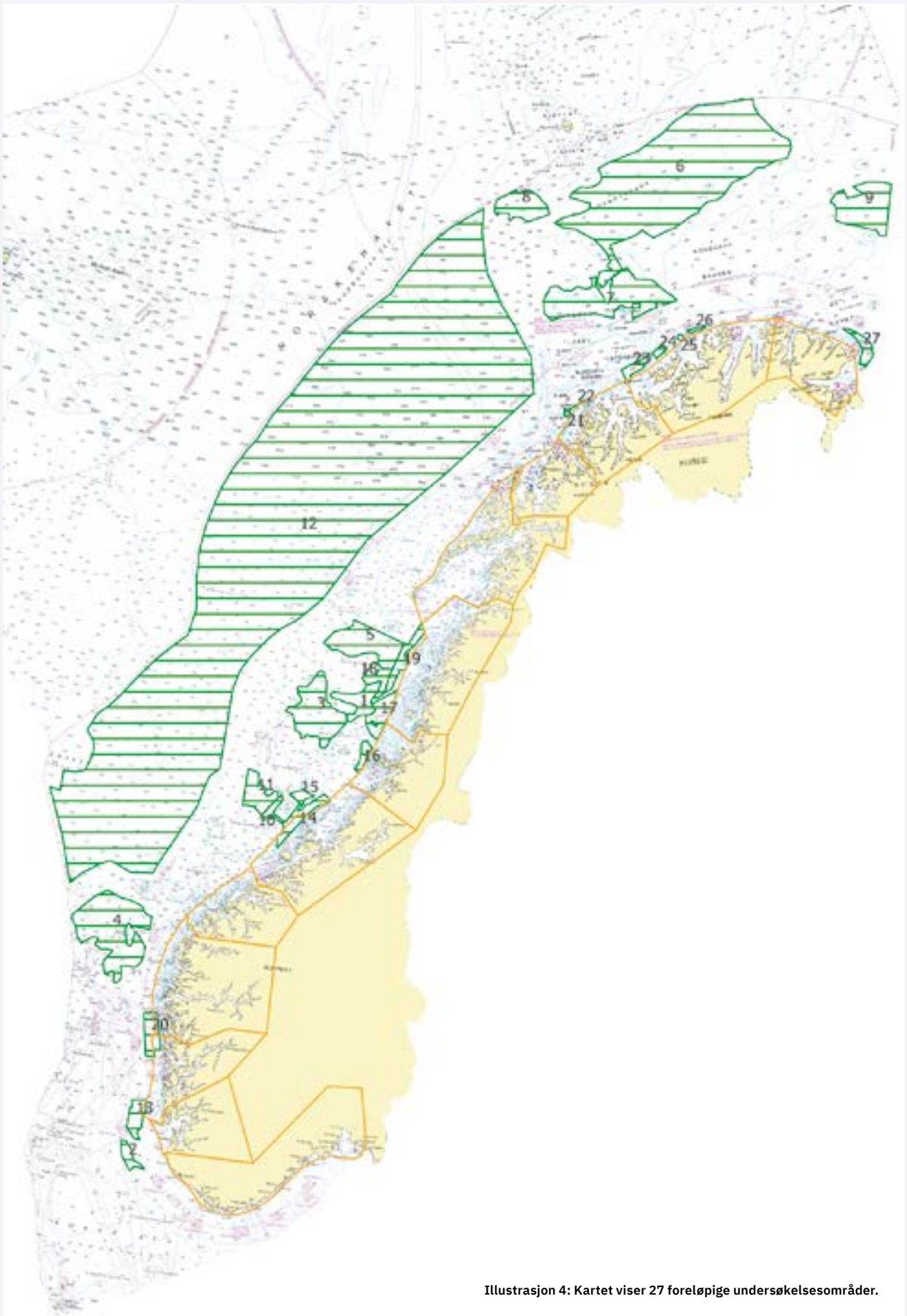
Havbruk til havs

Arbeidet med å legge til rette for havbruk i områder lenger til havs er en prioritert oppgave for regjeringen. I havstrategien «Ny vekst, stolt historie» uttales det at regjeringen vil vurdere rammene og regelverket for havbruk lenger til havs nærmere, slik at regelverket ikke hindrer utvikling og innovasjon i næringen. Videre fremkommer det i den oppdaterte havstrategien «Blå muligheter», at regjeringen vil «få på plass et fremtidsrettet regelverk for havbruk til havs som legger til rette for videre næringsutvikling».

Fiskeridirektoratet har i løpet av 2019 fått to bestillinger fra NFD i tilknytning til havbruk til havs.

I bestillingen fra 19. februar ble Fiskeridirektoratet bedt om, i samarbeid med HI, å kartlegge og identifisere områder utenfor én nautisk mil, utenfor grunnlinjen og innenfor norsk økonomisk sone, som er egnet for havbruk. Vi utarbeidet en plan for arbeidet som innebar å levere en rapport og en kartløsning. I arbeidet har HI bidratt med tre rapporter med temaene fiskevelferd og grenseverdier, fysiske miljøbetingelser og økosystempåvirkning, og smittespredning. Fiskeridirektoratet har involvert og fått innspill fra blant annet sektormyndigheter som har interesser i havområdene, og fiskeri- og akvakulturnæringen gjennom næringsorganisasjonene. Vi har identifisert og fått innspill til 27 foreløpige undersøkelsesområder. Direktoratet har vurdert hvilke av disse områdene som bør utredes nærmere og kom med en anbefaling til NFD i rapporten «Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs», 16. desember 2019.

I bestillingen fra 16. mai ble Fiskeridirektoratet bedt om å vurdere hvordan Akvakulturregisteret kunne egne seg for registrering av havbruksinstallasjoner. Samtidig ble Sjøfartsdirektoratet bedt om å vurdere hvilke tilpasninger som må gjøres for at havbruksinstallasjoner skal kunne registreres i skipsregistrene. Ifølge bestillingen burde også fordelene og ulempene ved å opprette et nytt register utredes. Det ble i begynnelsen av arbeidet med bestillingen avholdt et oppstartsmøte hos NFD. I slutten av arbeidsperioden ble det avholdt en workshop hvor både Fiskeridirektoratet, NFD, Sjøfartsdirektoratet og tre professorer fra juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo deltok. Fiskeridirektoratet og Sjøfartsdirektoratet hadde i tillegg et arbeidsmøte i løpet av perioden. 30. september besvarte vi bestillingen med at Akvakulturregisteret, som er et realregister, vil egne seg godt for registrering av akvakulturanlegg.

Illustrasjon 4: Kartet viser 27 foreløpige undersøkelsesområder.

Trafikklyssystemet – vekst i næringen

Trafikklyssystemet legger opp til vekst innenfor en moderat risikoprofil på 6 prosent annethvert år. I 2018 var det vekst i form av 2 prosent kapasitetsøkning til fastpris og inntil 6 prosent vekst etter unntaksregel. Det ble også avholdt to auksjonsrunder i 2018, en simultan klokke-auksjon i juni og en lukket budrunde i september.

2019 er et mellomår og det var ikke lagt opp til vekst. Fiskeridirektoratet har samarbeidet med NFD om forberedelsene til ny vekst gjennom kapasitetsjustering i 2020. I første halvdel av 2019 forberedte vi også utkast til forskrift om nedjustering av produksjonskapasiteten i produksjonsområder med uakseptabel miljøpåvirkning (røde produksjonsområder).

Fiskeridirektoratet fikk en bestilling fra NFD der vi ble bedt om å utrede auksjonsformatet, levere forslag til auksjonsforskrift og detaljert auksjonsregelverk samt forberede en potensiell auksjon i 2020. Vi gjennomførte derfor en anskaffelsesprosess med formål å finne fram til egnet leverandør av anbefalinger om auksjonsformat, herunder også utforming av auksjonsformat, samt auksjonsregler, software og bistand til gjennomføring av selve auksjon. Vi mottok fire tilbud, og selskapet DotEcon Ltd. ble valgt som leverandør.

Fiskeridirektoratet leverte anbefalingen om auksjonsformat i starten av fjerde kvartal 2019. Senere leverte vi også forslag til auksjonsforskrift, detaljert auksjonsregelverk og forslag til høringsnotat. Nå avventer vi en beslutning om det skal gjennomføres auksjon i 2020, og eventuelt hvilket format som velges. Arbeidet med auksjonsformatet har gitt Fiskeridirektoratet god innsikt i bruk av auksjon for tildeling av kapasitetsøkninger.

I midten av fjerde kvartal 2019 leverte vi hørings svar til forskrift om nedjustering i røde produksjonsområder, samt høringsnotat på forskrift om kapasitetsøkning til fastpris og unntaksregel for 2020¹³.

I forbindelse med unntaksregelen for kapasitetsøkning er det verdt å nevne at Mattilsynet i 2019 avgjorde hvilke oppdrettsselskap som kunne dokumentere på forhånd å falle inn under ordningen om unntaksvekst etter produksjonsområdeforskriften, § 12 fjerde ledd. Mattilsynet avgjorde at 23 søknader fordelt på 16 lokaliteter (av 50 innkomne søknader) kunne forhåndsgodkjennes for å kunne søke om unntaksvekst når forskriften om kapasitetsøkning til fastpris og unntak trer i kraft i 2020. Disse lokalitetene vil bli gjenstand for videre arbeid for Fiskeridirektoratet i 2020.

Landbasert oppdrett

I slutten av 2018 foreslo Fiskeridirektoratet endringer til forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk. Vi har gjennomført høring av denne endringsforskriften, og den trådte i kraft 5. november 2019. Samtidig ble forskriften effektivisert ved at kravet om brukstillatelse ble tatt bort. Endringen medfører i praksis at oppdrettere ikke trenger å vente på at Fiskeridirektoratet skal saksbehandle ved oppstart av nye anlegg/avdelinger og ved innsending av rømmingsteknisk rapport.

Før endringen trådte i kraft hadde direktoratet behandlet og utstedt to brukstillatelser. Ny endringsforskrift ble sendt på høring i november, med høringsfrist 2. mars 2020. Disse endringene skal primært gjøre kravene til tilstandsanalyse klarere, og gjøre forskriften enklere å forstå. Veileder for tilstandsanalyse er revidert i henhold til den siste endringsforskriften, og den ble publisert i november i forbindelse med høringsrunden.

Direktoratet har laget en veileder for dimensjonering av kar mot dynamiske laster, som skal hjelpe foretak som utfører design, sertifisering, beregning, tilstandsanalyser eller lignende aktiviteter tilknyttet oppdrettskar. Videre foreslår vi endringer i laksetildelingsforskriften når det gjelder tildeling av landbaserte matfisktillatelser for å sikre at slike tillatelser kun tildeles anlegg som reelt er landbaserte.

¹³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---utkast-til-forskrift-om-kapasitetsokning-i-norsk-lakse--og-orettoppdrett-2019-2020/id2674635/>

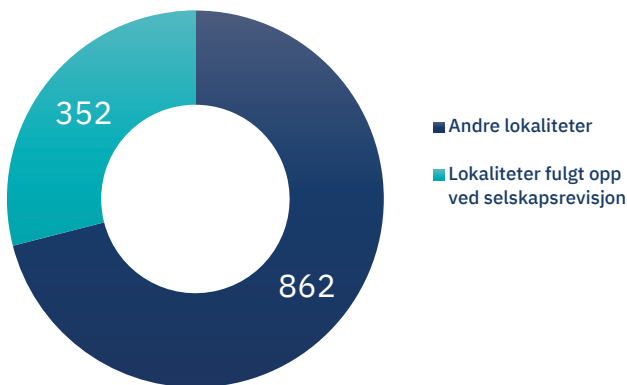

Utviklingen av tilsynet med oppdrettsnæringen

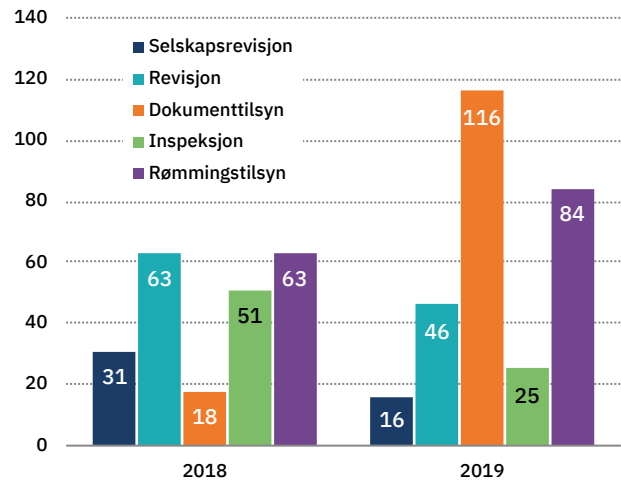
Å forebygge og redusere effektene av rømt oppdrettsfisk har vært et høyt prioritert tilsynsområde for Fiskeridirektoratet i 2019. I det forebyggende arbeidet mot rømming har vi videreført satsningen fra tidligere år rettet mot anleggssertifikat og teknisk standard på anlegg. I tillegg til dette er det startet en kampanje rettet mot virksomhetenes rømmingsberedskap. Denne kampanjen videreføres i 2020.

At aktørene overholder de kravene som gjelder for biomasse i forskrifter og tillatelsesdokumenter er avgjørende for å ivareta legitimiteten til tillatelsessystemet og sikre like konkurransevilkår for aktørene. Tilsynet med virksomhetenes styringssystem for biomasse har derfor vært et prioritert område også i 2019, og satsningen videreføres i 2020. I tillegg til dette er det gjennomført en kampanje rettet mot særlige krav for undervisnings-tillatelser. Denne kampanjen ble avsluttet i 2019.

I tillegg til å gjennomføre satsninger på prioriterte områder, har vi videreutviklet tilsynsmetodikken på området risikometodikk. Systemrevisjon er fremdeles hovedverktøyet for våre planlagte tilsyn, sammen med inspeksjoner som gjennomføres i etterkant av rømmingshendelser.

Figur 27: Lokaliteter fulgt opp med selskapsrevisjon, 2019

Figur 28: Tilsyn med oppdrettselskap, antall og type, 2018 og 2019

Risikostyring i næringen

Temaet risikostyring i beslutningsprosesser kom inn i føringsbrevet i 2018 som et utredningstema. I 2019 ble det opprettet et prosjekt som skal jobbe videre med dette. Bakgrunnen for temaet er blant annet erfaringer fra tilsyn med akvakulturnæringen, som viser at det ofte blir gitt avvik på krav til risikoanalyser og risikovurderinger. Tilsynsmedarbeidere opplever også at dette er et vanskelig tema å føre tilsyn med, blant annet fordi det så langt har vært sparsomt med retningslinjer og avklaringer. Et av formålene med prosjektet er å gjennomføre regjeringens «Strategi mot rømming fra akvakultur».

Målet med prosjektet er å sikre at risikostyring brukes som et levende verktøy for å forebygge og kontinuerlig forbedre. Det er også et delmål å øke vår egen kompetanse på risikostyring for å øke kvaliteten på tilsynene og gi aktørene bedre veiledning i risikostyring. For å nå visse mål skal prosjektet se på blant annet hva god risikostyring er, hva vi kan kreve innenfor lovverket vårt, hva vi anbefaler for å oppnå god risikostyring, hvilken kompetanse vi har, hvordan status er i næringen i dag, om det er gap mellom våre forventninger og status i næringen og hvilke virkemidler som er hensiktsmessige for å oppnå mål.

For å finne ut hva som er god risikostyring har vi tatt utgangspunkt i standardene «ISO 31000 Risikostyring retningslinjer» og «NS 5814 Krav til risikovurderinger», som er anerkjente og bransjenøytrale standarder. I tillegg undersøker vi praksis for god risikostyring på beslektede områder og næringer samt trekker ut føringer som gjelder risikostyring fra «Strategi mot rømming fra akvakultur». Det er også gjort en jobb med å utrede i hvilken grad det er samsvar mellom ISO 31000/NS 5814 og akvakulturlovgivningen.

Samarbeid med andre etater

Høsten 2018 ble det sendt ut en spørreundersøkelse til alle medarbeidere i Mattilsynet og Fiskeridirektoratet som fører tilsyn med akvakulturnæringen. Hensikten var å kartlegge framtidig kompetansebehov og hvilke tanker medarbeiderne hadde i forbindelse med gjennomføringen av tilsyn med vekt på revisjon som tilsynsmetodikk. Undersøkelsen viste at de to etatene har ulikt kompetansegrunnlag og ulik erfaring med revisjon. For direktoratets del kom det fram at det var ønskelig med mer intern kompetanse når det gjelder tilsyn med risikovurderinger og risikostyring.

Våren 2019 ble det gjennomført tre regionale erfarings-samlinger hvor undersøkelsen ble presentert og gjennomgått. Det ble også avholdt en felles samling mellom hovedkontorene til Mattilsynet og Fiskeridirektoratet.

Tilsynsverktøyet SAGA

Fiskeridirektoratets digitale kontroll og tilsynsverktøy, SAGA, ble i 2019 tatt i bruk på alle satsingsområder innenfor akvakultur. I tillegg har løsningen blitt videreutviklet med et eget løp for tilsyn med selskap. Målet er at direktoratets tilsynsarbeidere skal jobbe bedre og mer enhetlig metodisk, samtidig som tilsynsarbeidet blir mer effektivt. En positiv effekt av dette vil også være at næringen i større grad likebehandles. SAGA er lagt til rette for å hente ut data fra tilsyn, slik at vi får et bedre og lettere tilgjengelig grunnlag for å risikobasere tilsynet.

Ettersom selve tilsynsløpet i SAGA nå er ferdig utarbeidet, vil vi framover prioritere å ferdigstille hele saksbehandlingsløpet fra oppfølging av avvik og fram til klagesaksbehandling på hovedkontoret. Dette arbeidet vil fortsette i 2020.

Biomasse

Også i 2019 har Fiskeridirektoratet prioritert virksomhetenes styringsystem for biomasse. Vi har særlig fokusert på hvordan virksomhetene bruker egne internkontrollsystemer til å sikre etterlevelse av biomasse-regelverket gjennom hele produksjonssyklusen, både på lokalitets- og selskapsnivå, og sammenholdt dette med virksomhetenes løpende journalføring og rapportering av faktisk biomasse.

Dessuten har vi prioritert å videreutvikle tilsynsmetodikken og grunnlaget for tilsynet, gjennom å integrere saksflyten for biomassetilsyn i tilsynsverktøyet SAGA.

Vi har lagt inn oversikt over hvilke krav og plikter det særskilt skal føres tilsyn med, veiledningsmaterieell og sjekklister for tilsynsmedarbeidere samt brev- og rapportmaler med tilhørende forklaringstekst og regelverksavklaringer som kan gis til tilsynsobjektene. Etter vårt syn legger denne løsningen bedre til rette for en god og likeartet saksbehandling. Det ble dette året ført to systemrevisjoner av biomasse etter den nye SAGA-modellen, og satsingen opprettholdes derfor i 2020.

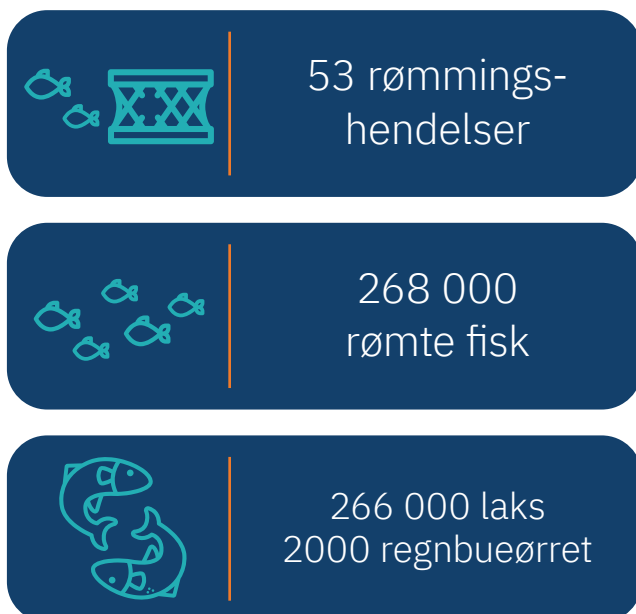
Tilsynskampanje undervisningstillatelser

Fiskeridirektoratet har de siste årene fokusert på drift av særtillatelser. Tidligere år har vi gjennomført kampanjer rettet mot stamfisk- og visningstillatelser, og i 2019 ble dette arbeidet videreført i en tilsynskampanje rettet mot undervisningstillatelser. Målet med tilsynet var å undersøke om særlige vilkår og krav for disse tillatelsene er oppfylt. Tilsynet omfattet i alt 13 undervisningstillatelser, der 11 er tilknyttet videregående skoler og 2 er tilknyttet universitet. Rapporten fra kampanjen blir ferdig våren 2020.

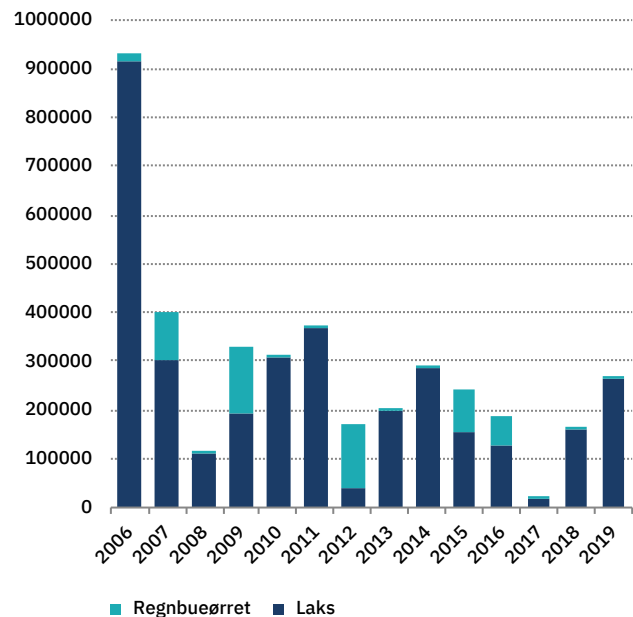
Rømming fra oppdrettsanlegg

Tilsyn med akvakulturvirksomhetenes rømmingsberedskap var i 2019 et prioritert område. Målet var å undersøke om virksomhetene har gode nok og oppdaterte beredskapsplaner, utstyr og kompetanse til å følge opp rømminger. Det ble første kvartal utarbeidet en retningslinje som beskrev gjennomføringen av tilsynet, sammen med en kravpunktliste til bruk i SAGA. Tilsynet er basert på et risikobasert utvalg av virksomheter med et tilhørende risikobasert utvalg av lokaliteter. Det er besluttet at kampanjen forlenges til 2020 fordi en del av de planlagte tilsynene ikke er gjennomført. Årsaken til dette er blant annet utfordringene med algeoppblomstring som skjedde parallelt med satsningen¹⁴.

Fiskeridirektoratet arbeider etter en nullvisjon når det gjelder rømt oppdrettsfisk. I 2019 mottok vi 53 rapporter om rømmingshendelser fra oppdretterne på om lag 266 000 laks og 2000 regnbueørret.

¹⁴ Mer om omstendigheter ved rømming, se <https://fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse/Roemningsstatistikk/Omstendigheter-ved-roemming-2014-2019>

Figur 29: Rømming av laks og regnbueørret 2006-2019¹⁵

Fiskeridirektoratet er kjent med at det forekommer rømmingshendelser ut over dem som blir rapportert. Vi får dessuten meldinger fra ulikt hold om mistanke om urapportert rømming. Dette blir meldt inn på grunnlag av observasjoner av antatt rømt fisk uten at man kjenner kilden for rømmingen. Slike meldinger blir vurdert og fulgt opp av direktoratets regioner, som forsøker å identifisere hvor fisken kan ha rømt fra, stanse eventuell pågående rømming og anslå omfanget av hendelsen.

Tiltak i regi av Fiskeridirektoratet, sammen med næringens egne tiltak, utgjør nå en systematisk tilnærming til utfordringen med rømt oppdrettsfisk i hele landet. Målet er i hovedsak å hindre innblanding av oppdrettslaks i villaksbestander, og å hindre etablering av regnbueørret i norsk natur. Videre følger beskrivelser av noen av tiltakene.

¹⁵ For oversikter over andre arter som har rømt fra oppdrettsanlegg se <https://fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse/Roemningsstatistikk>

Rømt oppdrettslaks i vassdrag

Overvåkning av rømt laks i vassdrag har pågått siden 1989, og har vært utført av flere institusjoner med en rekke oppdragsgivere. I 2013 fikk HI på oppdrag fra Fiskeridirektoratet ansvar for å organisere den eksisterende overvåkingen i et nasjonalt overvåkningsprogram. Med bakgrunn i at overvåkingen er feltarbeid, som gjennomføres om sommeren og i mange tilfeller helt fra mot jul, vil rapporten nødvendigvis komme ut påfølgende år.

Fra den første rapporten kom ut i 2015 har antall vassdrag som inngår i programmet økt fra 140 til 205. For 2018 var 153 av de overvåkede vassdragene vurdert til å ha lave innslag av rømt laks, mens 19 hadde høye innslag¹⁶. Andelsmessig er disse tallene omtrent på nivå med 2017, men innslag av rømt laks har gjennom tidsserien vist en generell nedgang. Fremdeles varierer innslagene av rømt laks langs kysten, med Vestlandet som det området med tettest konsentrasjon av elver med høyere innslag.

I overvåkningsprogrammet brukes en rekke metoder som gir en samlet oppstilling av tilstanden gjennom sesongen, fra sportsfiske til gytessesong. Resultatene presenteres for den enkelte elv med vurdering av metoder og en god oversiktstabell som viser uttak av rømt laks fordelt på de forskjellige uttaksaktivitetene. I forbindelse med overvåkingen pågår det også fortløpende evalueringer av metodene, med forventning om en fortsatt kvalitativt god utvikling av programmet.

¹⁶ Se på rapport på <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/fisken-og-havet-2019-4>

Miljøeffekter av rømming, tiltak og skadebegrensning

Næringens tiltak planlegges av Oppdrettsnæringens sammenslutning for utfisking av rømt oppdrettsfisk (OURO) etter en egen forskrift. De planla i 2019 tiltak i 51 vassdrag.

Fiskeridirektoratet har fra og med 2017 iverksatt egne landsdekkende tiltak i tillegg, der det i forbindelse med annet feltarbeid i vassdrag er tatt ut rømt oppdrettslaks som er observert. De aller fleste vassdrag som inngår i det nasjonale overvåkningsprogrammet for rømt oppdrettsfisk er inkludert og resultatene vil synliggjøres gjennom programmets rapporter. De langsiktige effektene må måles gjennom genetiske undersøkelser.

Pålegg om miljøundersøkelse

For å sikre skadebegrensning etter enkelthendelser, har Fiskeridirektoratet gitt oppdrettere pålegg om miljøundersøkelse og uttak av rømt oppdrettsfisk i vassdrag, med virkning i 2019, i 11 rømmingssaker. Av disse er to saker knyttet til rømming fra settefiskanlegg og to knyttet til rømming fra slaktemerd. Totalt 55 vassdrag og seks mindre elver er omfattet av disse påleggene. Én av hendelsene gjaldt regnbueørret, resten gjaldt laks. Resultatene viser at en slik oppfølging av enkeltrømminger, sammen med andre tiltak, er en viktig forvaltningsstrategi for å redusere risikoen for innblanding av rømt oppdrettslaks i de ville laksebestandene.

El-fiske ved settefiskanlegg

Fiskeridirektoratet har siden 2015 gjennomført en årlig undersøkelse av forekomsten av rømt oppdrettsfisk i elver nær settefiskanlegg som et tiltak mot drypprømming. Bakgrunnen er flere rapporter og vitenskapelige artikler som indikerer at det forekommer drypprømming av settefisk eller smolt og at disse bidrar betydelig til den rømte oppdrettsfisken som gjenfanges i vassdragene.

I perioden 2015-2018 ble det gjort funn ved 10 av 64 anlegg på landsbasis, tilsvarende 16 prosent av anleggene i undersøkelsen. Resultatene viser at drypprømming fra settefiskanlegg er en større utfordring på Vestlandet enn i resten av landet. I 2019 ble det gjort en ny undersøkelse i Nordland, Troms og Finnmark, denne gang ble det ikke gjort funn ved noen av de 13 undersøkte anleggene.

Tiltak ved urapporterte rømminger

Fiskeridirektoratet gjennomførte i mai et prøvefiske i Skogseid- og Henangervatnet der det drives merdbasert innsjøproduksjon av settefisk/smolt. Det ble gjort funn av rømt fisk i innsjøene. Fiskeridirektoratet har også fått inn melding om fangst av slik fisk tatt av andre. Det er gitt pålegg til selskapene som har tillatelser i innsjøene om miljøovervåking i 2020-2021.

Fiskeridirektoratet har i 2019 i fire andre saker brukt rammeavtaler for å sikre miljøovervåking av vassdrag etter rømming med ukjent kilde. De fire sakene var i ulike deler av landet: Ryfylke, Ytre Sogn, Sunnfjord og i Ofoten-området.

Høsten 2018 ble det fanget mye rømt oppdrettsfisk i Frøyfjorden og Grytvågen/Grytelva på Hitra som ikke kunne knyttes til noen innrapportert hendelse. HI utførte en DNA-sporing på oppdrag fra Fiskeridirektoratet. Resultatene viste blant annet at den rømte fisken fanget i Frøyfjorden hadde rømt fra et anlegg med Salmobreed-fisk, men også at fiskene fanget i Grytvågen/Grytelva var en blanding av fisk fra alle de fire oppdrettslinjene.

Erfaringsbasen om rømming

Som fastsatt i Regjeringens «Strategi mot rømming fra akvakultur» (31.03.17) utvikler Fiskeridirektoratet en relevant og attraktiv erfaringsbase, slik at kunnskap etter gransking av hendelser kan deles og formidles offentlig.

I 2018 ble det bestemt å lage en ny versjon av erfaringsbasen som skulle være brukervennlig og nyttig, enkel å finne og forstå og til enhver tid oppdatert og relevant. Arbeidet har fortsatt i 2019 og i juni ble det sendt ut en brukerundersøkelse om erfaringsbasen for å få mer kunnskap om hvordan vi på best mulig måte utvikler den videre. Resultatene fra brukerundersøkelsen er beskrevet i en rapport, og det gis fem anbefalinger for videre utvikling:

- ♦ Nye oppslag må flagges som nyhetssaker.
- ♦ Det må drives aktiv markedsføring av basen.
- ♦ Erfaringsarkene bør gjøres mer pedagogiske, og det bør søkes råd hos faglærere til dette for å øke bruken av basen i yrkesfagopplæringen.
- ♦ Valg av tema for erfaringsarkene må gjøres ut fra informasjonstilgang og direktoratets risikoforståelse. Direktoratet må få tilgang til aktørenes egne vurderinger av hendelser og nesten-hendelser.
- ♦ Det må etableres klare interne rutiner i direktoratet for å oppdatere innholdet i erfaringsbasen.

Videre utvikling av basen fortsetter for fullt i 2020.

Melde rømming og gjenfangst i Min side

Fra 1. januar 2019 må oppdretterne melde rømming via Fiskeridirektoratets Min side. Fra høsten 2019 skal også alt gjenfangstfiske meldes i denne kanalen. Ved hjelp av slik sikker og standardisert innmelding sørger vi for at data fra alle oppdrettere kommer inn på samme format og behandles likt. Når rutinene for å melde rømming er godt innarbeidet hos oppdretterne og i direktoratet, vil datakvaliteten og bruksområdet for dataene øke.

Kompetanse innenfor gransking

I tillegg til næringens interne oppfølging av hendelser, må Fiskeridirektoratet være i stand til å utføre egne og uavhengige granskinger. I vår egen «Strategi mot rømming fra akvakulturanlegg»¹⁷ står det at vi skal granske alvorlige rømmingshendelser. Medarbeidere i direktoratet har derfor i 2019 gått på kurs ved Universitetet i Stavanger i emnet granskingsmetodikk. Denne kompetansen skal brukes for å utvikle en mer egnet metodikk for gransking av rømmingshendelser. I tillegg skal det utvikles interne kompetansehevingstiltak for å oppnå bedre kvalitet i rømmingsinspeksjonene og -granskningene.

En grundigere kartlegging av årsakene til rømming er en forutsetning for at vi skal få mer kunnskap og dermed kunne iverksette nødvendige tiltak for å unngå dette i framtiden. Denne kunnskapen vil blant annet kunne inngå i erfaringsbasen for rømming. Dette vil også bidra til å styrke risikostyringen i hele næringen på tvers av selskapsstruktur.

Sterkere sikkerhetskultur

En sterk sikkerhetskultur er et satsingsområde i «Strategi mot rømming fra akvakultur». Som et ledd i dette ble det under Aqua Nor 2019 avholdt et dialogmøte mellom Fiskeridirektoratet og toppledelsen i en rekke virksomheter. Vi presenterte på dette møtet forventningene til toppledelsen om hvordan de må arbeide med sikkerhetskultur i forbindelse med rømmingsproblematikk.

Det samme budskapet har direktoratet presentert i flere sammenhenger, men kanskje spesielt i samarbeidet med Sjømat Norges rømmingsutvalg og i dialog med Kystrederiene.

Som et ledd i et målrettet kompetansetilbud til industrien har vi i 2019 tatt et sterkere grep for at det kontinuerlig avholdes ulike kurs i rømmingssikring. Disse kursene skal nå styres av Fiskeridirektoratets hovedkontor, slik at budskapet og den faglige kvaliteten er den samme uavhengig av hvor i landet kurset holdes.

Gjennom dialog med toppledelsen i de større virksomhetene og et kompetansetilbud til den «spisse enden» av næringen, forventer Fiskeridirektoratet at det utvikles en felles forståelse og felles ambisjoner når det kommer til sikkerhetskultur og risikostyring.

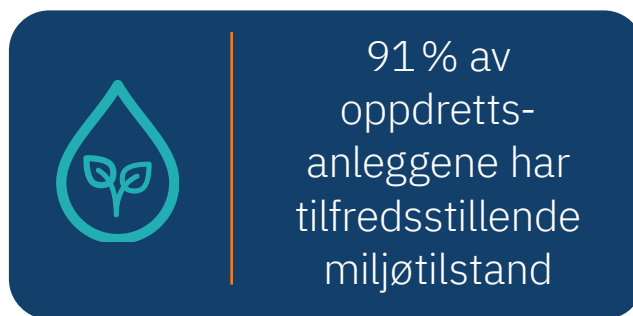
¹⁷ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Drift-og-tilsyn/Roemt-fisk/Tiltaksplan-mot-roemming>

Miljøpåvirkning

Alle oppdrettere har siden akvakulturloven kom i 2005 hatt plikt til å overvåke hvordan utslipp fra anleggene påvirker området under og rundt anleggene. Dette er viktig for å kunne følge med på om miljøpåvirkningen til enhver tid er forsvarlig og bærekraftig, både på den enkelte lokalitet og i regionen. Overvåkingen skal foregå etter Norsk Standard NS 9410:2016, som beskriver hvilke undersøkelser som skal gjennomføres. Oppdretterne må leie inn uavhengig fagpersonell til å gjennomføre miljøundersøkelsene og rapportere inn til Fiskeridirektoratet via Altinn.

Fiskeridirektoratet har ansvar for B-undersøkelsene, som er en trendovervåking av bunnforholdene under og i umiddelbar nærhet til et akvakulturanlegg, og som måler påvirkningen fra anlegget.

De innrapporterte B-undersøkelsene i 2019 viser gode til meget gode miljøforhold på bunnen under de fleste marine akvakulturanlegg, og det synes å være liten geografisk forskjell. Trenden har vært stabil de siste 10 årene. Over 90 prosent av lokalitetene har god til meget gode miljøforhold. Cirka 7 prosent har lokalitetstilstand 3 – dårlig, og i overkant av 1 prosent har uakseptabel tilstand, altså tilstand 4 – meget dårlig.

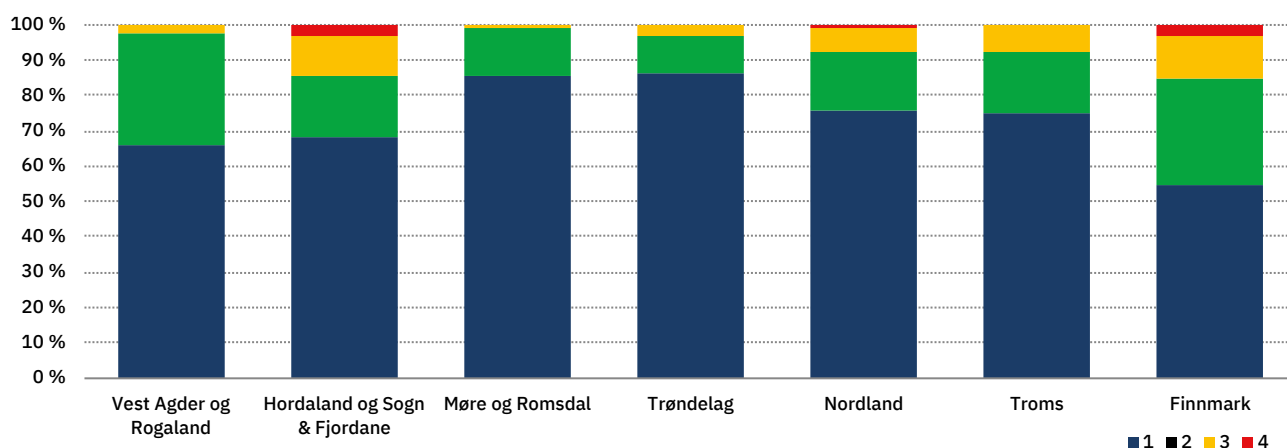

Totalt var det 11 lokaliteter på landsbasis som hadde uakseptabel belastning på bunnen som følge av driften. 8 av disse lokalitetene ligger i Hordaland. Lokaliteter med uakseptabel miljøtilstand følges opp med tiltak av Fiskeridirektoratet.

Vi har det siste året også fokusert på å pålegge alternativ overvåkning ved de lokalitetene der B-undersøkelsen ikke egner seg som metode grunnet hard- eller blandingsbunn. Ved slike undersøkelser benyttes visuelldata i form av film eller bilder, for å dokumentere bunnpåvirkningen, i motsetning til sedimentprøver.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Meget god	74,1	70,2	72,3	70,9	74,4	73,1	74,8	72,4	71,4	73,5
2. God	19,1	19,8	19,5	22,1	19,1	18,7	18,8	19,5	20,0	17,8
3. Dårlig	5,3	8,9	6,9	6,0	5,8	7,3	6,0	7,0	7,1	7,3
4. Meget dårlig	1,5	1,1	1,3	1,0	0,7	0,9	0,4	1,1	1,5	1,4

Tabell 8: Prosentvis fordeling av lokalitetstilstand ved innrapporterte B-undersøkelser fra 2010-2019. Data per 05.12.19.

Figur 30: Prosentvis fordeling av lokalitetstilstand ved innrapporterte B-undersøkelser i 2019 per fylke. Data per 06.12.2019.

Bruk av legemidler

Fiskeridirektoratet har utarbeidet veiledning etter akvakulturregelverket om miljømessig forsvarlig utslipp av legemidler ved behandling av lakselus i akvakulturanlegg. Denne ble godkjent av NFD 21. august 2019. Veilederen retter seg mot akvakulturvirksomheten, det vil si innehaveren av akvakulturtillatelsen, og gir veiledning om hva som ligger i pliktene etter akvakulturregelverket for å unngå uakseptable effekter i det omkringliggende miljøet.

Forurensningsregelverket for akvakultur

Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet har i samarbeid utarbeidet et forslag om å endre forurensningsregelverket for akvakultur. Dette ble sendt til Nærings- og fiskeri-departementet og Klima- og miljødepartementet (KLD) 21. august 2019. Vi foreslår at forurensning fra fiskeoppdrett i sjø som hovedregel reguleres med standardiserte krav i akvakulturdriftsforskriften, og ikke lenger gjennom utslippstillatelse etter forurensningsloven. Forslag går ut på å samle alt regelverk knyttet til bruk og utslipp av legemidler, for både oppdrettere og vare- og tjenesteleverandører, i akvakulturdriftsforskriften. De særskilte detaljkravene og forbud ved bruk av legemidler mot lakselus foreslås erstattet med funksjonskrav.

Vannforskriften

Vannforskriften gjennomfører EUs vanndirektiv i norsk rett. Et viktig formål med vannforskriften er å sikre en mer helhetlig og økosystembasert vannforvaltning i Norge ved utarbeiding av helhetlige, sektorovergrepene, regionale vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer i henhold til vanndirektivet.

Fiskeridirektoratets regioner deltar i arbeidet regionalt. Hovedkontoret koordinerer arbeidet og håndterer påvirkning fra rømt fisk, i tillegg til å delta på nasjonalt nivå. Regionene har i samarbeid med hovedkontoret svart på høring av planprogram og hovedutfordringer for oppdateringen av vannforvaltningsplaner i 11 vannregioner. Kvalitetssikring og oppdatering av informasjon om akvakultur på Vann-Nett pågår fortsatt.

Fiskeridirektoratet har vurdert påvirkningen fra rømt oppdrettsfisk (innslag) i vassdrag med klassifisering av laks. Informasjonen ble lagt inn i Vann-Nett 12. desember 2019. KLD og NFD har etter den tid bestemt at påvirkningstypen «rømt fisk» i Vann-Nett deles i to påvirkningstyper. «Rømt fisk» er påvirkningen som registreres gjennom innslag av rømt oppdrettslaks i elvene, og som ble registrert i Vann-Nett. «Genetisk påvirkning effekt» registreres gjennom målt genetisk endring i fisk i elvene. Arbeidet med sistnevnte pågår sammen med Miljødirektoratet.

Integrert havbruk (IMTA)

Norsk fiskeoppdrett gir utslipp av karbon, nitrogen og fosfor. Hensynet til god ressursøkonomi, forurensning og klima tilsier at disse utslippene bør gjenbrukes på en mest mulig effektiv måte, fortrinnsvis ved matproduksjon med minst mulig energibruk og uønskede effekter. Integrert havbruk er en mulig løsning på dette.

Å oppdrette flere arter i nærheten av hverandre slik at næringsstoffer utveksles, ansees som interessant for å etablere mer robuste og bærekraftige produksjonsformer. Interessen er motivert ut fra ønsket om å utnytte utslipp fra lakseproduksjonen, men også fordi flere av artene ansees som industrielt interessante i seg selv. I første omgang dreier det seg mest om tare, blåskjell, sekkdyr og børstemark.

Fiskeridirektoratet har gitt flere forskningstillatelser for å bidra til utviklingen av integrert havbruk, også i 2019. Merdproduksjon av laks, som avgir løste næringssalter og partikulært materiale (fôrspill, fiskeavføring), er gjerne aktuelt for å gjødsle makroalger eller å føre bunnlevende dyr.

Vi gjennomførte i januar 2019 et heldagsmøte med aktuelle aktører der vi oppsummerte utfordringene med IMTA, blant annet knyttet til anvendelsen av produktene. Vi har gjennom året deltatt i ulike faglige sammenhenger for å være oppdaterte og samtidig holde en god dialog med forskning og kommersielle aktører.

Algeoppblomstringen våren 2019

I midten av mai fikk Fiskeridirektoratet melding om økt dødelighet grunnet massiv algeoppblomstring i Nordland og Troms. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe med region Nordland, region Nord, HI, kyst- og havbruksavdelingen og kommunikasjonsstaben. Arbeidsgruppen hadde full beredskap med daglige møter der vi utvekslet informasjon, koordinerte vannprøvetaking, analyser, modellering og algevarsler. Både Kystvakten og direktoratets egen båt «Rind» ble brukt til prøvetaking og analyse av algeprøver. Det var et svært godt samarbeid mellom de ulike aktørene med fri flyt av informasjon og åpenhet fra alle parter. Direktoratet har i ettertid fått tilbakemelding om at næringen følte seg godt ivaretatt og vi har fått ros for håndteringen av algekrisen.

En rekke oppdrettsselskap ble berørt av algeoppblomstringen, der drøyt 8 millioner fisk døde. NFD har i ettertid innført en kompensasjonsordning der oppdrettsselskapene som mistet fisk, får delvis kompensert de dokumenterte tapene ved at de får innvilget en tilleggsbiomasse på 60 prosent av tapet. Ordningen varer i fem år. Direktoratet har sendt ut vedtak til hver enkelt oppdretter med angivelse av tilleggsbiomassen. Disse oppdretterne rapporterer til oss ukentlig og blir fortløpende fulgt opp.

Marin arealforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor marin arealforvaltning:

- 1. En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen og havområdene med utviklingsmuligheter for marine næringer.**

For å nå dette målet må vi bidra til at kunnskap om økosystemene og de marine næringene er tilgjengelige i plan- og arealprosesser, samtidig som vi sørger for at det blir tilrettelagt for sameksistens mellom fiskeri og akvakultur og mellom disse og annen næringsvirksomhet i kyst- og havområdene.

Vi har i 2019 laget en egen strategi for dette virksomhetsområdet med følgende utviklingsmål:

Fiskeridirektoratet skal være den foretrukne kunnskapsleverandøren og rådgiveren innen forvaltningen av fiskeri og akvakultur slik at sjømatnæringene sikres tilstrekkelig og egnet areal innenfor en bærekraftig utvikling.

Denne vil bli brukt inn mot prioriteringer, ressursbruk, resultater og måloppnåelse, og i 2020 bli fulgt opp med et føringsbrev og en handlingsplan. I 2019 arbeidet 25 avtalte årsverk i direktoratet med marin arealforvaltning.

Marin forsøpling

Fiskeridirektoratet har bestemt å øke innsatsen mot marin forsøpling, og vi skisserte i 2019 en plan for direktoratets engasjement i temaet. Planen inneholder blant annet en oversikt over kjente kilder til marin forsøpling fra fiskeri- og havbruksaktivitet, liste over konkrete tiltak vi kan iverksette og hvilke avgrensninger som må tas overfor andre statlige etater med sektoransvar i forurensnings-saker. Arbeidet skal utvides til å inkludere akvakultur og fritids- og turistfiske, i tillegg til fiskeriene. Det skal legges vekt på formidling, både eksternt og internt. I tillegg til de ressursene vi allerede bruker på temaet, har vi ansatt en person som særskilt skal koordinere og følge opp arbeidet mot marin forsøpling.

Vi har også svart opp et oppdrag i tildelingsbrevet for 2019 der NFD ba Fiskeridirektoratet utarbeide en rapport om marin forsøpling fra fiskeri, havbruk og fritidsfiske. Oppdraget ble sett i sammenheng med den omtalte planen. I oppdraget gjøres det rede for kilder og årsaker til marin forsøpling, hvilke kunnskapsbehov forvaltningen har på området og en oppstilling av eksisterende, og forslag til nye, tiltak.

Vårt arbeid mot marin forsøpling er fundert på at samarbeid vil være avgjørende for å få redusert problemene knyttet til forurensing av havet der fiskeri, fritidsfiske og havbruk er kilder. Sammen med Senter for oljevern og marint miljø arrangerte Fiskeridirektoratet en internasjonal konferanse om marin forsøpling i Svolvær, i forkant av konferansen «Our Ocean» i Oslo. Vi startet dessuten i 2019 arbeidet med å oppgradere appen «Fritidsfiske», der alle kan melde tapt og funnet redskap i fritidsfiske. Dataene deles med HI, Norges dykkeforbund og er tilgjengelige på www.fiskeridir.no¹⁸. Ny app skal være ferdig innen 1. april 2020. Direktoratet har også bidratt i utviklingen av en app for bedre koordinering av strandrydding i Norge. Vi deltar dessuten i Samarbeidsforum for opprydding av marin forsøpling, som ledes av Miljødirektoratet.

Clean Nordic Oceans (CNO) er et prosjekt finansiert av Nordisk Ministerråd. CNO ble igangsatt etter initiativ fra Norge og ledet av Fiskeridirektoratet. Formålet til CNO er å legge til rette for kunnskaps- og erfaringsutveksling for metoder og tiltak som kan bidra til å redusere spøkelsesfiske, forsøpling av havet samt forbedre mottak og gjenvinning fra både yrkesfiske og fritidsfiske. Siden oppstarten i 2017 er det bygget opp et nettverk med nærmere 100 aktører. Prosjektet ble avsluttet i 2019, kun sluttrapporteringen gjenstår. Nordisk Ministerråd arbeider med en videreføring av CNO, men under ledelse av andre enn Norge. Se mer på www.cno.org.

¹⁸ <https://fiskeridir.no/Fritidsfiske/Tal-og-analyse/Tapte-og-funne-reiskap>

Overordnede forvaltningsplaner

Fiskeridirektoratet har i 2019 gitt uttalelser og deltatt aktivt i arbeidsgrupper for nasjonale planer, herunder nasjonalparker. Vi har deltatt i arbeidet med de helhetlige forvaltningsplanene for havområdene og i arbeidet med forslag til ny helhetlig plan for Oslofjorden. Det faglige grunnlaget for forvaltningsplaner for alle havområdene er oppdatert. Informasjon om dette arbeidet ligger på www.havforum.no. Dette omfattende arbeidet utgjør, sammen med arealverktøyet i Barentswatch, et godt grunnlag for bedre sameksistens og forvaltning av havområdene, noe som igjen skal gi innbyggere og samfunn større trygghet for at prosesser blir håndtert på best mulig måte. Arealverktøyet i Barentswatch er utarbeidet i samarbeid med blant annet Fiskeridirektoratet.

Sameksistens

Dialog med aktørene og fiskerifaglige vurderinger legges til grunn ved saksbehandling knyttet til sameksistens med andre næringer, herunder petroleumsaktivitet, vindkraft til havs, kabler, fiberoptisk utbygging og annen bruk av havet. Dette arbeidet er delt mellom hovedkontoret og de tre regionene Sør, Midt og Nord. Innenfor petroleumsaktivitet er det særlig seismiske undersøkelser som krever vår oppmerksomhet for å sikre god sameksistens med fiskerinæringen. Erfaringsvis er dette ikke alltid mulig og dermed blir fiskefelt beslaglagt og fisker er henvist til å søke erstatning.

Erstatningsnemnda for beslagleggelse av fiskefelt har behandlet 14 saker, men vedtak i 12 av sakene er ikke ferdigstilt. Det vil i 2020 bli innført elektronisk søknadsskjema for krav om erstatning som følge av beslagleggelse av fiskefelt, og disse søknadene skal da sendes inn via de tre regionene. Vi har også to andre erstatningsnemnder og en felles klagenemnd. I disse nemndene, som behandler forurensning og avfall, har det vært forholdsvis få saker i 2019.

Utbygging av vindkraft til havs vil trolig kreve mer av vår tid i årene fremover. Fiskeridirektoratet har besluttet å delta i en ICES-arbeidsgruppe om konsekvenser knyttet til vindkraft til havs. Denne arbeidsgruppen starter sitt arbeid i 2020. I 2019 har vi særlig fokusert på utbyggingen på Tampen i tilknytning til petroleumsinstallasjoner og høringen av utpekte areal til vindkraft til havs.

Marine verneplaner og arealplaner

Både Fiskeridirektoratets regioner og hovedkontoret arbeider med de marine verneplanene. Vi har levert høringsuttalelse til NFD vedrørende forslaget om å opprette 12 nye marine verneområder i Troms, Nordland, Trøndelag og Hordaland. I fire av forslagene har vi tilrådd departementet å gjøre endringer. Vi arbeider også med forslaget om å utvide utredningsområdet og forslag til utredningsprogram for marin verneplan for Andfjorden. Vår tilråding er at området ikke utvides av hensyn til viktige fiskeri- og akvakulturinteresser.

I Sør-Norge har Fiskeridirektoratet gjort seg kjent for stadig flere kommuner, alle fylkesmannsembetene, Kystverket Sør og Kystverket Vest, sjømatnæringenes organisasjoner og utøvere samt andre organisasjoner, offentlige instanser og maritime næringer.

Særlig har vi lyktes i region Sør. Vi registrerer økt oppmerksomhet rundt våre uttalelser i stadig flere medier og vi involveres ofte i saker som berører kystsonen. For region Midt og region Vest er det også god deltakelse i plansakene. Generelt avgir vi i alle plansaker uttalelse med data og tydelige forventninger/krav knyttet til våre ansvarsområder og interesser. Vi deltar aktivt i alle slike saker i regionalt planforum og når kommunene arrangerer og ber om lokale oppstartsmøter. Med bakgrunn i dette har vi løst de aller fleste mulige konflikter og kommende innsigelsessaker tidlig i planprosessen.

I region Nord og Nordland er situasjonen noe verre fordi den totale saksmengden øker, enkeltsaker krever mer ressurser og det er vanskelig å medvirke godt i alle kommunene. En trend er også at kommunene i større grad driver interkommunalt samarbeid, noe som medfører at sakene blir «tyngre» for direktoratets del. Attraktive arealer i sjø har blitt et ettertraktet knapphetsgode og dermed intensiveres og profesjonaliseres innsatsen for å få tilgang til disse arealene. Vi utfordres på kunnskapsgrunnlaget vårt, og har et sterkt behov for å styrke dette. For eksempel må vi revidere kystnære fiskeridata i flere områder i Nordland og ha kontroll på hvordan fiskeridata hentes inn og kvalitetssikres.

Fiskeridirektoratet har vært involvert i arbeidet med flere kommuneplaner der det prinsipielle omkring forholdet mellom planmyndigheter og sektormyndigheter har blitt aktualisert. Sakene har vært av så høy prinsipiell betydning at NFD har blitt informert/involvert. Plan- og bygningsloven gir hjemmel for at Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan, selv om det ikke er reist innsigelse, oppheve hele eller deler av planen, eller gjøre de endringene som er påkrevd, dersom planen strider mot nasjonale interesser.

Arbeidet med arealplaner og verneplaner er krevende. Under følger tre komprimerte eksempler som sier noe om kompleksitet i disse sakene.

Innhenting av kystnære fiskeridata tar tid, men gir gode resultater. I Trøndelag og Nord-Norge har vi gjort en del arbeid på dette i 2019. Særlig har vi prioritert kommuner i Fosen og Namdalen med tanke på den kommende høringen av interregional kystsonenplan for Namdalen. Roan, Åfjord, Osen og Flatanger er digitalisert og publisert, Nærøy og Leka skal digitaliseres så snart nytt GIS-system er på plass vinteren 2020. Ved hovedkontoret jobber vi med å videreutvikle metodikken for innhenting av kystnære fiskeridata. Arbeidet med å oppdatere kystnære fiskeridata og bedre den digitale innhenting er prioritert i 2020.

Vi har gjennomført nye kartlegginger av fiskeridata i Andfjorden i Nordland og området som omfattes av Nasjonal Marin verneplan. I samarbeid med HI og Fylkesmannen har vi hentet inn informasjon om korallforekomster innenfor planområdet. Region Nordland og region Nord har gått gjennom registreringene og lagt på protokoller, systematisert og oversendt dataene til hovedkontoret for digitalisering. Når dataene er digitaliserte, må vi se på sporing, innmeldt bruk og fangststatistikk. Planen er at de nye dataene må være publisert i kartverktøyet innen konsekvensutredningen skal i gang i februar/mars 2020.

Fiskeridirektoratet region Nordland og region Nord deltar i et forskningsprosjekt med HI og Nordlandsforskning, der vi kartlegger bestandsutviklingen av reker i Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark samt konflikter mellom rekefiske og akvakultur. En del av kartleggingen er å intervju alle aktive og pensjonerte rekefiskere. Vi får blant annet opplysninger på feltnivå og informasjon om bruken av de ulike feltene.

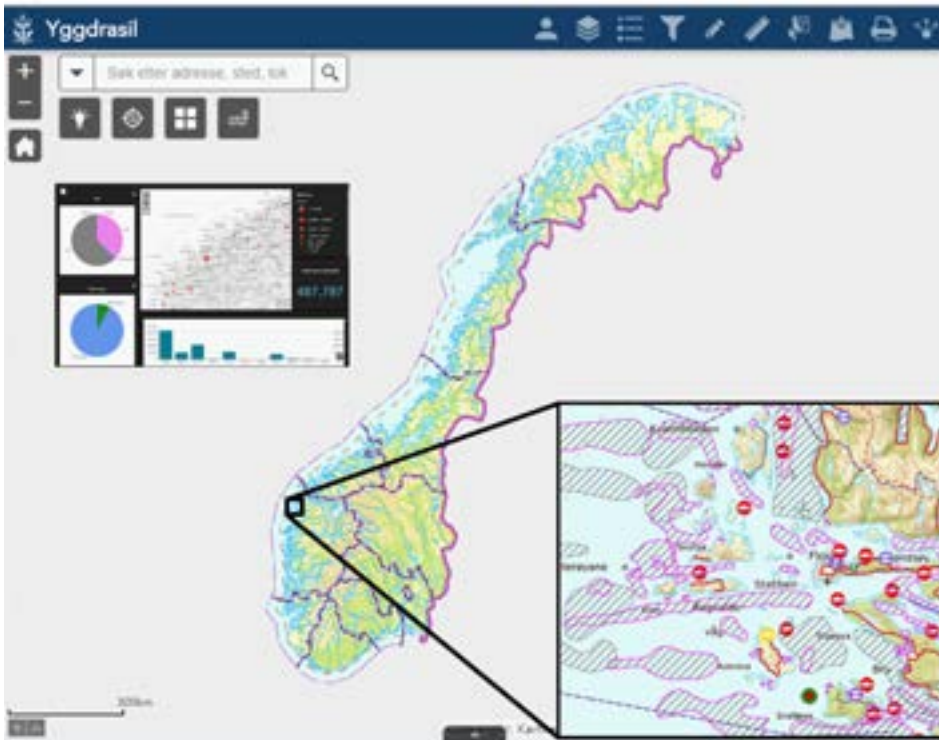
Marint biologisk mangfold – kyst

Programmet «Kartlegging av marint biologisk mangfold» ble avsluttet i 2019, etter å ha pågått siden 2007. Formålet med dette arbeidet er å kartlegge viktige marine naturtyper og nøkkelområder for arter i kystsonen; ålegressenger og andre undervannsenger, israndavsetninger, gyteområder for fisk, skjellsandforekomster, østersforekomster, større kamskjellforekomster, større tareskogforekomster, bløtbunnsområder, for deretter å kunne ta hensyn til disse verdiene når kystsonen skal nyttes til ulike formål.

Fiskeridirektoratet har, sammen med Miljødirektoratet, utgjort styringsgruppen for programmet. NIVA, HI og Norges geologiske undersøkelser (NGU) har utgjort faggruppen og vært ansvarlig for innhenting av data. Hovedaktiviteten i 2019 har vært avgrensning, verdisetting og oversendelse av forekomster kartlagt i 2018 samt ny verdisetting og ny oversendelse av tidligere kartlagte forekomster. Alle forekomstene har i 2019 blitt verdisatt etter nye kriterier. Disse kriteriene er beskrevet i en egen rapport fra NIVA, «Nasjonal kartlegging – kyst 2019».

MAREANO

MAREANO kartlegger dybde, bunnforhold, biologisk mangfold, naturtyper og forurensning i sedimentene i norske kyst- og havområder. Kunnskap om bunnforholdene i fjordene og på kysten er viktig for bærekraftig bruk av disse områdene, og dermed for forvaltningen og utøvelsen av fiske. Fiskeridirektoratet har vært engasjert i utviklingen av prosjekter for kystkartlegging. MAREANO har i løpet av året publisert nye kart som viser korallrev på sokkelen. Løsninger for å kunne få kartene inn i fiskefartøyenes navigasjonskart er utviklet.

Illustrasjon 5: Nytt kartsystem

Kartverktøyet Yggdrasil

Fiskeridirektoratets viktigste innsatsfaktor for å nå mål og strategier er kunnskap, og nær sagt all kunnskap har geografiske data (geodata) knyttet til seg. Geografiske informasjonssystemer (GIS) er et sentralt verktøy for å innhente, behandle, analysere og formidle data, og for å utvikle effektive og brukervennlige forvaltningsverktøy.

Direktoratet har mye data om fiskeri og akvakultur som egner seg i kart og det er stor etterspørsel etter geodata både internt og eksternt. Vi tilbyr kartløsninger med egne og andres data i mange sammenhenger, men det er store muligheter for forbedringer. En del data er vanskelig tilgjengelig fordi tilrettelegging og/eller struktur på dataene er mangelfull. Dessuten er kvaliteten på mange datasett ikke god nok. I tillegg finnes det data som ville vært nyttig i kart, men som ikke er digitalt tilrettelagt og strukturert.

Fiskeridirektoratets rammeavtale for utvikling og drift av geodatastruktur gikk ut i 2018, og etter en åpen anbudskonkurranse inngikk vi avtale med ny leverandør, Geodata, i februar 2019. Vi startet arbeidet med å implementere den nye løsningen og skal etter planen ha hoveddelen på plass vinteren 2020. Den nye kartløsningen er bygget på fremtidsrettet teknologi og fleksible tjenester.

Den har mange muligheter for å integrere datakilder og vi skal med dette verktøyet ta i bruk, tilrettelegge og automatisere innhenting av data på nye måter.

Effektene vil være:

- ♦ Fiskeridirektoratet er bedre i stand til å analysere, se trender, forstå samfunnsutviklingen og øke kvalitetskravene til data
- ♦ En løsning hvor databaser, geodatabase og kartmoduler henger sammen og gjør det enkelt å bruke, sammenstille, gjøre GIS-analyser og videreformidle
- ♦ Flere data fra Fiskeridirektoratets nye akvakulturregister i nær sanntid
- ♦ Flere muligheter for å tilpasse innhold etter behov og formidlingsflater, god integrering på www.fiskeridir.no og tilpasset mobiltelefoner
- ♦ Generelt flere fremstillinger i kart
- ♦ Mer brukervennlig dialog med næring, annen forvaltning og publikum
- ♦ Mer åpen og tydelig, enkel og forutsigbar forvaltning

Digitalisering i direktoratet

Vi er i gang med en rekke oppgaver for å digitalisere forvaltningen av fiskeri, akvakultur, turist- og fritidsfiske. Samarbeid og tett brukerinvolvering er nøkkelen til suksess. Organisering og måten vi kommuniserer på er kritiske faktorer for at vi skal lykkes. Vi har to delmål vi jobber etter:

1. **En brukerrettet og effektiv saksbehandling**
2. **Fremtidsrettede og rasjonelle IT-løsninger**

I vårt digitaliseringsarbeid må vi prioritere fortløpende og levere digitale løsninger som bidrar til en lønnsom og bærekraftig næring, i tråd med regjeringens digitaliseringsstrategi.

Når vi bryter ned delmålene har vi følgende punkter å jobbe etter:

- ♦ Levere sikre, behovsrettede, brukervennlige løsninger
- ♦ Prioritere selvbetjente løsninger
- ♦ Ivareta god datakvalitet
- ♦ Effektivisere gjennom å automatisere manuelle arbeidsoppgaver
- ♦ Redusere teknisk gjeld (fase ut gamle systemer)

Samarbeidet mellom Fiskeridirektoratet, andre etater og kommersielle aktører øker innenfor digitalisering. Vi er nå en del av et økosystem der data flyter kontinuerlig i tråd med aktiviteten i næringene. Samhandling og informasjonsutveksling danner grunnlaget for ytterligere effektivisering. For å håndtere denne utviklingen innenfor dagens organisasjon er vår satsning på digitalisering helt avgjørende.

Fiskeridirektoratet har erkjent at krav og forventninger om hyppige leveranser og raske endringer krever en effektiv og fleksibel organisering av digitaliseringsarbeidet. Derfor har vi gått fra å jobbe i store prosjekter med lang tidshorison til å jobbe i faste team med små og effektive leveranser. I 2019 opprettet vi teamene Fiskeriaktivitet, Fiskeriregistre, Akvakultur, Min Side, SAGA tilsyn og kontroll, Digital plattform og sikkerhet. I disse teamene deltar en blanding av medarbeidere fra IT og avdelinger, alt etter behov. De kan fort snu seg rundt og jobber etter korte milepæler. Dette er mer effektivt og gjør oss i stand til for eksempel å teste ut løsninger underveis og endre retning når det er behov for det. Produkt-teamene er navene i digitaliseringsarbeidet vårt.

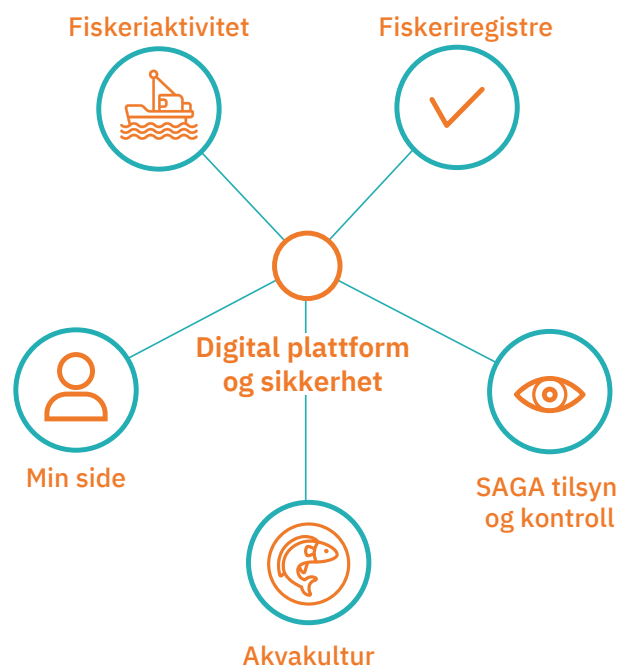

Under er noen av aktivitetene, som har størst effekt for interne og eksterne brukere.

- ♦ Nytt kvoteregister: 1. leveranse til bruker 1. mars 2020.
- ♦ Datautvekslingen med salgslagene har fått nytt format (viktig for kvoteregisteret).
- ♦ Nytt akvakulturregister: 1. leveranse til fylkeskommunens brukere 1. mars 2020.
- ♦ SAGA: fullkontroller fiskeri, tilsyn akvakultur for direktoratets inspektører og tilsynsmedarbeidere.
- ♦ Min side: Oppdretter melder rømming og gjenfangst, hummerfiskere registrerer seg, turistfiskere registrerer bedrift og fangst, fiskere kan se resultater fra fangstprøver levert til HI.

I 2020 fortsetter vi arbeidet med nytt kvoteregister og akvakulturregister. Vi vil også begynne arbeidet med å effektivisere fartøyforvaltningen, der nye og bedre IT-løsninger er avgjørende for å oppnå økt fleksibilitet i forhold til fremtidige behov i næringen. Dessuten planlegger vi nye tjenester i Min Side, ikke minst fra kvoteregisteret, og videreutvikling av SAGA.

Kommunikasjon og formidling

Kommunikasjonsarbeidet i direktoratet skal bidra til at Fiskeridirektoratets Strategi 2015-2020 blir oppfylt. Vi følger prinsippene i Statens kommunikasjonspolitikk.

Arbeidet er brutt ned til følgende målbare satsinger:

- ◆ Direktoratets kunnskap og faglige råd skal bli bedre kjent i næringen, blant journalister, politikere og i offentligheten
- ◆ Lett tilgjengelig regelverk som befolkningen, turistfiskebedrifter og fisketurister har god kjennskap til og god forståelse for
- ◆ En interessant, brukervennlig og profesjonell framstilling av Fiskeridirektoratets data, statistikk og analyse
- ◆ Min side skal gi enkel og sikker selvbetjent kommunikasjon med Fiskeridirektoratet
- ◆ Fiskeridirektoratets omdømme blant journalister skal bli bedre og sentrale personer i direktoratet skal være bedre rustet til å møte media

I 2019 har vi oppgradert den grafiske profilen slik at den enklere kan tilpasses og videreutvikles til digitale flater og verktøy. Dette har ført med seg en oppgradering av www.fiskeridir.no. Vi har jobbet med informasjon og tjenester til fritids- og turistfiskere i samarbeid med private organisasjoner, utviklet digitale løsninger på nett og i Min side og startet arbeidet med en ny fritidsfiskeapp, som skal være ferdig i mars 2020. Videre har vi startet arbeidet med en mer målrettet deltakelse på konferanser og andre offentlige arenaer, nasjonalt og internasjonalt, ikke minst innenfor temaet marin forsøpling.

Direktoratet har gjort flere data og analyser, også på kontroll- og tilsynsområdet, tilgjengelige på nett. I 2019 hadde www.fiskeridir.no 527 000 unike brukere og 3,5 millioner sidevisninger. Målet er å øke dette tallet og forbedre brukervennligheten for den voksende gruppen som bruker nettsiden via mobil.

3,5 mill.
sidevisninger på
fiskeridir.no

Vi har startet et langsiktig arbeid med å bli mer synlige i offentligheten. Blant annet har vi gjennomført kurs i mediehåndtering slik at flere medarbeidere skal bli trygge i møte med journalister. Det er også opprettet et tettere samarbeid mellom kommunikasjonsstaben og medarbeidere i Sjøtjenesten og inspektører på land for å synliggjøre det arbeidet direktoratet gjør utenfor kontorene og i regionene. Direktoratet var nevnt i rundt 9200 medieoppslag i 2019. Vi har fått gjennomført en undersøkelse av direktoratets omdømme blant journalister. Endelig resultat fra undersøkelsen kommer i slutten av februar 2020, men de foreløpige tilbakemeldingene tyder på at vi er på rett vei.

Sitat journalist 1:

«De har vært veldig flinke i det siste. Det de har blitt bedre på er å være historiefortellere framfor kun forvaltere. Må understreke at det virkelig har vært en betydelig bedring det siste året.»

Sitat journalist 2:

«De er blitt bedre på statistikken sin og raskere til å lage dem, før var de ganske trege.»

Vi er godt fornøyde med årets resultater og vil fortsette å jobbe med satsingene i 2020. Særlig vil vi legge vekt på å gjøre ny fritidsfiskeapp godt kjent i offentligheten, øke aktiviteten i sosiale medier, spisse deltakelsen i fôra knyttet til marin forsøpling, gjennomføre flere kvalitative og kvantitative brukerundersøkelser, tilgjengeliggjøre flere data på www.fiskeridir.no og bli enda bedre på å følge opp media.

527 000 unikere
brukere av
fiskeridir.no

9200 medie-
oppslag nevnte
Fiskeridirektoratet

4

«Sikkerhet etter sikkerhetsloven inngår fra 2019 som en naturlig del av direktoratets styringssystem for informasjonssikkerhet.»

Styring og kontroll i virksomheten

Fiskeridirektoratet arbeider systematisk med informasjonssikkerhet, personvern og temaer knyttet til likestilling, mangfold og kompetanse.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fiskeridirektoratets beredskapsplanverk er revidert i tråd med ny sikkerhetslov, og nødvendig personell er klarert og autorisert i tråd med relevante behov. Det er gjennomført table top-øvelse (funksjonsøvelse), der årets tema var sivilt beredskapssystem og graderte dokumenter.

Sikkerhet etter sikkerhetsloven inngår fra 2019 som en naturlig del av direktoratets styringssystem for informasjonssikkerhet. Hensikten har vært forenkling, forbedring og økt systematisering av arbeidet. Det har vært tidkrevende, og krevd et kritisk blikk på hvilken informasjon som har behov for gradering. Systemet er tilgjengelig på direktoratets intranettsider. I tillegg er det gjennomført ny risikovurdering av skjermingsverdig informasjon i 2019.

Direktoratet har sikkerhetsrutiner for bruk av IKT-utstyr for ansatte både på tjenestereiser og ferier til risikoland. I vår vurdering legger vi PST sin åpne risikovurdering til grunn.

Videre har vi sikkerhetsinstruks for alle ansatte og ledere samt for eksterne som i perioder har sin jobb i direktoratet.

Alle ansatte er tilbudt nanolæringskurs i IKT-sikkerhet, og 75 prosent har høsten 2019 gjennomført alle leksjonene i kurset. Dette må betegnes som en høy gjennomføringsprosent.

Særskilt om GDPR

Det siste året har vi fokusert på å forbedre direktoratets håndtering av personopplysninger. Det er gjennomført et betydelig omfang risikovurderinger for å tilfredsstillere forventningene i forordningen og for å identifisere områder som krever nærmere undersøkelser. I tillegg har vi gjennomført personvernkonsekvensvurderinger (DPIA). I 2019 er det avdekket to brudd på personopplysnings-sikkerheten. Disse er varslet til Datatilsynet i tråd med vurdering som gjelder for slik rapportering. Det første bruddet gjaldt feilsendt forhåndsvarsel om illeggelse av advarsel for brudd på havressursloven, mens det andre gjaldt en feil på Min side. Øvrige brudd er ikke varslet i tråd med vurdering som er foretatt.

Tabell 9: Avvik/brudd på personopplysnings-sikkerheten i 2019

Dato	Kort beskrivelse av avviket	Meldt til Datatilsynet
17.12.2019	Personnummer tilgjengelig gjennom kartløsning	Nei
19.11.2019	Manglende skjerming i offentlig journal	Nei
12.07.2019	Feil med utlogging fra Min Side	Ja
05.06.2019	Feilsendt forhåndsvarsel om illeggelse av advarsel for brudd på havressursloven	Ja
10.05.2019	Feilsendt brev om tillatelse til å fiske makrellstørje	Nei
29.03.2019	Feilsendt brev om behandling av søknad om makrellstørjefiske	Nei

Internkontroll og etterlevelse

Fiskeridirektoratets internkontroll er relativt god, og internkontrollsystemet er dokumentert i form av rapporter som utarbeides innen de ulike temaene. I 2019 har dette omfattet områder som anskaffelser, arbeidslivskriminalitet og informasjonssikkerhet. I tillegg er det gjort avrop på Difis avtale om internrevisjon hvor det er startet en revisjon av arbeidet knyttet til utviklingen av kontroll- og tilsynsverktøyet, SAGA.

Motvirke arbeidslivskriminalitet

Fiskeridirektoratet har i 2019 kontrollert kontrakter for å motvirke arbeidslivskriminalitet, og omfanget av kontrollen er tilpasset slik at leverandører i høyrisiko-bransjer har blitt kontrollert grundigere enn leverandører i bransjer med lavere risiko for arbeidslivskriminalitet. Vi baserer arbeidet med oppfølging av arbeidslivskriminalitet på Difis rammeverk, inkludert mal for egenrapportering og verktøy for å gjennomføre risiko-vurderinger av kontrakter.

Utarbeidet rapport fra de gjennomførte undersøkelsene viser at leverandørene i hovedsak overholder reglene som gjelder for lønns- og arbeidsvilkår. Enkelte små avvik ble oppdaget, men disse bærer preg av å være enkelt-hendelser som skyldes menneskelige eller systemiske feil. Det har ikke blitt avdekket bevisste forsøk på å gi ansatte dårligere vilkår enn de som følger av regelverket. Selv i de kontraktene som ble vurdert til å ha høy risiko, ble det ikke avdekket alvorlige avvik.

I tråd med forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter § 5, krever direktoratet i konkurranse-grunnlagene at leverandører og underleverandører sørger for at ansatte har lønns- og arbeidsvilkår i tråd med både forskrift og allmenngjorte, landsdekkende tariffavtaler. Det kreves også at leverandører må kunne dokumentere dette på forespørsel fra oss. Slik sikrer vi at anskaffelsene som inngås kan følges opp med hensyn til lønns- og arbeidsvilkår.

I vårt videre arbeid med å følge opp arbeidslivskriminalitet vil vi fortsette å fokusere på høyrisiko-kontraktene, og kontrollen i 2020 vil i det alt vesentlige rette seg mot Fiskeridirektoratets ulike konsulentavtaler.

IA-avtalen og sykefravær

Fiskeridirektoratets gjennomsnittlige legemeldte sykefravær for 2019 var 4,7 prosent. Vi fokuserer på oppfølging av sykemeldte arbeidstakere.

Fiskeridirektoratet har avtale med bedriftshelsetjenesten, Stamina helse AS, som blir brukt til arbeidsplassvurderinger for kartlegging av våre ansatte. Stamina har i 2019 bidratt i oppfølgingen av arbeidsmiljøundersøkelsen i 2018.

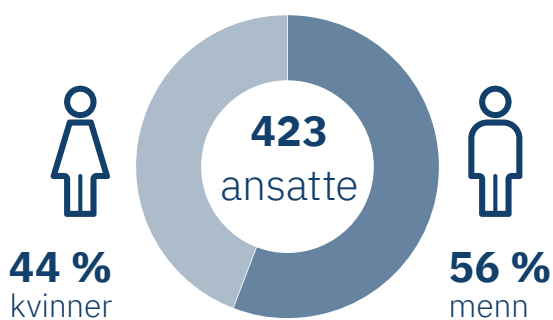
Sykefravær	2018	2019
Fiskeridirektoratets eget system (Sap) inkludert egenmelding	6,4%	6,2%
Legemeldte	4,9%	4,7%

Alderssammensetning

Tabellen under viser aldersfordelingen ved utgangen av 2019, med unntak av ansatte som er ute i langvarige permisjoner, lærlinger, timelønnede og pensjonist-avlønnede.

For de som sluttet for å gå av med pensjon var gjennomsnittsalderen 66 år. De hadde i gjennomsnitt vært ansatt i Fiskeridirektoratet i 23 år.

Aldersgruppe	Antall ansatte	Prosentandel
Under 30	29	6,9 %
30-39	82	19,3 %
40-49	95	22,4 %
50-59	137	32,4 %
Over 60	80	19,0 %
Totalt (inkludert deltidsansatte)	423	

Likestilling og mangfold

Kjønn

For å følge opp «Handlingsplanen for økt kvinneandel i marin sektor», har direktoratet som mål om å øke andelen kvinnelige ledere. Ved utgangen av 2019 hadde vi totalt 44 prosent kvinner og 56 prosent menn. Kjønnssammensetningen av ledere (direktører og seksjonssjefer) er 42,5 prosent kvinner og 57,5 prosent menn.

Ved utlysning av lederstillinger og stillinger der kvinner er underrepresenterte, blir kvinner særlig oppfordret til å søke. Vi ser, og er bevisste på, at rekrutteringen av kvinner til fagmiljøet er svært god og at dette på sikt vil øke kvinneandelen i lederstillinger.

Integreringsdugnaden

Det ble utlyst totalt 39 stillinger i Fiskeridirektoratet i 2019. I samtlige kunngjøringer ble mangfold-formuleringen brukt. Totalt er det 6,6 prosent som har krysset av for utenlandsk opprinnelse i søknadene. Det ble ansatt tre personer med innvandrerbakgrunn i direktoratet i 2019.

I stillinger der personer med innvandrerbakgrunn har søkt, og de oppfyller kravene i utlysningen, blir minst én innkalt til intervju. Leder må alltid redegjøre for hvor mange personer med innvandrerbakgrunn som har søkt på stillingen, hvor mange av dem som er innkalt til intervju og eventuelt om noen av dem er innstilt.

Fiskeridirektoratet har fra sommeren 2019 vært med i integreringsdugnaden, der man skal anonymisere søknadene i den første utstillingen av kandidater som er aktuelle for intervju. Dette har vi gjort i annenhver stilling som er lyst ut. Forsøket skal evalueres av Difi, som behandler anonyme opplysninger om ansettelsesprosessen, og det vil bli utarbeidet en statistikk over resultatet av forsøket.

Inkluderingsdugnaden

For stillinger der vi kan tilrettelegge arbeidsplassen, oppfordrer vi i utlysningsteksten personer med nedsatt funksjonsevne til å søke. I 2019 er det 1,5 prosent som har oppgitt å ha nedsatt funksjonsevne i søknaden. Fiskeridirektoratet har deltatt i statens trainee-program for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidsmarkedet. Vi har ikke lyktes med å tilsette noen i den utlyste trainee-stillingen.

Hull i CV-en

Ingen søkere til stillinger i direktoratet har i 2019 oppgitt at de har hull i CV-en. I forbindelse med tilsetting i én av våre ledige stillinger, ba vi om bistand fra NAV, noe som førte til at vi fikk tilsatt én person med hull i CV'en i 2019. Dette tilsvarer 2,6 prosent av ansettelsene.

Figur 31: Fordeling av avtalte årsverk 2019¹

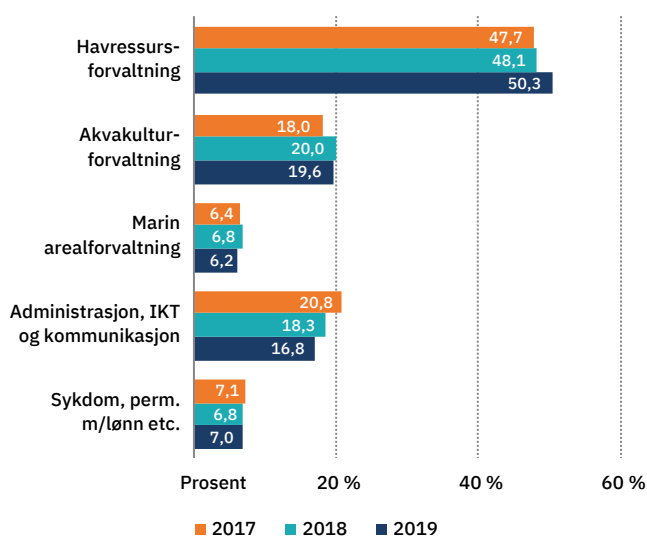
¹ I tillegg inngår fravær og permisjon med lønn på 29 årsverk for etaten samlet.

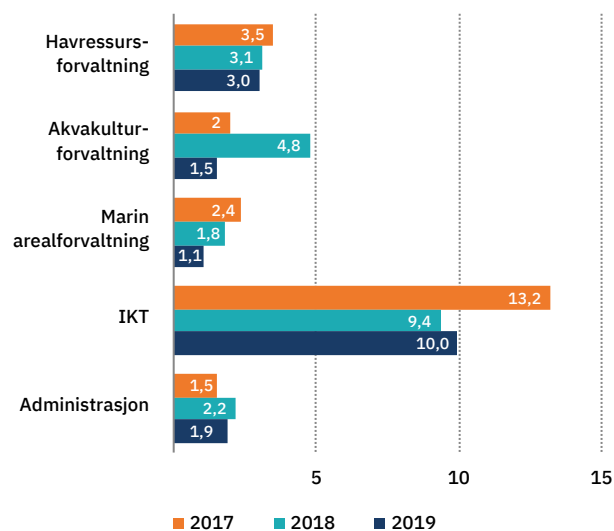
Bemanning, rekruttering og kompetanse

Når det gjelder rekruttering av kandidater til stillinger, har direktoratet i 2019 hatt stor søkermasse til de fleste utlyste stillingene. Vi har ikke hatt nevneverdige problemer med å få ansatt personer med den kompetansen vi har etterspurt.

Våre data viser at vi heller ikke har hatt urovekkende turnover i 2019. 38 personer sluttet i 2019, 12 av dem for å gå av med pensjon eller uførepensjon. De som sluttet var fordelt på ulike avdelinger og regioner og arbeidsområder.

Figur 32: Prosentvis fordeling av årsverk, 2017-2019.

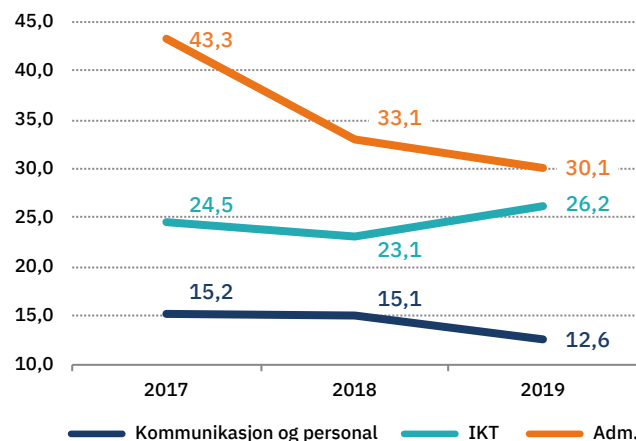
Figur 33: Kjøp av fremmedtjenester omregnet i årsverk, 2017-2019.

Bemanning – utvalgte hovedtall

Direktoratet har fra og med 2019 tatt i bruk DFØs løsning for tidsregistrering med bakgrunn i ønsket om mer nøyaktig informasjon om ressursbruken i etaten.

Dette har medført en noe ulik registrering i forhold til tidligere år, da vi har gått fra en sjablongmessig oversikt til en mer tidsriktig føring av ressursbruken. Figur 32 er en betraktning av årsverkene i 2019. Som det fremgår av figuren er det havressursforvaltning som utgjør hoveddelen av årsverkene i Fiskeridirektoratet, etterfulgt av akvakulturforvaltning. Vel 16,85 prosent går til støtte, som omfatter virksomhetsovergrepene funksjoner som administrasjon, økonomi, personal, kommunikasjon og IKT.

Figur 33 viser kjøp av fremmedtjenester omregnet i årsverk, mens figur 34 viser mer detaljert hvordan årsverk knyttet til ulike støttefunksjoner har endret seg.

Figur 34: Avtatte årsverk på administrative områder

5

«Det er stor enighet om at havet og kysten, og ulike kyst- og havbaserte næringer, vil være svært viktige for det norske samfunnet også framover.»

Vurdering av framtidsutsikter

Fiskeridirektoratet har en sentral rolle i forvaltningen av marine ressurser og marine næringer. Vår evne til å drive kunnskapsbasert og effektiv forvaltning, tilpasset de til enhver tid gjeldende utfordringene, vil derfor være av stor betydning.

For å sikre at vi har en kunnskapsbasert forvaltning er vi avhengige av både forskningsbaserte råd og relevante innsamlede aktivitetsdata fra yrkesfiske, turist- og fritidsfiske og akvakultur. Vi er også avhengige av å ha tilstrekkelig kapasitet og individuell og strukturell kompetanse i direktoratet, slik at vi klarer å utføre det oppdraget vi er satt til å ivareta.

Vi er godt i gang med å utvikle en digital fiskeriforvaltning. Det betyr å lage løsninger som gjør brukernes møte med oss mer effektivt, for eksempel i form av selvbetjening der det er hensiktsmessig. Vi skal også utvikle digitale verktøy som gjør våre interne arbeidsprosesser mer rasjonelle. Dette vil bidra til enhetlig behandling av like saker. Vi ønsker å legge til rette for at data fra næringsaktørene blir sendt automatisk fra maskin til maskin. Vi ønsker at alle åpne data skal formidles, slik at de kan benyttes av andre etater og brukes til verdiskaping i privat næringsliv. Vi har fornyet kartverktøyet vårt på www.fiskeridir.no. Dette vil være en god kunnskapsbase, for eksempel i ulike arealprosesser.

Stortingets behandling av kvotemeldingen og oppfølgingen av fiskerikontrollutvalgets rapport vil legge viktige premisser for vårt arbeid med å forenkle og forbedre havressursforvaltningen framover. På samme måte vil det videre arbeidet med å utvikle «trafikklyssystemet» innenfor havbruk være viktig. Både fiskeri- og havbruksnæringene er svært dynamiske og flinke til å implementere ny teknologi. Dette er viktig for å sikre produktiviteten i næringene og at de driver innenfor miljømessig bærekraftige rammer.

Det er all grunn til å forvente at markedssituasjonen for norsk sjømat fremdeles vil være bra. I mange markeder er det økt bevissthet knyttet til at maten skal være bærekraftig forvaltet og lovlig høstet og produsert. Det setter krav både til oss i forvaltningen, men først og fremst til næringen selv. De må kunne dokumentere og fortelle historien om fiskens gang fra fangst og produksjon til marked.

Samtidig som vi ser for oss økt verdiskaping i marin sektor er det viktig å være oppmerksom på hvor verdifull kysten er som rekreasjonsområde. Det å ha mulighet til å fiske sin egen fisk til matauk er et stort gode som det er viktig å ta vare på. Vi ønsker derfor å fortsette arbeidet med å tilpasse regelverket og gi god informasjon om hva fritidsfiskere har lov til. Også her vil bruk av digitale løsninger være sentralt.

Oppsummert mener vi at vårt samfunnsoppdrag er like viktig nå som tidligere. For å løse oppdraget, ønsker vi et tett samarbeid både med næringsaktører, forskningsmiljøer, øvrige offentlige etater og andre interessenter. Vi må jobbe sammen, med respekt for hverandres roller og oppgaver, for å sikre at havet, kysten og de ressursene som finnes der blir ivaretatt og kan nyttes i all evighet.

6

Årsregnskap

Ledelseskommentar

Virksomhetens formål

Fiskeridirektoratet ble etablert i Bergen i 1900 og er myndighetenes rådgivende og utøvende organ innen fiskeri og akvakulturforvaltning i Norge. Fiskeridirektoratet skal bidra til å oppfylle Nærings- og fiskeridepartementets overordnede mål og vårt samfunnsoppdrag er formulert som følger; «**Fiskeridirektoratet skal fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.**»

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra eget departement.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Fiskeridirektoratet har i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet vedtatt at Fiskeridirektoratet skal føre og rapportere sitt virksomhetsregnskapet iht. de anbefalte statlige regnskapsstandardene.

Årsregnskapet vurderes å gi et korrekt uttrykk for årets ressursbruk og virksomhetens eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Som en følge av at inntekt fra bevilgning inntektsføres i henhold til prinsippet om motsatt sammenstilling ved årets slutt er resultatet av årets aktiviteter null. Virksomhetens kontantutbetalinger over driftsposten er om lag på størrelse med årets bevilgning inkludert merinntekt.

Driftsinntekter og driftskostnader er om lag 1,3 % høyere i 2019 enn i 2018. Det har i 2019 vært en reduksjon i kjøp av fremmede tjenester, en økning i personalrelaterte kostnader og en økning i fartøyleie og andre kostnader knyttet til Sjøtjenesten.

Som følge av reduserte inn- og utbetalinger til/fra Havbruksfondet har postene Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten og Tilskudsforvaltning og andre overføringer fra staten gått vesentlig ned fra 2018 til 2019.

Av nøkkeltallsoversikt fremgår at antall utførte årsverk er redusert med 7 fra 2018 til 2019. Lønnskostnader som andel av totale driftskostnader har økt fra 59 % i 2018 til 61 % i 2019.

Revisjonsordning

Fiskeridirektoratets regnskap revideres av Riksrevisjonen. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2020.

Fiskeridirektoratet, 12. februar 2020

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

Prinsipper for oppstilling av bevilgningsrapportering og artskontorrapportering

Årsregnskap for Fiskeridirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt.

3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Dette stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering – 31.12.2019

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindreutgift
0917	Fiskeridirektoratet, driftsutgifter	01		A	435 024 000	420 569 086	14 454 914
0917	Fiskeridirektoratet, spesielle driftsutgifter	21		A	10 934 000	17 074 732	-6 140 732
0917	Fiskeridirektoratet, Fiskeriforskning og -overvåking	22		A	109 816 000	88 445 679	21 370 321
0919	Overføring til kommunene, vederlag havbruk	60		A	544 146 000	522 709 825	21 436 175
0919	Tilskudd til Velferdstasjoner	71		A	2 500 000	2 500 000	0
0919	Erstatninger	74		A	4 790 000	2 076 332	2 713 668
0919	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	75		A	41 473 000	32 839 381	8 633 619
0919	Tilskudd til fiskeriforskning, kan overføres	76		A	40 456 000	18 646 508	21 809 492
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01			0	29 596 597	
Sum utgiftsført					1 189 139 000	1 134 458 140	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2019	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3917	Refusjoner og diverse inntekter	01			7 850 000	12 314 116	4 464 116
3917	Saksbehandlingsgebyr	05			16 189 000	15 889 518	-299 482
3917	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	22			4 598 000	10 738 732	6 140 732
3917	Forvaltningssanksjoner	86			8 000 000	9 027 231	1 027 231
5574	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	72			27 900 000	27 850 774	-49 226
5574	Årsavgift merkeregisteret	73			8 550 000	8 572 448	22 448
5574	Fiskeriforskningsavgift	74			260 496 000	291 487 878	30 991 878
5605	Renter statskassens beholdninger	83			0	44 508	44 508
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	504 245	
5700	Folketrygdens inntekter	72			0	33 566 353	
Sum inntektsført					333 583 000	409 995 803	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						724 462 337
Kapitalkontoer						
60090001	Norges Bank KK /innbetalinger					383 992 960
60090002	Norges Bank KK/utbetalinger					-1 110 239 384
710700	Endring i mellomværende med statskassen					1 784 087
Sum rapportert						0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2019	2018	Endring
710700	Mellomværende med statskassen	-13 291 866	-15 075 952	1 784 087

Note A – Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0917 01	19 924 000	415 100 000	435 024 000
0917 21	0	10 934 000	10 934 000
0917 22	19 085 000	90 731 000	109 816 000
0919 60	0	544 146 000	544 146 000
0919 71	0	2 500 000	2 500 000
0919 74	2 890 000	1 900 000	4 790 000
0919 75	14 673 000	26 800 000	41 473 000
0919 76	32 456 000	8 000 000	40 456 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindre-utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
091701/391701**		14 454 914		14 454 914	4 623 616			19 078 530	20 755 000	19 078 530
091721/391722		-6 140 732		-6 140 732	6 140 732			0	546 700	0
091722	Kan overføres	21 370 321		21 370 321				21 370 321		21 370 321
091960		21 436 175		21 436 175				21 436 175		
091971	Kan overføres	0		0				0		0
091974	Kan overføres	2 713 668		2 713 668				2 713 668		2 713 668
091975	Kan overføres	8 633 619		8 633 619				8 633 619		8 633 619
091976	Kan overføres	21 809 492		21 809 492				21 809 492		21 809 492

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

** Inkluderer inntekt ført på posten av Registerenheten i Brønnøysund med kr 159 500.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
391701	4 464 116	159 500	4 623 616
391786	1 027 231	907 756	1 934 987

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

Ikke aktuelt.

Stikkordet «kan overføres»

- ♦ Er knyttet til kap 0917 post 22 og mindreutgift vil bli søkt overført til 2020.
- ♦ Er knyttet til kap 0919 post 74, 75 og 76 og mindreutgift vil bli søkt overført til 2020.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Ikke aktuelt.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

- ♦ Kap 3917 post 01 - Registerenheten i Brønnøysund.
- ♦ Kap 3917 post 86 - Skatteetaten.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

- 1 Merinntekt over kap 3917 post 01 Refusjoner og diverse inntekter, til sammen kr 4 623 616, er nyttet under kap 0917 post 01 Fiskeridirektoratets driftsutgifter.
- 2 Kap 0917 post 21 er overskredet mot tilsvarende merinntekter på kap 3917 post 22 med til sammen kr 6 140 732.

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Ikke aktuelt.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing de tre følgende budsjettår

Ikke aktuelt.

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Ikke aktuelt.

Romertallsvedtak

Ikke aktuelt.

Mulig overførbart beløp

- ♦ Mulig overførbart beløp på kap 0917 post 01 og post 22 vil bli søkt overført med henholdsvis kr 19 078 530 og kr 21 370 321.
- ♦ Mulig overførbart beløp på kap 0919 post 74, 75 og 76 vil bli søkt overført med henholdsvis kr 2 713 668, kr 8 633 619 og kr 21 809 492.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2019

	31.12.2019	31.12.2018
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	728 770	832 942
Salgs- og leieinnbetalinger	4 860 753	4 644 244
Andre innbetalinger	6 724 587	3 884 565
Sum innbetalinger fra drift	12 314 111	9 361 752
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	318 425 375	312 015 040
Andre utbetalinger til drift	203 683 254	211 461 949
Sum utbetalinger til drift	522 108 629	523 476 989
Netto rapporterte driftsutgifter	509 794 519	514 115 238
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum investerings- og finansinntekter	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	3 971 226	2 210 067
Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Utbetaling av finansutgifter	9 642	11 947
Sum investerings- og finansutgifter	3 980 868	2 222 013
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	3 980 868	2 222 013
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	363 611 096	4 368 362 612
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	363 611 096	4 368 362 612
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	578 772 046	2 836 482 159
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	578 772 046	2 836 482 159
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	504 244	558 725
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	33 566 353	32 989 471
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	29 596 597	29 186 241
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-4 474 000	-4 361 954
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	724 462 337	-1 019 905 156

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	31.12.2019	31.12.2018
Fordringer	161 542	300 597
Kontanter	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges	0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-12 701 187	-13 308 727
Skyldige offentlige avgifter	-119 188	-83 719
Annen gjeld	-633 033	-1 984 103
Sum mellomværende med statskassen	-13 291 866	-15 075 952

Prinsipper for oppstilling av virksomhetsregnskap

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS) av desember 2018 og SRS 25 Ytelser til ansatte av desember 2019. Virksomheten har tatt i bruk alle de oppdaterte standardene, også oppdaterte SRS 1 Presentasjon av virksomhetsregnskapet og SRS 10 Inntekt fra bevilgninger, tilskudd og overføringer, samt overføringer til og fra staten.

Som følge av forenklinger i de oppdaterte statlige regnskapsstandardene er det gjort enkelte endringer i presentasjon av regnskapet og i presentasjon av fjorårets regnskapstall. Regnskaplinjen Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i balansen er fjernet som følge av forenkling av inntektsføring av bevilgning i SRS 10. Saldoen er overført til regnskaplinjen Avregnet med statskassen og sammenligningstallene for 2018 er endret tilsvarende. Presentasjonen av inntekt fra bevilgning i note er også forenklet som følge av denne endringen.

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultatet av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og i inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er forbrukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK). Virksomheten resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Leieavtaler

Virksomheten har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås eiendeler med anskaffelseskost på kr 30 000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten presenteres etter samme prinsipper som de er bokført. Dette er en prinsippendring fra tidligere år da innkrevingsvirksomhet tidligere ble presentert etter kontantprinsippet. Prinsippendringer er en følge av endring i SRS 10 Inntekt fra bevilgninger, tilskudd og overføringer til virksomheten, samt overføringer til og fra staten.

I avsnittet for omløpsmidler er det opprettet en ny overskrift Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer (del B, punkt IV).

Sammenligningstallene for 2018 er omarbeidet.

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten presenteres etter samme prinsipper som de er bokført. Dette er en prinsippendring fra tidligere år da tilskuddsforvaltning tidligere ble presentert etter kontantprinsippet. Prinsippendringer er en følge av endring i SRS 10 Inntekt fra bevilgninger, tilskudd og overføringer til virksomheten, samt overføringer til og fra staten. I avsnittet for gjeld er det opprettet en ny overskrift Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer (del D, punkt IV).

Sammenligningstallene for 2018 er omarbeidet.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Virksomheten tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Kontantstrømoppstilling

Det er ikke utarbeidet kontantstrømoppstilling. Tilnærmet lik informasjon er presentert i artskontorapporteringen som en del av årsregnskapet

Resultatregnskap

	Note	31.12.2019	31.12.2018
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	519 432 149	514 842 165
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	728 770	832 942
Inntekt fra gebyrer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	4 860 753	4 644 244
Andre driftsinntekter	1	6 422 509	4 351 251
Sum driftsinntekter		531 444 181	524 670 602
Driftskostnader			
Varekostnader		0	0
Lønnskostnader	2	323 074 176	309 562 268
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	3 963 343	4 208 467
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	0	0
Andre driftskostnader	5	204 397 020	210 887 920
Sum driftskostnader		531 434 539	524 658 655
Driftsresultat		9 642	11 947
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	0	0
Finanskostnader	6	9 642	11 947
Sum finansinntekter og finanskostnader		-9 642	-11 947
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
Sum avregninger og disponeringer		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	364 726 688	4 368 362 612
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		364 726 688	4 368 362 612
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Tilskudd til andre	9	578 772 046	2 836 482 159
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		578 772 046	2 836 482 159
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

Balanse

	Note	31.12.2019	31.12.2018
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	114 080	49 775
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	0	0
Sum immaterielle eiendeler		114 080	49 775
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	0	0
Maskiner og transportmidler	4	368 535	635 566
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	10 458 489	10 234 477
Anlegg under utførelse	4	0	0
Infrastruktureiendeler	4	0	0
Sum varige driftsmidler		10 827 024	10 870 042
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		0	0
Obligasjoner		0	0
Andre fordringer		0	0
Sum finansielle anleggsmidler		0	0
Sum anleggsmidler		10 941 104	10 919 818
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell		0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		0	0
II Fordringer			
Kundefordringer	10	59 554	255 502
Opptjente, ikke fakurerte inntekter		0	0
Andre fordringer	11	15 093 241	13 118 154
Sum fordringer		15 152 795	13 373 656
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	12	0	0
Kontanter og lignende	12	0	0
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		0	0
Sum omløpsmidler		15 152 795	13 373 656
Sum eiendeler drift		26 093 898	24 293 473
IV Fordringer vedrørende innkreivingsvirksomhet og andre overføringer			
Fordringer vedr.innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	8	1 678 141	661 341
Sum fordringer vedr. innkreivingsvirksomhet og andre overføringer		1 678 141	661 341
Sum eiendeler		27 772 039	24 954 814

	Note	31.12.2019	31.12.2018
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapi tal			
Sum virksomhetskapi tal		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-46 976 714	-44 221 556
Sum avregninger		-46 976 714	-44 221 556
Sum statens kapital		-46 976 714	-44 221 556
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
Avsetninger langsiktige forpliktelse r		0	0
Sum avsetninger for langsiktige forpliktelse r		0	0
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
Sum annen langsiktig gjeld		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		4 556 080	1 793 514
Skyldig skattetrekk		12 701 178	13 308 718
Skyldige offentlige avgifter		5 671 045	4 945 330
Avsatte feriepenge r		28 611 764	27 692 280
Mottatt forskuddsbetaling		0	0
Annen kortsiktig gjeld	13	23 208 687	21 436 528
Sum kortsiktig gjeld		74 748 754	69 176 370
Sum gjeld		74 748 754	69 176 370
Sum statens kapital og gjeld drift		27 772 039	24 954 814
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	9	0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer		0	0
Sum statens kapital og gjeld		27 772 039	24 954 814

Note 1: Driftsinntekter

	31.12.2019	31.12.2018
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger	519 432 149	514 842 165
Sum inntekt fra bevilgninger	519 432 149	514 842 165

* Etter de statlige regnskapsstandardene beregnes inntekt fra bevilgninger for bruttobudsjetterte virksomheter som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

For informasjon om mottatte bevilgninger se oppstilling av bevilgningsrapportering.

	31.12.2019	31.12.2018
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	0	0
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	0
Tilskudd fra EU	0	0
Andre tilskudd og overføringer	728 770	832 942
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	728 770	832 942

Inntekt fra gebyrer		
Gebyrer	0	0
Sum inntekt fra gebyrer	0	0

Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	0	0
Prosjektinntekter (Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri)	0	0
Inntekter fra undervisningsoppdrag	0	0
Andre inntekter	11 283 262	8 995 495
Sum salgs- og leieinntekter	11 283 262	8 995 495

Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	0	0
Sum driftsinntekter	0	0

Sum driftsinntekter	531 444 181	524 670 602
----------------------------	--------------------	--------------------

Note 2: Lønnskostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Lønn	237 237 834	230 084 120
Feriepenger	29 488 421	28 861 675
Arbeidsgiveravgift	34 015 013	32 687 774
Pensjonskostnader*	28 450 795	28 198 179
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-9 276 808	-13 688 981
Andre ytelser	3 158 921	3 419 499
Sum lønnskostnader	323 074 176	309 562 268
Antall utførte årsverk**	376	383

* Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2019 er 12,0 prosent. Premiesatsen for 2018 var 12,0 prosent.

** Ref. PM-2019-03 Definisjon av utførte årsverk

Note 3: Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	2 523 693	0	2 523 693
Tilgang i året	80 050	0	80 050
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0
Anskaffelseskost	2 603 743	0	2 603 743
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	2 473 918	0	2 473 918
Ordinære avskrivninger i året	15 746	0	15 746
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2019	114 080	0	114 080

Avskrivningssatser (levetider)	5 år / lineært	Ingen avskrivning	Sum
Avhendelse av immaterielle eiendeler i 2019:			
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0

Note 4: Varige driftsmidler

	Maskiner og transportmidler	Driftsløse, inventar, verktøy o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	1 970 305	33 341 726	35 312 031
Tilgang i året	0	3 904 578	3 904 578
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0
Anskaffelseskost	1 970 305	37 246 304	39 216 609
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	1 334 739	23 107 249	24 441 988
Ordinære avskrivninger i året	267 031	3 680 566	3 947 597
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2019	368 535	10 458 489	10 827 024

Avskrivningssatser (levetider)	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Sum
Avhendelse av varige driftsmidler i 2019:			
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0

Note 5: Andre driftskostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	40 364 391	39 423 726
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	661 100	1 224 933
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	6 785 174	5 674 903
Leie maskiner, inventar og lignende*	74 888 829	66 845 535
Mindre utstyrsanskaffelser	2 536 285	2 238 853
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.*	858 081	5 474 938
Kjøp av konsulent tjenester*	31 648 152	28 476 427
Kjøp av andre fremmede tjenester*	6 036 467	17 506 931
Reiser og diett	21 912 771	22 822 624
Tap og lignende	-7 000	172 000
Øvrige driftskostnader	18 712 769	21 027 051
Sum andre driftskostnader	204 397 020	210 887 920

* Økning i Leie maskiner, inventar og lignende må sees i sammenheng med reduksjon i Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv. I tillegg har fartøyleie økt fra 2018 til 2019.

* Nedgang i kjøp av fremmede tjenester skyldes at det i 2018 ble brukt innleide tjenester i arbeidet med utviklingstillatelser havbruk, det ble ikke benyttet slike tjenester i 2019. I tillegg er generell vikarbruk redusert.

* Fra og med 2019 presenteres konsulent tjenester og andre fremmede tjenester separat. Sammenligningstallene for 2018 er omarbeidet.

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler*	Type eiendel					Sum
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	Infrastruktur eiendeler	
Gjenværende varighet						
Varighet inntil 1 år		23 800 000				23 800 000
Varighet 1-5 år		6 600 000	13 800 000	200 000		20 600 000
Varighet over 5 år		7 400 000				7 400 000
Kostnadsført leiebetaling for perioden	0	37 800 000	13 800 000	200 000	0	51 800 000

* Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

Note 6: Finansinntekter og finanskostnader

Finansinntekter	31.12.2019	31.12.2018
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Utbytte fra selskaper	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum finansinntekter	0	0

Finanskostnader	31.12.2019	31.12.2018
Rentekostnad	9 642	11 947
Nedskrivning av aksjer	0	0
Valutatap (disagio)	0	0
Annen finanskostnad	0	0
Sum finanskostnader	9 642	11 947

Note 7: Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

A) Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (konguensavvik)

	31.12.2019	31.12.2018	Endring*
Avregnet med statskassen i balansen	-46 976 714	-44 221 556	-2 755 158

Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter, er at konsernkontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg hensyntas enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut- eller innbetaling. Nedenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik balansens resultat.

Som følge av endringer i SRS1 og SRS 10 knyttet til statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, har Fiskeridirektoratet i 2019 gjennomført en prinsippendring. Dette har medført at beløpet på posten «Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler» er fjernet, og beløpet som var ført på denne kontoen er flyttet til linjen «Avregnet med statskassen».

Beløpet pr. 01.01.2019 var kr 10 919 818.

Fiskeridirektoratet har samtidig valgt å gå over til å presentere innkrevingsvirksomhet og tilskuddsforvaltning etter samme prinsipper som de er bokført. Saldo på konto 1520 og 2407, hhv. kr -38 775,78 og kr -23 922 pr. 01.01.2019, er overført linjen «Avregnet med statskassen». I forbindelse med prinsippendringene er sammenligningstall for 2018 er omarbeidet.

Endring i avregnet med statskassen

Konsernkontoer i Norges Bank	
Konsernkonto utbetaling	-1 110 239 384
Konsernkonto innbetaling	383 992 960
Netto trekk konsernkonto	-726 246 424
Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomheten drift (er gjennomstrømningsposter)	
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	-364 726 688
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	578 772 046
Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen	
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	519 432 149
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-34 070 597
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	29 594 672
Andre avstemmingsposter	
Spesifikasjon av andre avstemmingsposter	0
Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto	2 755 158
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen *	2 755 158

Note 7B: Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2019	31.12.2019	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Immaterielle eiendeler	114 080		114 080
Varige driftsmidler	10 827 024		10 827 024
Sum	10 941 104	0	10 941 104
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Kundefordringer	59 554	0	59 554
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	15 093 241	161 542	14 931 699
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføring til staten	1 678 141		
Sum	16 830 936	161 542	14 991 252
Langsiktige forpliktelses og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelses	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-4 556 080	0	-4 556 080
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-12 701 178	-12 701 187	9
Skyldige offentlige avgifter	-5 671 045	-119 188	-5 551 856
Avsatte feriepenger	-28 611 764	0	-28 611 764
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-23 208 687	-633 033	-22 575 654
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0	0
Sum	-74 748 754	-13 453 408	-61 295 346
Sum	-46 976 714	-13 291 866	-35 362 990

Note 8: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	31.12.2019	31.12.2018
Overføring fra andre statlige regnskaper	0	0
Overføring fra kommunenes/fylkeskommunenes forvaltningsbudsjett	0	0
Skatter og avgifter, renteinntekter og utbytte m.m *	364 726 688	4 368 362 612
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	364 726 688	4 368 362 612

* I 2018 var det inntekter knyttet til vekst i havbruksnæringen med 4 027 mill kroner. I 2019 var det ikke slike inntekter. Dette er hovedårsaken til nedgangen på posten. Tabellen nedenfor viser fordelingen mellom ulike poster:

Renter/tilfeldige inntekter m.m.	44 508	357 008
Saksbehandlingsgebyr	15 889 518	16 103 578
Inntekt vedelag oppdrettskonsesjoner		4 026 608 035
Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	10 738 732	11 432 037
Forvaltningssanksjoner	10 163 835	5 519 143
Kontroll og tilsynsavgift	27 847 512	27 788 815
Årsavgift merkeregisteret	8 554 705	8 798 977
Fiskeriforskningsavgift	291 487 878	271 755 019
Sum	364 726 688	4 368 362 612

Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	31.12.2019	31.12.2018
Fordringer til pålydende	1 928 141	918 341
Avsatt til forventet tap(-)	-250 000	-257 000
Sum fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	1 678 141	661 341

Note 9: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskudd til andre	31.12.2019	31.12.2018
Utbetaling av tilskudd til andre*	578 772 046	2 836 482 159
Overføring til fond, forvaltningsorganer og andre statlige regnskaper	0	0
Annet	0	0
Sum tilskudd til andre	578 772 046	2 836 482 159

* I 2018 var det utbetaling til kommuner og fylkeskommuner knyttet til vekst i havbruksnæringen med 2 797 mill kroner. Tilsvarende utbetaling i 2019 var 523 mill kroner. Dette er hovedårsaken til nedgang på posten. Tabellen nedenfor viser fordelingen mellom ulike poster:

Overføring til kommunene, vederlag havbruk	522 709 825	2 797 468 764
Tilskudd til velferdstasjoner	2 500 000	2 200 000
Tilskudd til sikkerhetstiltak for fiskere		175 600
Erstatninger	2 076 332	439 997
Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	32 839 381	29 407 319
Tilskudd til fiskeriforskning	18 646 508	6 790 479
Sum	578 772 046	2 836 482 159

Note 10: Kundefordringer

	31.12.2019	31.12.2018
Kundefordringer til pålydende	323 554	519 502
Avsatt til forventet tap (-)	-264 000	-264 000
Sum tilskudd til andre	59 554	255 502

Note 11: Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2019	31.12.2018
Forskuddsbetalt lønn	-25 970	0
Reiseforskudd	68 188	134 245
Personallån	4 036	50 285
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalte leie	8 883 334	7 461 457
Andre forskuddsbetalte kostnader	4 829 930	3 509 960
Andre fordringer	1 333 722	1 962 206
Sum andre kortsiktige fordringer	15 093 241	13 118 154

Note 12: Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2019	31.12.2018
Øvrige bankkontoer (utenfor statens konsernkontoordning)	0	0
Kontantbeholdninger	0	0
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0

Note 13: Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2019	31.12.2018
Skyldig lønn	-20 498	42 352
Annen gjeld til ansatte	19 470 689	17 010 000
Påløpte kostnader	3 352 236	2 703 263
Avstemningsdifferanser ved rapportering til statsregnska	0	0
Avsatt pensjonspremie til SPK, arbeidsgiverandel	0	0
Annen kortsiktig gjeld	406 260	1 680 912
Sum andre kortsiktige fordringer	23 208 687	21 436 528

Årsverk-kostnader Fiskeridirektoratet totalt

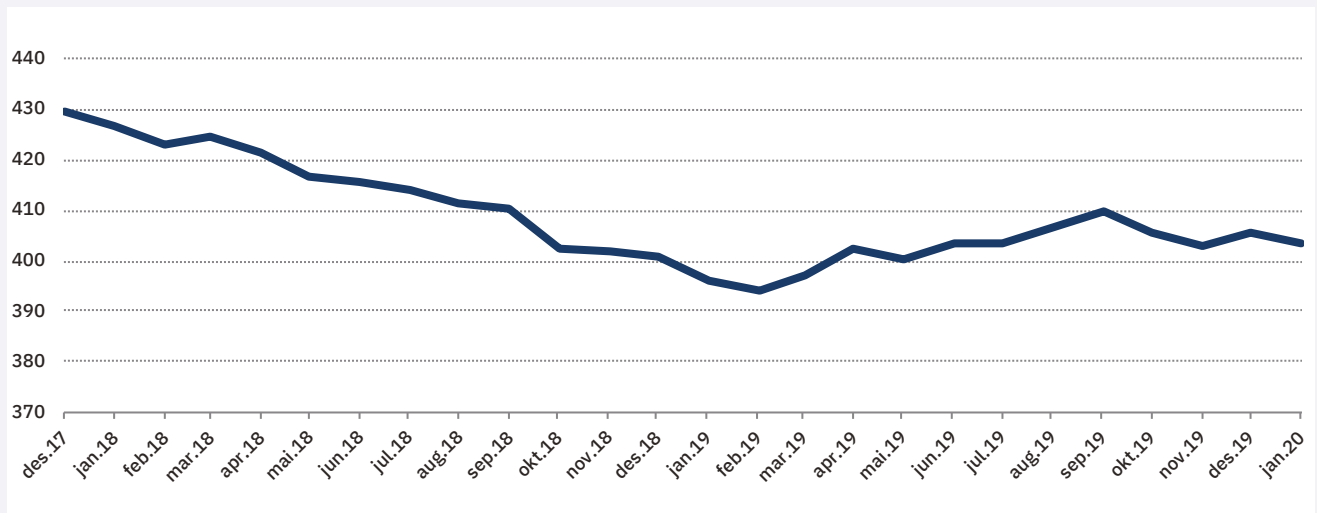
Antall utførte årsverk ¹⁾	393		383		376	
	2017		2018		2019	
	Sum kostnad	Kostn. pr. arsv.	Sum kostnad	Kostn. pr. arsv.	Sum kostnad	Kostn. pr. arsv.
Driftskostnader totalt (tall i 1000 kr)	515 572	1 312	524 659	1 370	531 45	1 413
o Lønn og sos. kostn.	306 458	780	309 562	808	323 074	859
o Andre driftskostn.	204 421	520	210 888	551	204 397	544
oo – herav husleie	37 516	95	39 424	103	40 364	107
oo – herav leie fartøy mv.	55 591	141	66 846	175	74 889	199
oo – herav frememde tjenester	48 640	124	45 983	120	37 685	100
oo – herav reiser, diett	25 068	64	22 823	60	21 913	58
o Avskrivninger	4 693	12	4 208	11	3 963	11

1) Ref. PM-2019-03 Definisjon av utførte årsverk

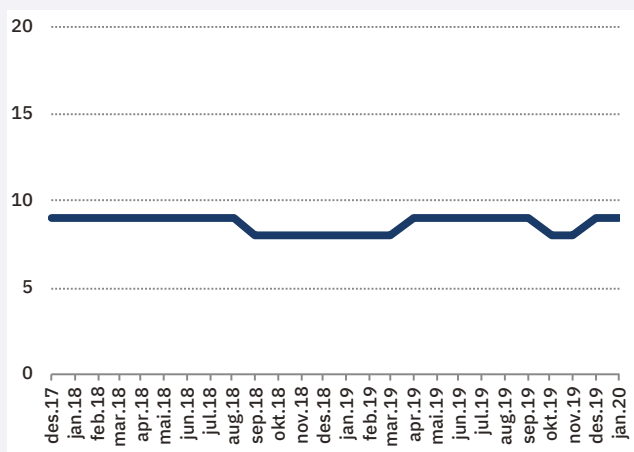
Kostnadsandeler i % av driftskostnader totalt

o Lønn og sos. kostn.	59,4 %	59,0 %	60,8 %
o Andre driftskostn.	39,6 %	40,2 %	38,5 %
oo – herav husleie	7,3 %	7,5 %	7,6 %
oo – herav leie fartøy mv.	10,8 %	12,7 %	14,1 %
oo – herav frememde tj.	9,4 %	8,8 %	7,1 %
oo – herav reiser, diett	4,9 %	4,4 %	4,1 %
o Avskrivninger	0,9 %	0,8 %	0,7 %

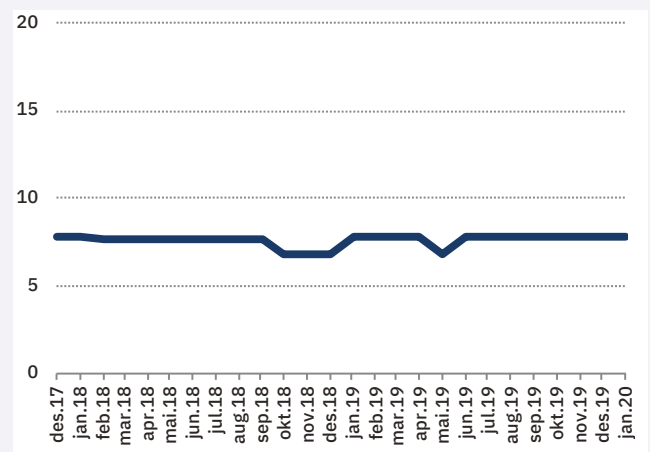
Utviklingen i antall avtalte årsverk i Fiskeridirektoratet – totalt

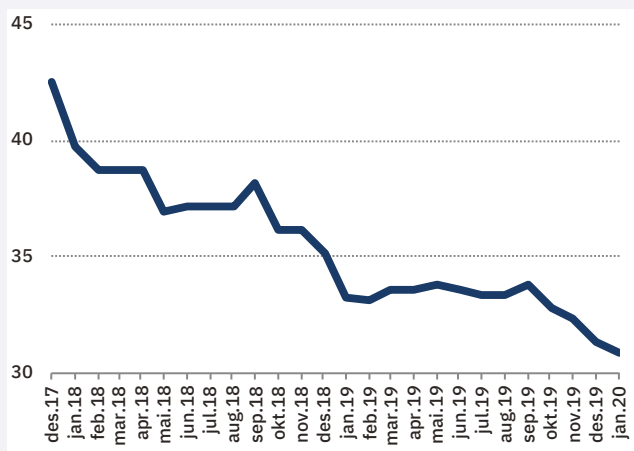
Fiskeridirektør + kom

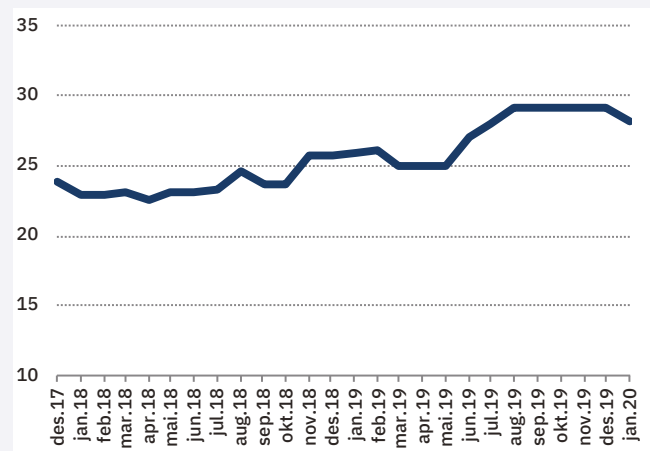
PO-staben

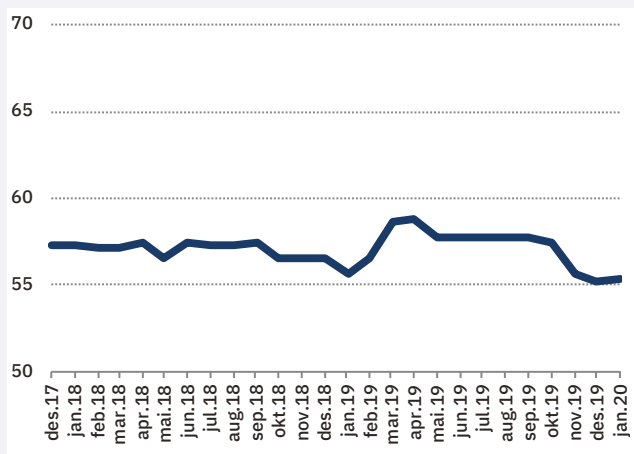
Administrasjonsavdelingen

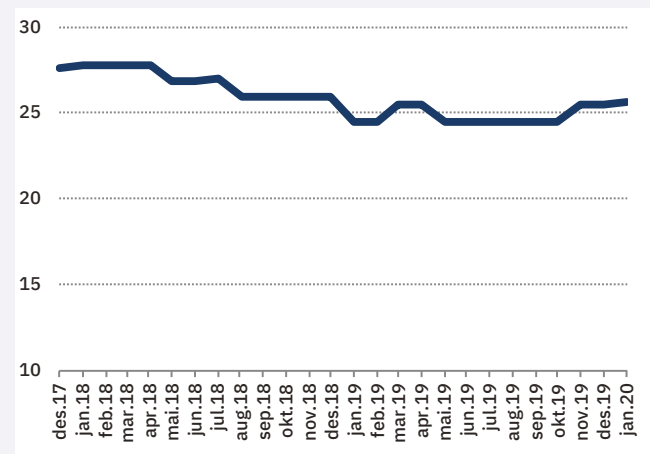
IT-avdelingen

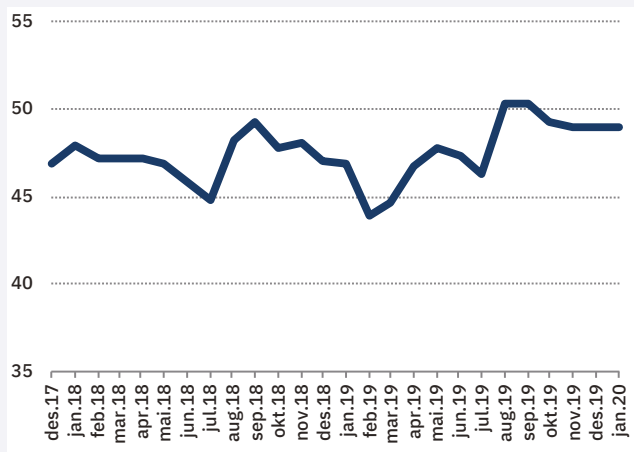
Ressursavdelingen

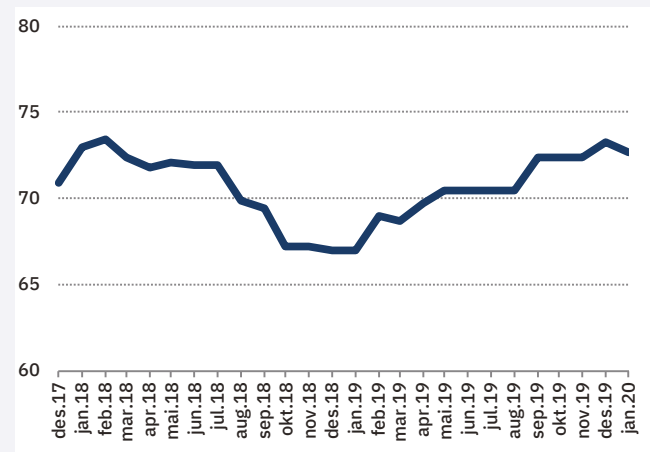
Statistikkavdelingen

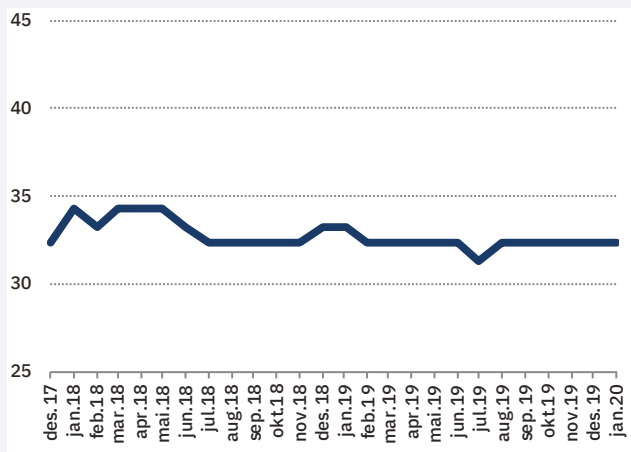
Kyst- og havbruksavdelingen

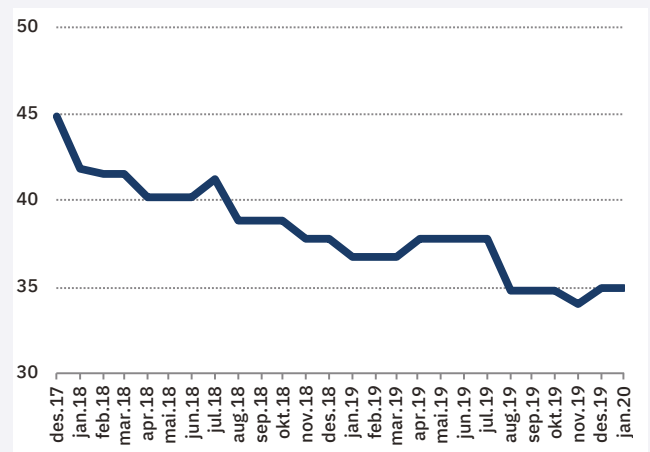
Region Nord

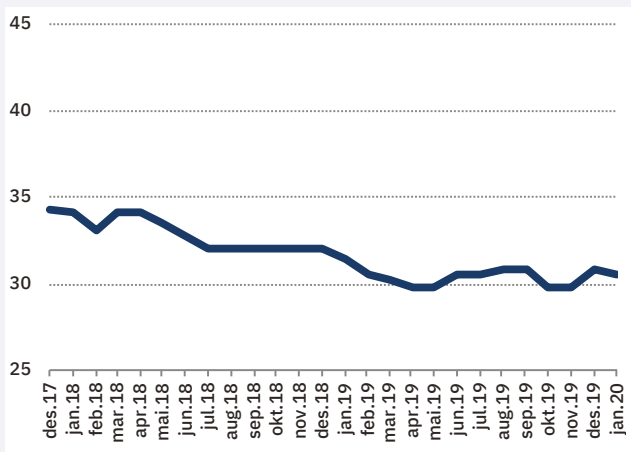
Region Nordland

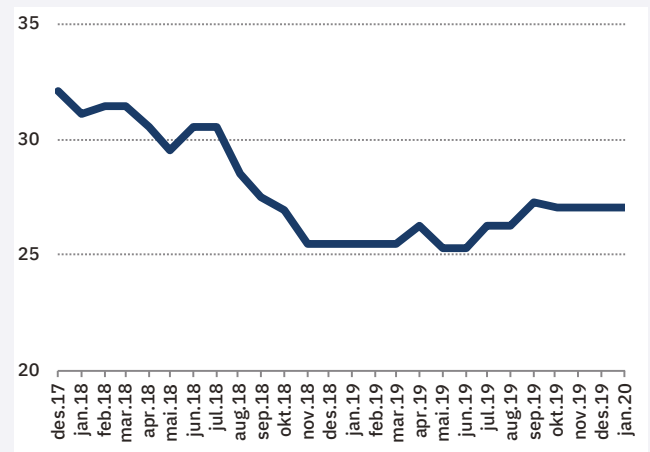
Region Midt

Region Vest

Region Sør

Vedlegg

Vedlegg

Vedlegg 1¹ – Effektmål

V1 Havressursforvaltning

Verdiskaping

Effektmål 1:

Utvikling i driftsmargin og totale driftsinntekter for fiskeflåten

Figur 15: Gjennomsnittlig driftsmargin og totale driftsinntekter 1990-2018

Figur 17: Driftsmargin kystfiskegrupper 2009-2018

Figur 16: Driftsmargin utvalgte havfiskegrupper 2009-2018

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i slutten av juni 2019, for å svare opp bestilling fra NFD datert 7. mai 2019.

Effektmål 2:

Samlet landet kvantum og førstehåndsverdi norske fartøy

Figur 12 Norsk fangst 1945-2019 – Kvantum og førstehåndsverdi

Effektmål 3:

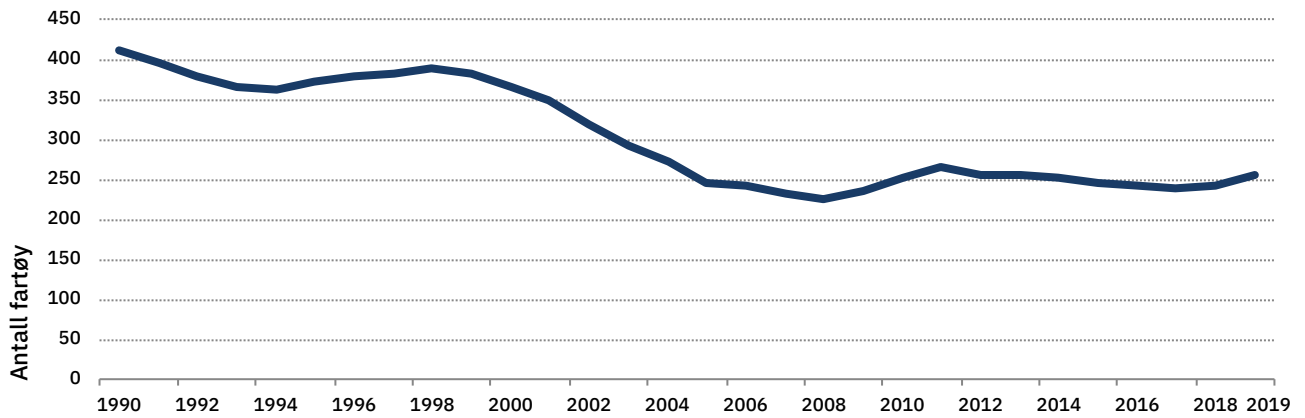
Utvikling i fangst, antall fiskere og fangst per fisker

Figur 13 Norsk fangst 1945-2019 Antall fiskere og fangst per fisker

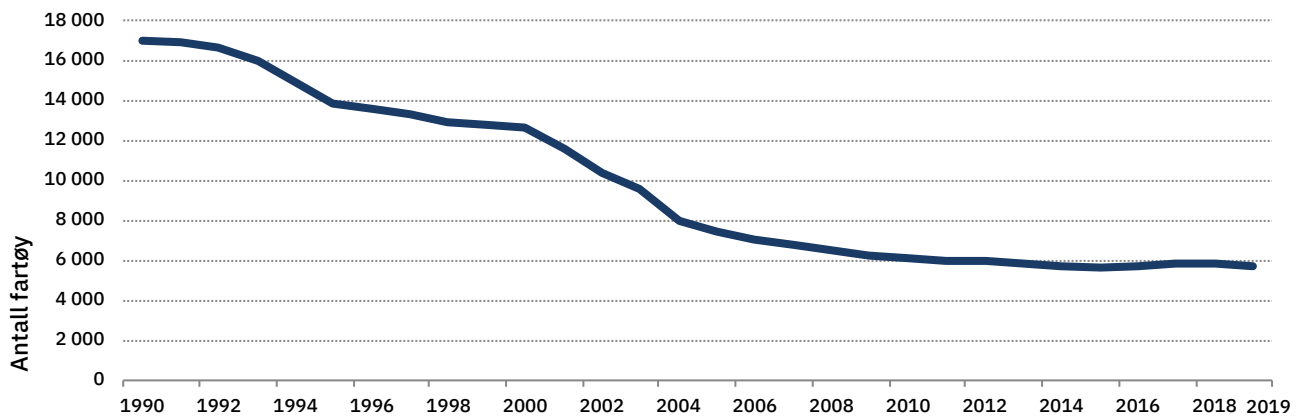
Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i slutten av juni 2019, for å svare opp bestilling fra NFD datert 7. mai 2019.

1 Svarer opp vedlegg 1 i tildelingsbrev 2019

Effektmål 4:

Figur 35: Utvikling i antall fartøy 28 meter og over. 1990-2019.

Figur 36: Utvikling av antall fartøy under 28 meter. 1990-2019.

Effektmål 5:**Tabell 10: Oversikt over utvikling i antall tillatelser (aktive/passive), utvalgte grupper**

Type tillatelse	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2019 ¹⁾
Ringnot > 90 fot	80	79	79	78	78	78	77	77	74
Ringnot 70-90 fot (SUK)	17	17	16	16	16	16	16	16	16
Pelagisk trål	32	32	28	26	25	25	24	24	24
Nordsjøtrål	6	5	5	4	4	4	4	4	4
Makrelltrål	23	23	19	17	17	17	17	17	17
NVG-trål	24	24	20	17	17	17	17	17	17
Makrell, kystnot	212	214	213	209	208	206	204	204	204
Makrell, garn/snøre	215	209	203	195	189	179	174	174	171
NVG-Kystnot	331	318	293	283	280	265	256	256	252
Sild sør, kystnot < 21,35 m	89	89	87	82	81	78	75	75	74
Torsketrål	38	37	37	37	37	36	36	36	36
Seitrål	5	5	4	4	4	4	4	4	4
Konvensjonelle havfiskefartøy	34	28	26	26	26	26	26	26	26
Seigarn, havfiskefartøy	14	14	13	13	13	13	13	13	13
Konvensjonelle kystfiskefartøy	1912	1894	1855	1810	1774	1737	1729	1729	1723
Seinot, nord, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum	147	141	126	117	111	103	101	101	97
Seinot, sør, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum	57	57	54	52	51	51	50	50	50
Torsk sør, konv. kystfiskefartøy	59	57	56	56	53	51	50	50	47
Reketrål sør, kyst 11 m og over	141	140	132	128	123	116	114	114	111

1) Tall per 31.12.2019 utkjørt 22.01.2020

Opplysninger om blant annet utviklingen i antall tillatelser oversendes etter avtale med NFD årlig i januar/februar.

Effektmål 7:**Gytebestand for ulike arter****Figur 11: Utviklingen i gytebestand 1985-2019**

Basert på opplysninger fra ICESs rådgivningskomité (ACOM).

<http://www.ices.dk/community/advisory-process/Pages/Latest-Advice.aspx>.

Effektmål 8:**Status for bestander, klasse A, B og C**

Se «Prioriterte bestander og utviklingstiltak», side 24.

Bestandstabeller mv. blir lagt frem på vårens reguleringsmøte og rapportert til NFD i den forbindelse.

Dette er også tilgjengelig på <http://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Reguleringsmoetet2>

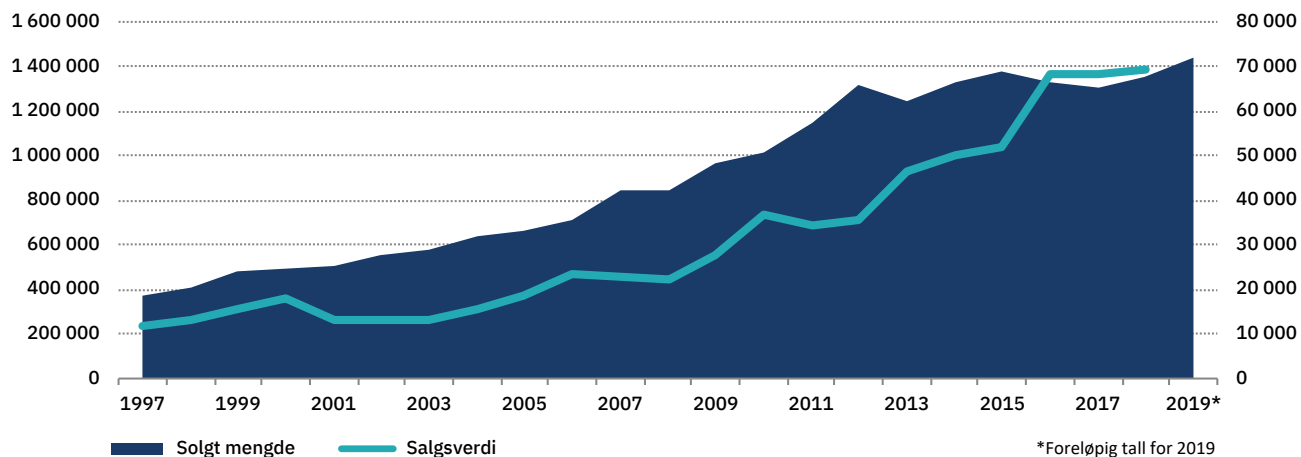
Effektmål 9:**Indeks over utslipp/drivstofforbruk****Figur 18: Drivstofforbruk i fiskeflåten 2001-2018**

V2 Akvakulturforvaltning

Verdiskaping

Effektmål 10:

Figur 37: Totalt solgt mengde og førstehåndsverdi av oppdrettsfisk 1997-2019.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i slutten av juni 2019, for å svare opp bestilling fra NFD datert 7. mai 2019.

Effektmål 11:

Antall tillatelser med produksjon av laks, regnbueørret og ørret, fordelt på fylke/region

Tabell 7: Tildelte tillatelser for laks, ørret og regnbueørret per 31.12.2019

Figur 25: Antall tildelte tillatelser for ulike produksjonsformer 1997-2019

Effektmål 12:

Indikator som sier noe om driftsmargin og produksjonskostnad per kilo

Figur 24: Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kg laks og regnbueørret 1989-2018

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i slutten av juni 2019, for å svare opp bestilling fra NFD datert 7. mai 2019.

Bærekraft

Effektmål 13:

Antall innrapporterte rømte oppdrettsfisk kategorisert på laksefisk

Figur 29: Rømming av laks og regnbueørret 2006-2019

Effektmål 14:

Innslag av rømt oppdrettsfisk på gyteplassene

Se «Rømt oppdrettslaks i vassdrag», side 52.

Effektmål 15:

Andel oppdrettslokaliteter som ligger i områder med god vannkvalitet

Det er 966 tildelte akvakulturlokaliteter i sjø med laks, regnbueørret og ørret. I Norge er det rundt 2200 kystvannsføremster av svært varierende størrelse. Cirka 100 lokaliteter ligger i kystvannsføremster med moderat økologisk tilstand, 4 lokaliteter i vannforekomster med dårlig økologisk tilstand, 2 lokaliteter i vannforekomster med udefinert tilstand og ingen lokaliteter der det er svært dårlig økologisk tilstand. Det betyr at cirka 90 prosent av alle akvakulturlokaliteter i sjø med laks, regnbueørret og ørret ligger i kystvannsføremster med god eller svært god økologisk tilstand. Annen akvakultur som marin fisk, blåskjell, tare og lokaliteter på land er ikke med i beregningen.

Effektmål 16:

Status/tilstand på oppdrettslokaliteter fra innrapporterte MOM B-undersøkelser

Se «Miljøpåvirkning», side 54-55.

Marin arealforvaltning

Verdiskaping

Effektmål 22: Andel innsigelser som blir tatt til følge

Fiskeridirektoratet har i 2019 fremmet 4 innsigelser til kommunale planer, hvorav én er tatt til følge og 3 er foreløpig uavklarte. 2 innsigelser gjaldt bestemmelser om forbud mot taretråling, hvorav den ene ble tatt til følge, mens den andre ble avskåret av Fylkesmannen. Den tredje innsigelsen gjaldt manglende avsetning av arealformål fiskeri. Denne er til behandling hos Fylkesmannen. Den fjerde innsigelsen omhandler areal avsatt til akvakultur i konflikt med et viktig rekefelt. Status her er at innsigelsen ikke er tatt til følge av kommunen, og må derfor avgjøres av departementet.

Vedlegg 2² – Organisasjon

Registreringsskjema tilstandsrapportering kjønn og mangfold per 31.12.2019

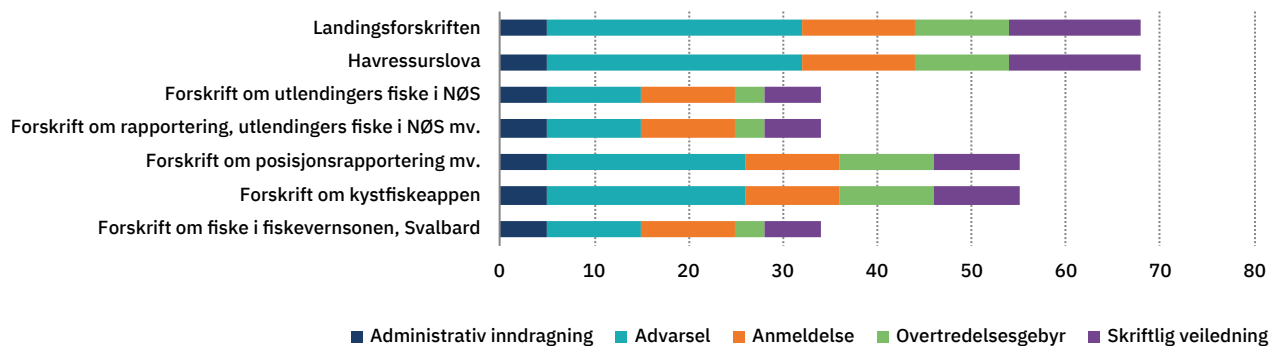
		Kjønnsbalanse			Månedslønn	
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn kroner	Kvinner kroner
Total i virksomhet³	2019	56	44	423	48 742	47 377
	2018	55	45	439	48 217	46 714
Toppleidelse (fiskeridirektør)	2019		100	1		116 667
	2018		100	1		112 833
Mellomledelse (direktør for avdeling, regiondirektør)	2019	50	50	12	79 769	72 598
	2018	50	50	12	77 636	70 654
Seksjonssjef	2019	61	39	28	62 624	62 407
	2018	62	38	26	61 165	60 562
Seniorrådgiver	2019	59	41	174	50 942	50 254
	2018	60	40	178	50 854	49 851
Rådgiver	2019	45	55	96	44 429	44 736
	2018	45	55	82	44 373	43 898
Førstekonsulent	2019	20	80	5	34 517	39 976
	2018		100	6		38 911
Konsulent	2019		100	2		37 586
	2018	25	75	4	36 156	35 557

		Antall tilsatte 31.12	Deltid 31.12		Midlertidig ansettelse 31.12		Foreldre- permisjon		Legemeldt sykefravær (heltid)		Legemeldt sykefravær (deltid)	
		Total (N)	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Fiskeridirektoratet	2019	423	3,1	4,8	0,5	0,7	1,3	2,6	3,5	6,4	10	13,3
	2018	439	4	6	1	0,7	2,6	3,8	2,6	5,5	12,3	16,2

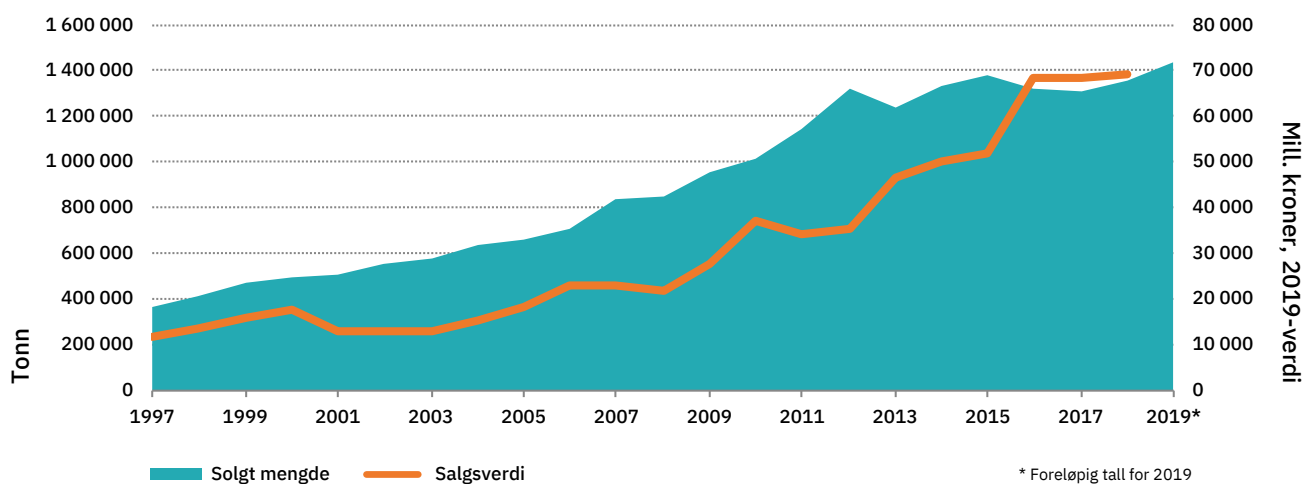
2 Svarer opp vedlegg 4 i tildelingsbrev 2019

3 I totaltallet inngår flere stillingstyper enn det en kan rapportere på.

Vedlegg 3 – Årets aktiviteter og resultater

Figur 38: Fullkontroller med lovbrudd og reaksjon, SAGA 2019

Figur 39: Salg av oppdrettet fisk - kvantum og verdi, 1997-2019.

FISKERIDIREKTORATET